

DET DANSKE HÆLERMARKED 2014 - 2019

ESTIMATER OVER OMFANG OG KARAKTERISTIKA,
MED FOKUS PÅ STJÅLNE VARER, DER STAMMER FRA
INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE

AF PETER KRUIZE

DET DANSKE HÆLERMARKED 2014 - 2019

**ESTIMATER OVER OMFANG OG KARAKTERISTIKA, MED FOKUS PÅ STJÅLNE
VARER, DER STAMMER FRA INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE**

AF PETER KRUIZE

Bo trygt!

TrygFonden

Videncentret
Bolius

Det Kriminalpræventive Råd

Polititorvet 14
1780 København V
45 15 36 50
dkr@dkr.dk
dkr.dk

Det danske hælermarked 2014-2019
Estimerer over omfang og karakteristika, med fokus på stjålne varer,
der stammer fra indbrud i privat beboelse.

Forfatter: ph.d. Peter Kruize
Center for Kriminalitetsanalyse

Det projekt, der beskrives i denne rapport, er udarbejdet for DKR og
finansieret af Bo trygt!, som er et samarbejde mellem TrygFonden,
Realdania, Bolius og DKR.

Projektets gennemførelse og resultater er alene forfatterens ansvar.
De vurderinger og synspunkter, der fremsættes i rapporten, er forfat-
terens egne og deles ikke nødvendigvis af Bo trygt!

Denne publikation er udgivet som pdf og kan downloades gratis på
dkr.dk.

Kopiering tilladt med angivelse af kilde.

September 2020

ISBN 978-87-92966-63-6

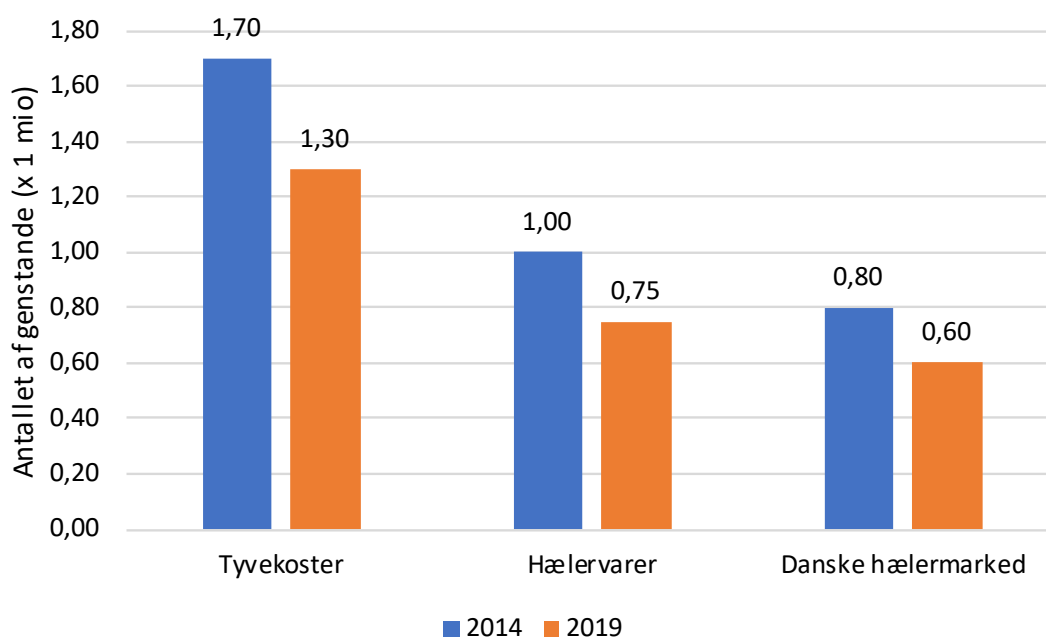
RESUMÉ

Formålet med denne rapport er at fremlægge estimater for det danske hælermarked 2014 - 2019 for stjålne varer med særligt fokus på genstande, der stammer fra indbrud i beboelse. Rapporten er dermed til dels en opdatering af en tidligere undersøgelse, Det danske hælermarked (Kruize, 2016). Resultaterne er fundet ved at studere omfanget, typerne og værdien af de effekter, der stjæles fra privatpersoner, virksomheder og institutioner i Danmark. Den tidligere rapport omhandlede året 2014. Nu ser vi nærmere på 2019 og, i det omfang, det er muligt, også på de mellemliggende år. Oplysningerne er blevet sammenholdt med tilgængelige datakilder om hæleri, hvilket har ført til rapportens estimater. Det skal understreges, at der ikke er tale om nagelfaste tal, men om kvalificerede skøn.

FÆRRE INDBRUD OG TYVERIER, FÆRRE HÆLERVARER

Perioden 2014 - 2019 kendetegnedes over en bred kam af færre indbrud og tyverier, såvel fra privatpersoner som fra virksomheder og institutioner. Som eneste undtagelse registreredes flere databedragerier med internetbutikker som de forurettede. I overordnede tal har udviklingen været, som det fremgår af figur 1.

Figur 1. Estimatet for antallet af stjålne genstande (tyvekoster), der endte på det danske hælermarked i henholdsvis 2014 og 2019

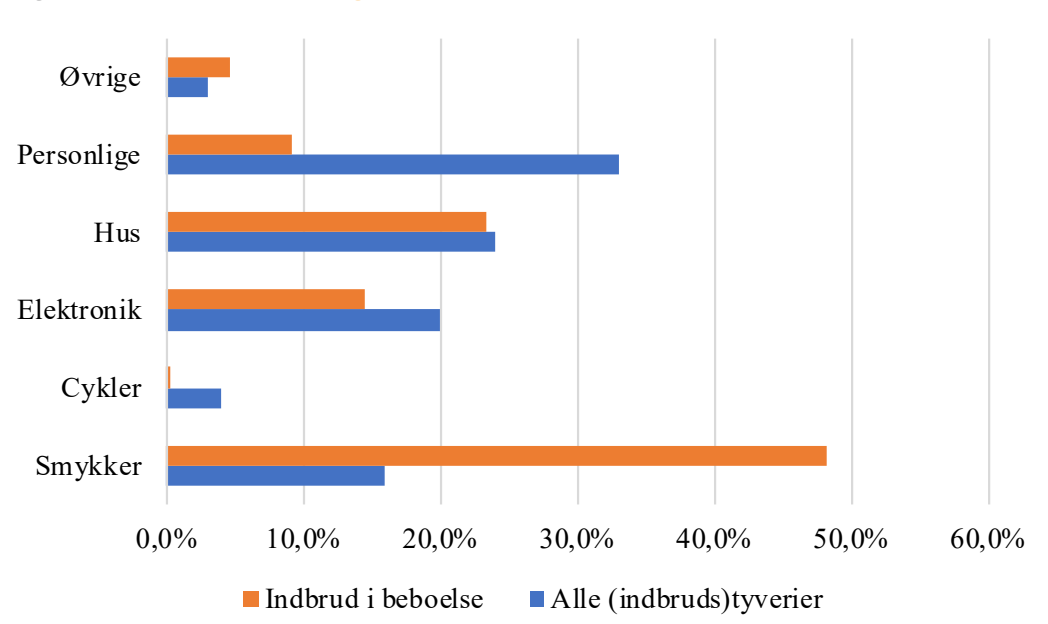
Der blev i 2014 stjålet for ca. 4,4 mia. kr.; et tal, der i 2019 var faldet til ca. 3,2 mia. Disse beløb omfatter ikke værdien af de dagligvarer, der stjæles og videresælges på hælermarkedet. Det estimeres, at der i 2014 blev stjålet 1,2 mio. dagligvarer og i 2019 0,9 mio. til en værdi af henholdsvis 300 og 250 mio. kr.

Antallet af anmeldte indbrud i beboelse faldt ligeledes i perioden 2014-2019. Andelen af genstande stjålet ved indbrud i beboelse udgjorde således 20 % i 2019, mens den i 2014 var 22 %. Hvad angår værdien af det stjålne, tegnede indbrud i beboelse sig i 2014 for 28 % af det samlede beløb, mens den i 2019 var faldet til 24 %.

POPULÆRE HÆLERVERARER

Populære hælervarer har en vis værdi og er nemme at afsætte. Målt efter antal er tøj, parfume og plejeprodukter (kategorien Personlige) de mest eftertragtede hælervarer fulgt af designermøbler, boliginteriør, værktøj (kategorien Hus), computere, tablets, smartphones og andre former for elektronik (kategorien Elektronik). Også smykker, sølvtøj og ure (kategorien Smykker) er blandt de populære hælervarer. Langt de fleste smykker der ender på hælervaremarkedet, stammer fra indbrud i privat beboelse (ca. 80 %).

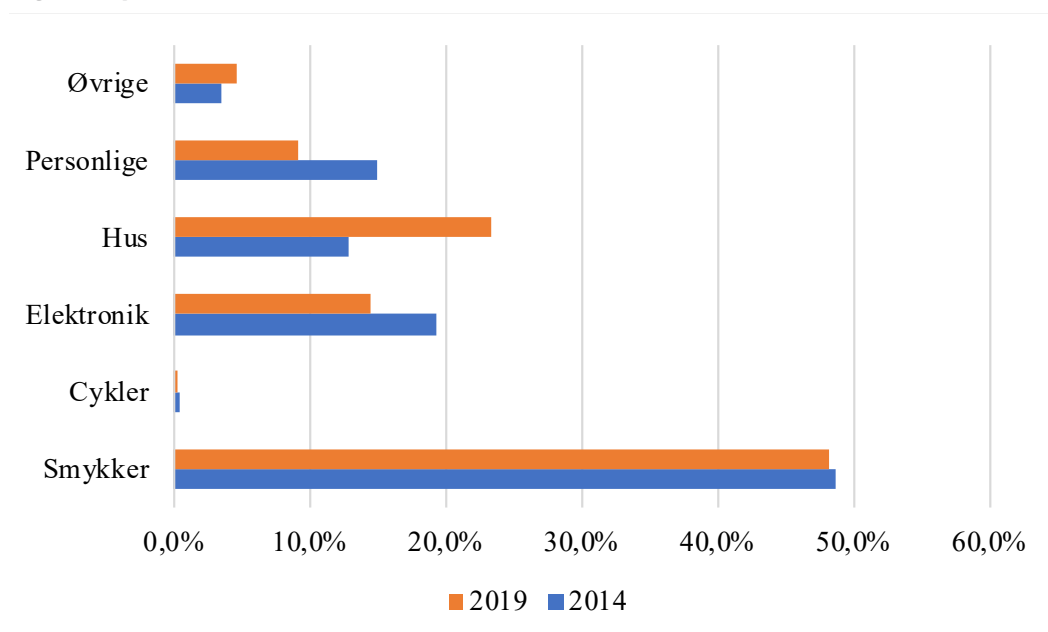
Figur 2. Procentuel fordeling af hælervarer (2019)

ÆNDRING I KOSTERVALG VED INDBRUD I BEBOELSE

I 2019 blev der ved indbrud i privat beboelse stjålet færre varer i kategorierne Elektronik (især lyd og billede samt foto og video) og Personlige end i 2014, mens andelen i kategorien Hus næsten var fordoblet. Det er ikke muligt at forklare dette med sikkerhed, men enkelte mulige hypoteser nævnes i rapporten.

Figur 3. Tyvekoster ved indbrud i beboelse (2014 versus 2019)

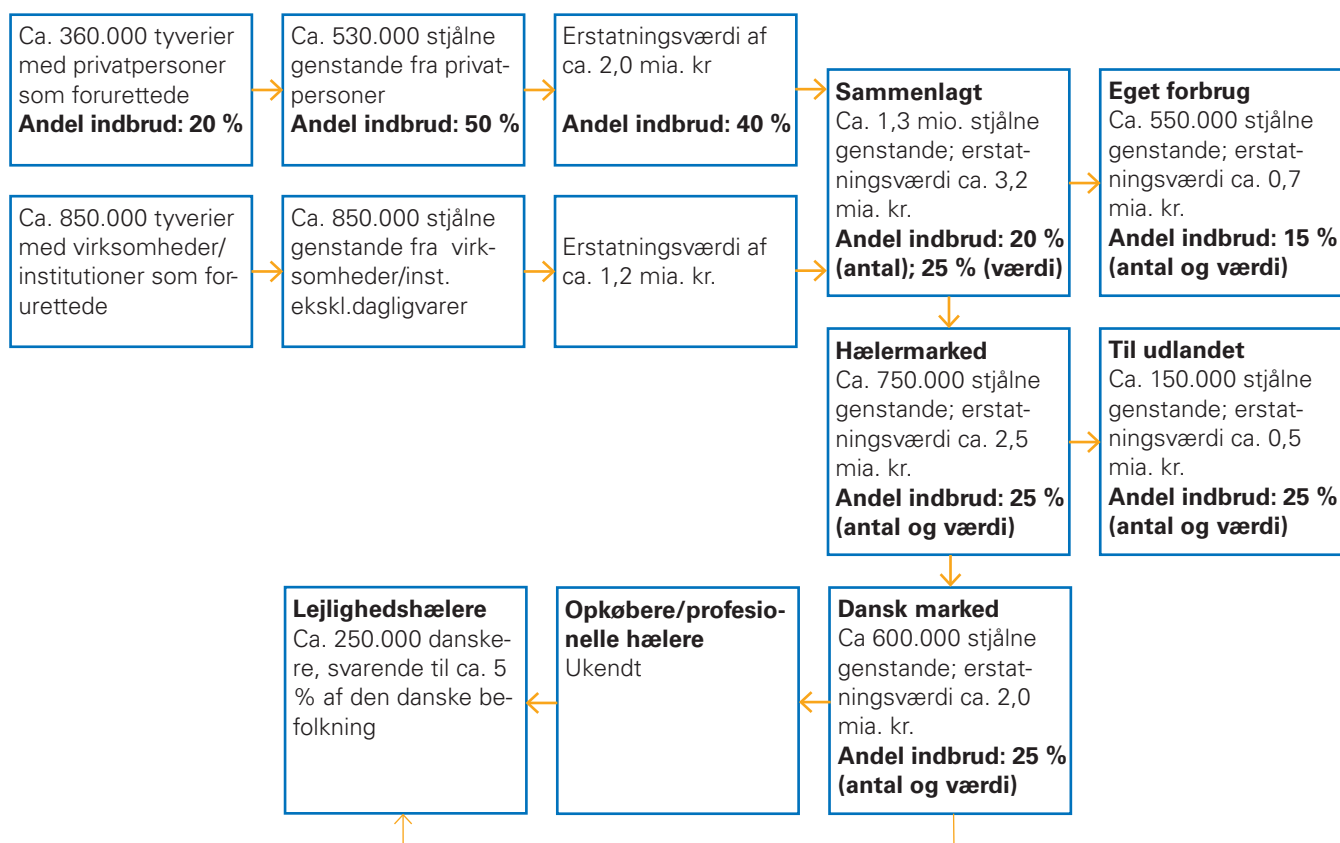
VÆKST I BENYTTTELSEN AF DIGITALE AFSÆTNINGSKANALER

En af de mest iøjnefaldende ændringer på det danske hælmarked fra 2015 til 2019 er de salgskanaler, som tyve, indbrudstyve og professionelle hælere benytter til at afsætte tyvekoster til lejlighedshælere. På baggrund af data fra en Megafonmåling (2020) har vi beregnet en vækst i de digitale salgskanaler fra 35 % i 2015 til 61 % i 2019. Salget af stjålne varer er for en vigtig dels vedkommende flyttet til digitale købs- og salgsplatforme samt sociale medier. Blandt de traditionelle salgskanaler er loppe- og kræmmermarkeder ifølge Megafons respondenter den mest brugte.

FRA STJÆLER TIL HÆLER

Figur 4 viser et oversigtsskema, som i grove træk viser, hvordan fødekæden for det danske hælmarked ser ud anno 2019 med afsæt i tyverier rettet mod både privatpersoner og erhvervslivet. Figuren viser også, hvilken andel der kan tilregnes indbrud i privat beboelse.

FIGUR 4 OVERSIGTSSKEMA (2019)

INDHOLD

1	Indledning	10
1.1	Anledning	10
1.2	Hæleri ifølge straffeloven	10
1.3	Hvor stammer hælervarer fra?	11
1.4	Undersøgelsens metoder og datakilder	11
1.4.1	Politiets anmeldelsesdata	11
1.4.2	Politiets sigtelsesdata	12
1.4.3	Offerundersøgelsesdata	13
1.4.4	Forsikringsdata	13
1.4.5	Registerdata fra Danmarks Statistik og Nationalbanken	14
1.4.6	Crimestat-data	14
1.4.7	Selvrapporteringsdata	14
1.5	Beregningsmodeller	14
1.6	Det danske hælermarked og indbrud i beboelse	16
2	Omfanget af ejendomsforbrydelser	17
2.1	Omfang, art og udvikling i tyverier: privatpersoner	17
2.2	Omfanget af og udviklingen i røverier: privatpersoner	19
2.3	Omfanget og art af tyverier: virksomheder og institutioner	20
2.4	Omfanget af og udviklingen i røverier: virksomheder og institutioner	22
2.5	Omfanget af og udviklingen i bedragerier	22
2.6	Opsummering	24
3	Antallet og typen af stjålne varer	26
3.1	Hvad bliver teoretisk set stjålet?	26
3.2	Estimat for antallet og typerne af stjålne genstande	26
3.3	Simpelt tyveri fra privatpersoner	27
3.4	Indbrud i privat bebyggelse	28
3.5	Antal og typer af genstande stjålet fra privatpersoner	28
3.6	Indbrud i virksomheder	29
3.7	Butikstyverier	30
3.8	Tyveri fra lastbiler og varevogne	31
3.9	Tyveri af diesel	31
3.10	Bedrageri med butikker som forurettede	32
3.11	Antal og typer af genstande stjålet fra virksomheder/institutioner	32
3.12	Opsummering	33
4	Økonomisk værdi	34
4.1	Privatpersoner	34

4.2	Virksomheder og institutioner	38
4.3	Opsummering	40
5	Kendskab til hælerne	42
5.1	Sigtet for hvad?	42
5.2	Profil på hælerisigtede personer	42
5.3	Genstande fundet hos hælerisigtede	43
5.4	Fået tilbudt eller købt hælervarer?	43
5.5	Hælervarer tilbudt til danskere	44
5.6	Distributionskanaler	45
5.7	Hælerprofil (selvrapportering)	46
6	Estimater for hælermarkederne	48
6.1	Fra stjæler til hæler	48
6.2	At maskere genstandens identitet	48
6.3	Sammenligning af stjålne varer og registrerede hælervarer	49
6.4	Estimater for omfanget af det danske hælermarked	50
6.5	Hælertyper	52
6.6	Distributionskanaler	53
6.7	Opsummering	54
7	Fokus på indbrud i privat beboelse	55
7.1	Hvor stor en andel af alle stjålne genstande stammer fra indbrud i privat beboelse?	55
7.2	Hvilke typer tyvekoster stammer fra indbrud i privat beboelse?	56
7.3	Regionale forskelle	58
7.4	Veje til hælermarkeder	60
	Litteraturliste	61
	Bilag 1: Udvalgte politianmeldelser 2019	63
	Bilag 2: Begrænsninger offerundersøgelse	67
	Bilag 3: Beregninger offerundersøgelse	69
	Bilag 4: Anmeldelsesstatistik privatpersoner	70
	Bilag 5: Anmeldelsesstatistik virksomheder	72
	Bilag 6: Forsikringsdata	75
	Bilag 7: Indbrud i privat beboelse	77
	Bilag 8: Indbrud i virksomheder	78

1 INDLEDNING

1.1 ANLEDNING

Bo trygt! er et samarbejde mellem Trygfonden, Realdania, Bolius og Det Kriminalpræventive Råd, der har til formål at reducere antallet af indbrud i Danmark, så vi kommer på niveau med vores nabolande. En af vejene er et større fokus på hæleri. Rationalet er, at indbrud bliver en mindre attraktiv levevej, hvis det bliver sværere at omsætte stjalne genstande til kontanter. Det Kriminalpræventive Råd har bestilt denne undersøgelse for at få opdateret viden om omfanget af hæleri. Bo trygt! har finansieret undersøgelsen.

DKR gennemførte i 2016 en hælerikampagne under overskriften Vi køber ikke indbrud. Hovedformålet med kampagnen var, at danskerne skulle blive mere bevidste om, at de støtter indbrudstyve ved at acceptere et for godt tilbud (tyvekoster). Samtidig gav kampagnen to gode råd til, hvordan danskerne kan undgå at købe stjalne varer: Brug Mobile-Pay, og kig efter NemID. Forud for denne kampagne blev der udført tre undersøgelser: en økonomisk analyse af det danske hælermarked¹, en kvantitativ befolkningsundersøgelse² og en kvalitativ undersøgelse blandt borgerne³.

Bo trygt!-samarbejdet vil i efteråret 2020 lancere en hælerikampagne med fokus på stjålne varer, der stammer fra indbrud i privat beboelse. I forbindelse hermed har man efterlyst en aktualisering af 2016-undersøgelsen af det danske hælermarked, herunder hvor stor en andel af dette marked, der baserer sig på tyvekoster fra privat beboelse i Danmark.

1.2 HÆLERI IFØLGE STRAFFELOVEN

Hæleri er kriminaliseret i straffelovens § 290. Ifølge denne lovparagraf er der tale om hæleri, når en person uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en lovovertrædelse. Også den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende medvirker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse, betragtes som hæler. Strafferammen for hæleri er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Når hæleriet har en erhvervs-mæssig eller professionel karakter, kan straffen stige til fængsel i 6 år (§ 290, stk. 2). Paragraf 290 anvendes, når hæleren er klar over, at en vare stammer fra en forbrydelse. Når en person udviser grov uagtsomhed ved at tilforhandle sig eller på lignende måde at modtage ting, der er erhvervet ved en berigelsesforbrydelse, er vedkommende skyldig i uagtsomt hæleri (straffelovens § 303). Strafferammen for uagtsomt hæleri er bøde eller fængsel i indtil 6 måneder.

I 2001 blev den gamle hæleriparagraf (straffelovens § 284) erstattet med den nuværende § 290. Begrundelsen for denne ændring var et ønske om "at kriminalisere befattning med udbytte fra al kriminalitet" og om, "at der kun findes én bred bestemmelse".⁴ De eksem-

1 Peter Kruize (2016). Det danske hælermarked: Estimer over hælervarer, omsætning, distributionskanaler og afsætningsmarkeder. DKR/CfKA.

2 Befolkningsundersøgelse af danskernes erfaringer, holdninger og viden i forhold til hæleri (2016). DKR/Mega-fon.

3 Marie Bruvik Heinskou, Jakob Demant, Tobias Kammersgaard (2016). Et lidt for godt tilbud? Danskernes holdninger til og erfaringer med køb af hælervarer. DKR/Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

4 Forslag til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (hæleri og anden efterfølgende medvirken samt it-efterforskning) fra d. 21. marts 2001.

pler, der nævnes i Forslag til Lov, og som er omfattet af den nuværende hæleriparagraf, er udbytte af insiderhandel, udbytte af overtrædelse af fiskerilovgivningen, udbytte af lejemord (gorillavirksomhed), udbytte af menneskesmugling og udbytte af piratkopiering. Hæleriparagraffen omfatter med andre ord ikke kun hæleri af stjålne varer, men også hæleri af penge (bedre kendt som hvidvaskning) samt af information/data. Denne undersøgelse af det danske hælermarked omfatter imidlertid kun hæleri af stjålne varer.

1.3 HVOR STAMMER HÆLERVARER FRA?

Undersøgelsen er begrænset til hæleri af varer og dermed ejendomsforbrydelser. Det er dog ikke alle ejendomsforbrydelser, der er relevante i forbindelse med hæleri. Fx er dokumentfalsk, underslæb og hærværk undtaget. Ved et røveri, indbrud eller tyveri bliver der ikke nødvendigvis stjålet genstande, som ender på hælermarkedet. Der kan også være tale om et røveriforsøg uden udbytte eller om, at udbyttet består af kontante penge. Men selv hvis udbyttet helt eller delvist består af genstande, kan man stadig ikke trække en direkte linje til hæleri, eftersom gerningsmanden også kan anvende udbyttet selv.

Der skelnes mellem forbrydelser mod privatpersoner og forbrydelser mod virksomheder og institutioner. Der er flere gode grunde til denne opdeling. Forsikringsselskaberne inddeler deres forretning i henholdsvis private forsikringer og erhvervsforsikringer. Den danske offerundersøgelse (Pedersen, Kyvsgaard & Balvig, 2020a) har privatpersoner som respondenter. Brugte genstande finder primært vej til hælermarkedet som følge af forbrydelser mod privatpersoner, mens det fortrinsvis er virksomheder, der udgør den forurettede part i forbindelse med hæleri af nye genstande. Det har betydning for værdien af de stjålne varer og sikkert også for, hvilke distributionskanaler der anvendes, og hvordan potentielle købere – naive hælere – ser på varen.

1.4 UNDERSØGELSENS METODER OG DATAKILDER

Hensigten med undersøgelsen er at fremskaffe estimater over det danske hælermarked. Det er dermed klart, at kvantificerbare data er undersøgelsens bærende element. Data skal indsamles og fortolkes. Herunder beskrives de metoder og datakilder, der er anvendt.

Den tidligere undersøgelse af det danske hælermarked var baseret på 2014-data, mens aktualiseringen er baseret på 2019-data. Der er dermed fem år mellem den første undersøgelse og opdateringen. Det må antages, at denne periode er tilstrækkeligt lang til, at man vil kunne identificere eventuelle ændringer på hælermarkedet. For at få indblik i udviklingen er der også indsamlet data for årene 2015 - 2018, for så vidt angår statistiske data.

1.4.1 POLITIETS ANMELDESESDATA

For at få et overblik over det danske hælermarked er der taget udgangspunkt i udbyttet fra ejendomsforbrydelser. Anmeldte sager registreres af politiet i Polsas efter en gerningskode. Danmarks Statistiks statistikbank indeholder en oversigt over alle anmeldte ejendomsforbrydelser, men i relation til nærværende undersøgelse er denne opdeling ikke tilstrækkeligt detaljeret. Danmarks Statistik har derfor stillet en detaljeret oversigt over anmeldte ejendomsforbrydelser til rådighed.

Det er indlysende, at udbyttet af et cykeltyveri er en cykel, mens udbyttet ved et indbrud er mindre entydigt. Politiet har en kosterdatabase, men heri registreres typisk kun stjålne genstande, som er identificerbare ved et serienummer. For at få et indblik i omfanget og typen af stjålne varer er der søgt adgang til sagsresuméerne fra alle de relevante ejendomsforbrydelser, der blev anmeldt til politiet i 2019, og Rigspolitiet har stillet disse til rådighed. Det drejer sig om i alt 211.428 sagsresuméer, som består af fri tekst, og det optimale ville være at gennemlæse samtlige (se bilag 1). Omfanget og tidshorisonten taget i

betragtning er denne vej dog ikke farbar, og der er derfor i første omgang foretaget en Ex-celsøgning ved hjælp af tekstfiltre. Herved kan det undersøges, om et resumé indeholder bestemte ord; en metode, der giver indblik i, hvilke genstande der er stjålet, men som kræver opmærksomhed og kontrol. Vi søgte fx på tyveri af kaffe i butikker, men konstaterede, at mange sager blev udvalgt på grund af ordet skaffe. Det samme skete ved en søgning efter øl, hvor mange sager fremkom på grund af fx ordet følge.

Alt i alt viste dette instrument sig at have begrænsninger. For at kunne levere et bud på typerne og omfanget af genstande er der derfor arbejdet med tilfældige stikprøver i politiets sagsresumédatasæt vedrørende:

- Indbrud i privat beboelse (n = 996)
- Indbrud i virksomheder (n = 532)

Resuméerne af disse sager er gennemlæst, og genstandstype og antal af bestemte genstande noteret

1.4.2 POLITIETS SIGTELSESDATA

En person kan blive sigtet for enten hæleri, groft/forretningsmæssigt hæleri eller uagtsomt hæleri. I forhold til antallet af politianmeldte tyverisager er der meget få hælerianmeldelser. Dermed er det tvivlsomt, hvor repræsentative tallene for sigtede hælere er for hælere i almindelighed. For at kunne få et indtryk af hælerprofilerne er Rigspolitiet blevet bedt om et datasæt med oplysninger om sigtede hælere i perioden 2015-2019. Resultatet var et datasæt med 9.122 sigtelser. En enkelt sag kan imidlertid omfatte flere sigtede personer, ligesom en person kan sigtes for flere sager. Dette giver i alt tre analyseenheder: sigtelser, sager og unikke personer.

Dataene omfatter tolv personer, som er sigtet mere end 30 gange for (groft) hæleri. Når vi ser nærmere på disse sigtelser, kommer følgende oplysninger frem:

År	Antal sigtelser	Politikreds	Type hæleri	Køn	Alder	Nationalitet	Beskrivelse
2015	36	Kbh.	Hæleri	M	47	Jordan	Stjålne genstande
2015	89	Østjylland	Hæleri	M	31	DK	Stjålne computere
2016	1.031	Kbh.	Groft	M	39	DK	Hævning af penge
2016	226	Kbh.s Vestegn	Groft	K	38	DK	Pengeoverførsel
2016	226	Kbh.s Vestegn	Groft	M	20	DK	Pengeoverførsel
2017	190	Østjylland	Groft	K	44	DK	Ikke oplyst i datasæt
2017	199	Østjylland	Groft	K	25	DK	Ikke oplyst i datasæt
2017	546	Østjylland	Groft	K	27	DK	Ikke oplyst i datasæt
2017	42	Østjylland	Hæleri	M	30	Rum	Ikke oplyst i datasæt
2019	83	Sydøstjylland	Hæleri	K	21	DK	Uberettiget lån
2019	95	Sydøstjylland	Hæleri	M	22	DK	Uberettiget lån/overførsel
2019	61	Østjylland	Groft	M	33	DK	Stjålne genstande

Oversigten viser, at en enkelt person der drev en hvidvaskforretning, sigtedes lidt over 1.000 gange for groft/forretningsmæssigt hæleri i 2016. Samme år sigtedes to personer på Københavns Vestegn begge for 226 mistænksomme pengetransaktioner. Hvidvaskning og pengetransaktioner indgår imidlertid ikke i denne rapport, og for så vidt de kunne identificeres i datasættet, er disse sager derfor slettet. Efter udrensning af disse og andre sigtelser vedrørende hæleri af penge resterer der 7.185 sigtelser. Det svarer til 6.028 sa-

ger med 3.897 unikke sigtede personer. En person kan sigtes i fx 2016 og 2018. Når vi ser på antallet af unikke sigtede personer pr. år, er der sigtet i alt 4.192 personer.

Tabel 1.1. Antallet af hælerisigtelser, sager og sigtede personer 2015 - 2019

	Sigtelser	Sager	Sigtede personer
2015	1.579	1.394	1.039
2016	1.427	1.137	918
2017	1.534	1.211	761
2018	981	813	734
2019	1.664	1.473	740
I alt	7.185	6.028	4.192

Hvad angår disse personer, er køn, alder og nationalitet kendt, og resuméerne fortæller endvidere om de hælervarer, sagerne omfatter.

1.4.3 OFFERUNDERSØGELSESDATA

Ejendomsforbrydelser kan blive anmeldt til politiet, men det er velkendt, at ikke al kriminalitet anmeldes. Ved ejendomsforbrydelser afhænger anmeldelsestilbøjeligheden af flere faktorer, herunder:

- Er forurettede forsikret? Forsikringselskaberne kræver som udgangspunkt en politianmeldelse for at udbetale erstatning.
- Har forurettede kendskab til den formodede gerningsmand, eller skønner han/hun, at politiet vil være i stand til at opklare forbrydelsen?
- Hvor stort er tabet? Jo større tab, des mere tilbøjelig er man til at anmelde sagen. Overstiger tabet forsikringens selvrisiko?

For at få viden om de ikke-anmeldte tyveri-/røverisager med borgere som den forurettede part anvendes den årlige offerundersøgelse (Pedersen, Kyvsgaard & Balvig, 2020a). Den giver dels kendskab til antallet af sager, dels til udbyttet (bil, motorcykel, knallert, cykel og båd/skib). Offerundersøgelsen er baseret på stikprøver, så resultaterne er behæftet med statistisk usikkerhed (se også bilag 2). Den offentliggjorte rapport giver et vist indblik i tallene, men Justitsministeriets Forskningskontor har gjort mere detaljerede oplysninger tilgængelige for denne undersøgelse. Offerundersøgelsens data er bl.a. interessante ved, at der også er blevet spurgt om, hvorvidt respondenterne helt eller delvist har fået det stjålne tilbage. Svarene giver et indtryk af, hvilke dele af udbyttet der ikke kommer på hælervaremarkedet, men i stedet kommer retur til den rette ejer.

Så vidt vides findes der ingen danske offerundersøgelser med virksomheder eller institutioner som den forurettede part. Det gør det vanskeligt at danne sig et indtryk af det reelle omfang af ejendomsforbrydelser rettet mod virksomheder. Vi har derfor inddraget en offerundersøgelse fra Holland (TNS/NIPO, 2011). Resultaterne herfra kan ikke oversættes direkte til en dansk kontekst, men alligevel give et fingerpeg om mørketallets omfang.

1.4.4 FORSIKRINGSDATA

En anden vej til oplysninger om omfanget og typen af stjålne varer er gennem forsikringsdata. Både private borgere og virksomheder/institutioner er typisk forsikret mod tab ved indbrud eller røveri. Forsikring & Pension publicerer hvert kvartal antallet af skader anmeldt til tyveriforsikringen samt de udbetalte erstatningsbeløb (<https://www.forsikringogpension.dk/statistik/tyveriforsikring/>). Denne statistik er delt op i tre kategorier af forsikrin-

ger: familie, sommerhus og erhverv. For hver af disse kategorier oplyses antallet af skader og erstatningsbeløbet ved indbrud, hærværk, simpelt tyveri, cykeltyveri og røveri/ran. Bortset fra hærværk er alle kategorier relevante for denne undersøgelse.

En del (store) forsikringselskaber registrerer relevante oplysninger fra familieforsikringer i Easy Claims Content (ECC) af Scalepoint; en global udbyder af Claims Management Solutions. Alle stjålne genstande indtastes i ECC og kategoriseres i en af de 20 varegrupper, hvorefter systemet automatisk tildeler dem en værdi. Til gavn for denne undersøgelse er forsikringsoplysninger fra ECC stillet til rådighed. De data, som er tilgængelige, omfatter ca. 20 % af det danske forsikringsmarked. I den første undersøgelse af hælermarkedet (Kruize, 2016) rådede vi over data med oplysninger om indbrud og simpelt tyveri rettet mod privatpersoner, mens vi i denne opdatering kun har modtaget relevante oplysninger i forbindelse med simpelt tyveri.

1.4.5 REGISTERDATA FRA DANMARKS STATISTIK OG NATIONALBANKEN

For at få adgang til politiets anmeldelsesstatistik har vi søgt kontakt til Danmarks Statistik (DST). DST publicerer kriminalstatistikken online på Statistikbanken, men i denne undersøgelse ønskes mere detaljerede oplysninger.

Nationalbankens online statistikbank (<https://nationalbanken.statistikbank.dk>) er benyttet for at få indblik i bedrageri og databedragerisager mod butikker herunder internetbutikker. Denne statistik har eksisteret siden 2016. Størstedelen af misbruget af danske og internationale betalingskort sker i udlandet, hvilket ikke påvirker det danske hælermarked. Når det gælder Danmark, er det muligt at vælge mellem misbrug i fysiske forretninger og på nettet.

1.4.6 CRIMESTAT-DATA

Siden 2010 har Dansk Erhverv indsamlet data om bl.a. tyverier fra detailhandelen i systemet Crimestat. Vi har i denne undersøgelse benyttet oplysninger herfra til belysning af omfanget af butikstyverier – antal, type og værdi af stjålne genstande. I 2018 publicerede Crimestat for første gang en årsberetning, men her er anvendt årsberetningen for 2019.⁵

1.4.7 SELVRAPPORTERINGSDATA

Der blev i både 2000 (Ingerslev Olsen, 2001), 2010 (Justitsministeriets Forskningskontor, 2011), 2015 (Megafon, 2016) og 2019 (Megafon, 2020) gennemført selvrapporteringsundersøgelser af hæleri. I 2010-undersøgelsen blev der spurgt om, hvorvidt respondenter havde købt hælervarer inden for de sidste 12 måneder. Kun 25 af de 3.001 respondenter svarede bekræftende, og dermed blev datagrundlaget for de opfølgende spørgsmål for spinkelt til en nærmere analyse (Justitsministeriets Forskningskontor, 2011, s. 4). I 2015-undersøgelsen valgtes en anden strategi, som gav flere data.⁶ Denne undersøgelse foretoges på ny i 2019. DKR har publiceret resultaterne af begge disse undersøgelser (2020), men datasættet er også stillet til rådighed for denne rapport med henblik på specifikke beregninger. Herudfra er det blevet undersøgt, om der er en sammenhæng mellem typen af hælervarer og den anvendte distributionskanal. Derudover er der tegnet en hælerprofil, som er blevet sammenlignet med profilen i politiets sigtelsesdata.

1.5 BEREGNINGSMODELLER

Startpunktet for de ønskede estimater i forhold til det danske hælermarked er ejendomsforbrydelser: Hvilke ejendomsforbrydelser ligger til grund for stjålne/franarrede varer, og i hvilket omfang forekommer disse forbrydelser? Det næste skridt er at konstatere typen

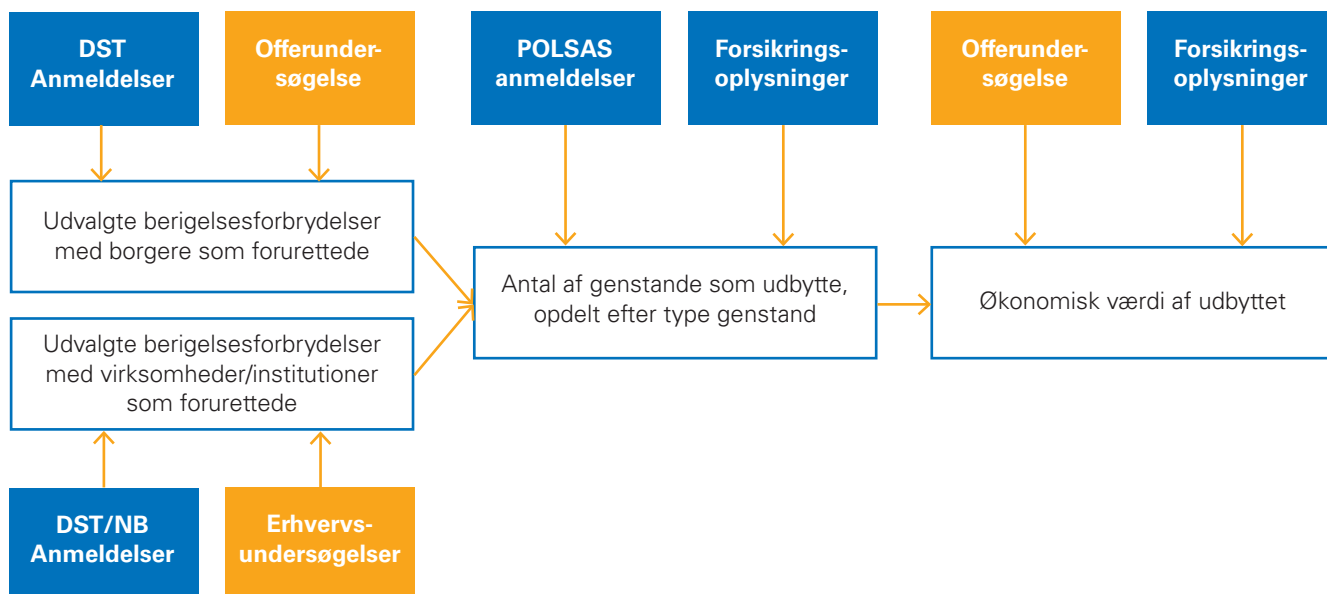
⁵ https://www.crimestat.dk/media/1129/18381_crimestat_2019_a5_finale_rgb-2.pdf

⁶ Først er der stillet opfølgende spørgsmål til dem, der (muligvis) har købt stjålne varer – nogensinde. Dernæst er disse spørgsmål blevet stillet til dem, der (muligvis) har købt stjålne varer inden for de seneste tre år, samt til dem, der har fået tilbudt sådanne varer. Ud fra disse data kan man muligvis danne sig et billede af omfanget og typen af hælervarer på det danske marked.

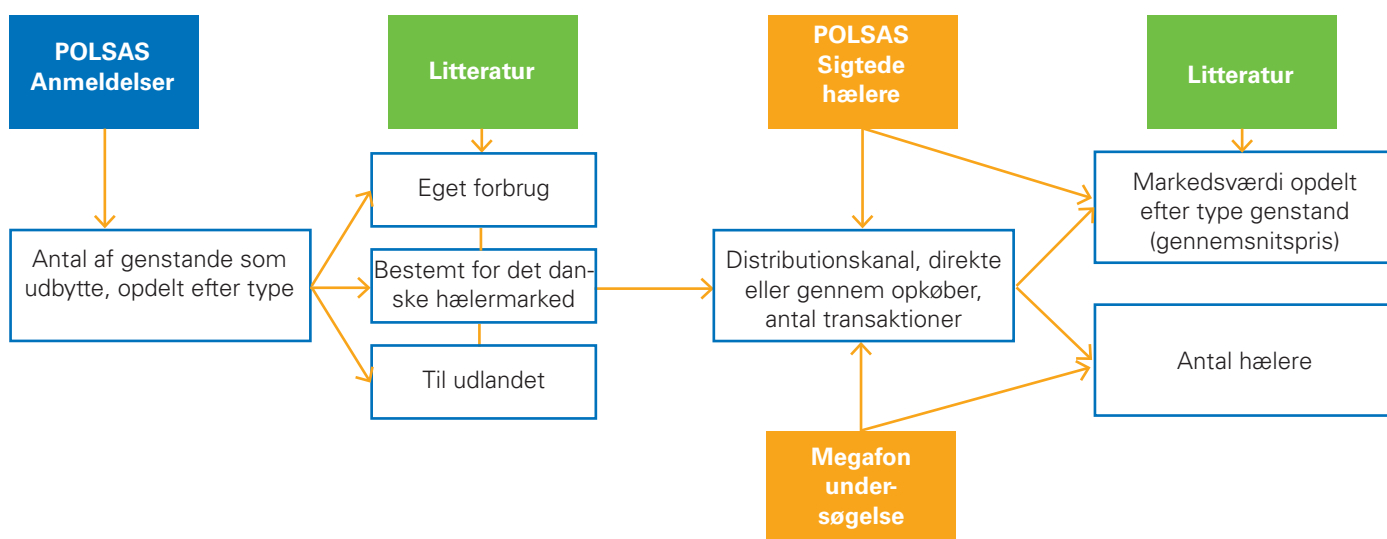
og antallet af stjålne/franarrede genstande i årene 2015-2019. Efterfølgende kan disse genstande prisfastsættes. Som nævnt skelnes der mellem ejendomsforbrydelser mod privatpersoner og forbrydelser mod virksomheder/institutioner (se figur 1.1).

Estimaterne for det danske hælermarked kan tage afsæt i de stjålne/franarrede genstande. Dette forudsætter dog, at der er klarhed over, hvor stor en del af disse der af gerningsmændene anvendes til eget forbrug, og hvor stor en del der sælges (eller gives væk, hvilket også er omfattet af hæleriparagraffen). Problemet er, at der ikke findes en datakilde, som kan benyttes til at fastslå, hvilken del af tyvekosterne der er til eget forbrug. Estimaterne er derfor baseret på et skøn (se figur 1.2).

Figur 1.1. Estimater over antallet af stjålne genstande

Figur 1.2. Veje til estimater over det danske hælermarked

Ud fra omfanget og typerne af hælervarer kan man teoretisk beregne det samlede antal hælere og transaktioner. Denne beregning er kompliceret, eftersom en vare kan sælges ad flere omgange. Et vigtigt spørgsmål i denne sammenhæng er, hvilken del af hælervarerne, der sælges direkte til den endelige forbruger, hvilken del der sælges gennem en opkøber, og hvilken del der eksporteres til udlandet. For at komme videre fra antallet af transaktioner til antallet af hælere er det nødvendigt at vide, hvor ofte den samme person står bag flere transaktioner. Det må antages, at opkøbere sædvanligvis tegner sig for flere transaktioner, men deres samlede antal bliver et rent overslag. De opklarede hælervisager giver et fingerpeg.

Endelig er der omsætningen. Hertil er det nødvendigt at kunne prisfastsætte hælervarerne, hvilket teoretisk kan gøres på forskellige måder. Der kan regnes med en erstatningsværdi, men der kan også regnes med den pris, som gerningsmanden kan opnå på hælervaremarkedet. Når den forurettede part er en virksomhed, kan der opstå tvivl om, hvorvidt der regnes med salgsværdi eller indkøbsværdi, med eller uden moms og eventuelle afgifter. Det kan – afhængigt af metoden – resultere i store forskelle, når der fx er tale om et biltyveri fra en bilforhandler. I denne undersøgelse tages afsæt i beregninger fra forsikrings-selskaberne. I offerundersøgelsen opgøres værdien af det stjålne/røvede. Det specificeres imidlertid ikke, hvorvidt respondenterne skal nævne nyværdi eller erstatningsbeløb, men vi må formode, at de fleste svarer ud fra en skønnet erstatningsværdi.

Et interessant tal er den pris, som en stjålet effekt kan indbringe tyven. Det er nemlig dette beløb, der indgår i de kriminelles regnskab, og som afgør, om det kan betale sig at begå denne type forbrydelse. For at kunne nå frem til denne pris fordres der indsigt i prisniveauet på hælervaremarkedet. Både danske (Höegh & Moll, 2012; Niras, 2014) og udenlandske (Mheen & Gruter, 2007) kilder påpeger, at tyve kun får ca. en tredjedel af markedsprisen, når de sælger deres tyvekoster til en professionel hælervare (opkøber af stjålne varer). De opnår en bedre pris, når de sælger direkte til en lejlighedshælervare (forbruger).⁷ Udgangspunktet for de viste beregninger er, at de tre parter så at sige deler markedsværdien nogenlunde ligeligt; en tredjedel til tyven, en tredjedel til den professionelle hælervare og en tredjedel til lejlighedshælervaren. Hvis denne tese er korrekt, sælges en hælervare til ca. to tredjedele af sin markedsværdi. Der findes dog sikkert mange undtagelser fra denne grove fordeling. Hvis tyven sælger sine koster direkte til en forbruger, opnår han formentlig mere end en tredjedel af markedsværdien. Nye varer sælges muligvis til en pris, der næsten matcher deres markedsværdi. I visse tilfælde kan der desuden være flere mellemled, således at hælervarekæden bliver længere end tyv, opkøber og forbruger, og alle ønsker naturligvis deres andel af fortjenesten.

Estimaterne tager til dels afsæt i faktuelle tal såsom anmeldte sager og forsikringsoplysninger. Disse oplysninger præsenteres i tabellerne med nøjagtige tal og sort farve. En anden del af estimaterne er dog baseret på et kvalificeret skøn. Disse tal præsenteres i tabellerne med orange farve som overskrift.

1.6 DET DANSKE HÆLERMARKED OG INDBRUD I BEBOELSE

Bo trygt!-samarbejdet har efterlyst viden om, hvor stor en andel af hælervaremarkedet der baserer sig på varer, som hidrører fra indbrud i privat beboelse i Danmark. I det sidste kapitel beskæftiger vi os med dette emne og ser desuden nærmere på, hvordan og på hvilke hælervaremarkeder disse varer formentlig ender. Dermed vil vi også give et bud på spørgsmålet om, hvilken andel tyvekoster fra indbrud/tyveri i/fra beboelse har på sådanne markeder.

⁷ Enkelte deltagere i en fokusgruppeundersøgelse (Heinskou, Demant & Kammersgaard, 2016) tilkendegiver, at de har købt hælervarer uden en opkøbers mellemkomst, og at de har købt disse varer for ca. halvdelen af markedsprisen.

2 OMFANGET AF EJENDOMSFORBRYDELSER

Det første led i undersøgelsesdesignet er at tilvejebringe et overblik over omfanget af ejendomsforbrydelser. Herunder skelnes der mellem forbrydelser mod privatpersoner og forbrydelser mod virksomheder/institutioner.

Genstande, der stammer fra en ejendomsforbrydelse, kan være resultatet af enten simpelt tyveri, indbrud, røveri eller bedrageri. Politiets gerningskategorier henviser for det første til straffelovsparagraffen og for det andet til, hvor forbrydelsen har fundet sted (fx villa-indbrud), eller hvad der er blevet stjålet (fx en barnevogn). Nogle forbrydelser beskrives altså som fra noget, mens andre forbrydelser beskrives som af noget.

Hvad angår køretøjer kan selve køretøjet blive stjålet (fx personbiltyveri), men det kan også dreje sig om tyveri af genstande fra køretøjet (fx tyveri fra personbil). Det kan være effekter, der enten ligger i bilen (fx en taske eller et kamera), er indsat i bilen (fx en GPS eller et musikanlæg), eller som er en del af bilen (fx hjul eller airbag). Tyveri af køretøj bliver ofte omtalt som brugstyveri. Straffelovens § 276 omhandler tyveri, mens ulovlig brug eller brugstyveri er beskrevet i straffelovens § 293 og for motorkøretøjer specifikt § 293a. Hvis et køretøj således alene tages med henblik på midlertidig brug, er gerningen ikke tyveri, men ulovlig brug. Det gælder også, selvom køretøjet ikke bringes tilbage til det sted, hvorfra det blev taget. Hvad angår hælermarkedet, er der fortrinsvis tale om gerningskoderne for tyveri eller brugstyveri. Politiet registrerer tyveri af køretøj stort set på samme standardmåde som brugstyveri, og dette system er derfor mindre velegnet til at afgøre, om et køretøj er stjålet med henblik på ulovlig brug eller videresalg. Vi vender tilbage til dette spørgsmål i kapitel 6.

Indbrud i privat beboelse har ofte været genstand for debat og er et af politiets fokusområder. I statistikken skelnes imidlertid mellem indbrud i og tyveri fra beboelse. Siden d. 1. januar 2018 er straffelovens § 276a trådt i kraft om indbrudstyveri. Siden da betragter politiet indstigning gennem et åbentstående vindue som indbrud i beboelse. Det gælder dog ikke forsikringsselskaber, som kræver, at bygningen har været aflåst for at opnå erstatning efter reglerne om indbrud. Forsikringen erstatter kun smykker og kontanter ved indbrud og røveri samt under visse omstændigheder ved tricktyveri, men ikke ved tyveri. Vi følger så vidt som muligt politiets definition af indbrudskriminalitet.

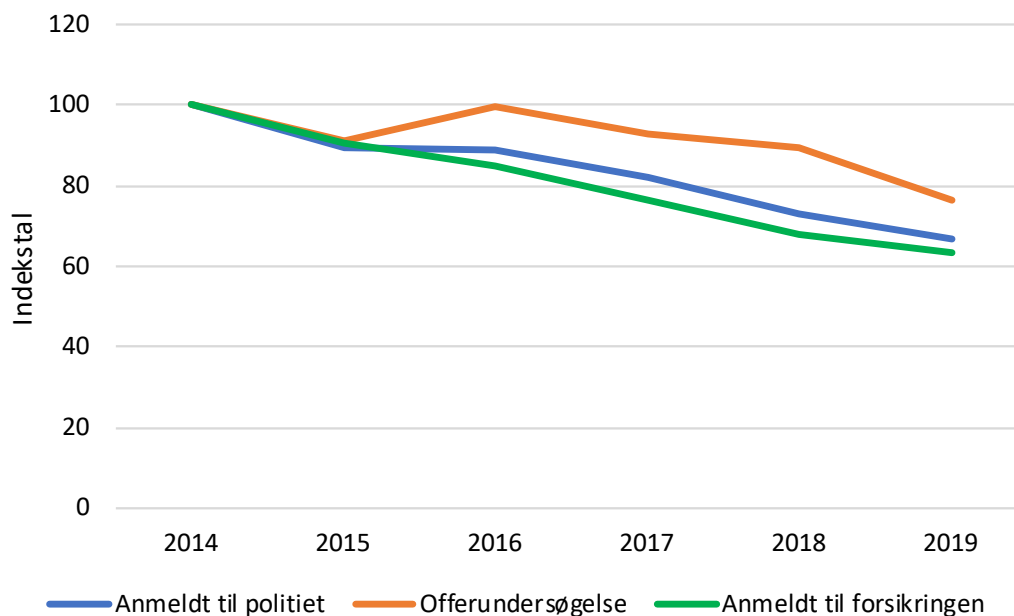
2.1 OMFANG, ARTEN OG UDVIKLING I TYVERIER: PRIVATPERSONER

Der findes tre tilgængelige kilder til omfanget af tyverier mod privatpersoner. Den første er politiets anmeldelsesstatistik, som imidlertid kun omfatter de forbrydelser, der er registreret af ordensmagten. For at få en fornemmelse af, hvor mange tyverier der reelt er sket, benyttes resultaterne af en offerundersøgelse. Som nævnt i kapitel 1 indebærer offerundersøgelser en del metodiske udfordringer (se også bilag 2), men giver alligevel en god idé om mørketallet i politiets statistik. Den tredje kilde er forsikringsdata. Forsikring og Pension offentliggør anmeldte tyveriskader, som indbefatter indbrud, simpelt tyveri og cykeltyveri.

Når det drejer sig om alle politianmeldte tyverier fra privatpersoner, kan vi iagttage en faldende tendens i perioden 2014-2019. I 2014 registreredes 248.014 tyverier (inkl. indbrud); et tal, der i 2019 faldt til 165.686 (se også bilag 4). 60 til 65 % af de politianmeldte tyverier anmeldes også til et forsikringsselskab, og figur 2.1 viser, at kurverne for antallet af anmeldelser til henholdsvis politiet og forsikringsselskaberne følger hinanden meget tæt.

Offerundersøgelsen indikerer, at de politianmeldte tyverier står for ca. halvdelen af alle tyverier begået mod privatpersoner. Anmeldelsesprocenten svinger dog lidt fra år til år, hvilket dels kan skyldes reelle variationer, dels at offerundersøgelsen er behæftet med statistisk usikkerhed (baseret på en stikprøve). Tendensen for politi-/forsikringsanmeldte tyverier går dog i samme retning som offerundersøgelsens.⁸

Figur 2.1. Indekseret udvikling i omfanget af tyverier (privatpersoner)
Politianmeldelser, offerundersøgelsen og anmeldt til forsikring (2014 = 100)

Politiets anmeldelsesstatistik er langt mere detaljeret end offerundersøgelsen. For at kunne sammenligne disse to kilder er det nødvendigt at reducere statistikken til seks hovedkategorier. En sådan opdeling har som konsekvens, at offerundersøgelsens data bliver mere tvivlsomme, eftersom estimerne er baseret på færre personer, der siger, at de har været udsat for netop denne type af tyveri.

⁸ Dette afviger fra tal præsenteret i offerundersøgelsens rapport (Pedersen et al., 2020a, 2020b). Den her anvendte beregningsmetode tager afsæt i udvalgte tyverier (se tabel 2.1 og bilag 3). Dette omhandler det sidste tyveri, respondenterne har været udsat for, hvis vedkommende rapporterer, at han/hun har været udsat for flere tyverier i de sidste 12 måneder.

Tabel 2.1. Udviklingen i omfanget af tyverier (privatpersoner): anmeldt, offerundersøgelse og anmeldelsesprocent

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldt til politiet						
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	46.233	40.824	39.855	36.617	32.900	27.787
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser ⁹	18.207	16.690	16.448	14.936	12.690	11.822
Tyveri af/fra bil, båd, MC, scooter	26.800	23.580	22.679	22.942	22.772	19.884
Tyveri af/fra cykel, knallert	63.222	57.295	54.207	49.735	48.023	47.902
Tyveri af/fra taske/bagage	42.473	38.979	46.865	42.045	31.568	27.480
Andre tyverier	51.079	43.939	40.650	37.405	32.845	30.811
I alt	248.014	221.307	220.704	203.680	180.798	165.686

Estimat på basis af offerundersøgelsen						
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	77.644	70.175	80.565	66.473	66.007	41.030
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	29.726	35.543	45.008	27.891	31.317	31.488
Tyveri af/fra bil, båd, MC, scooter	47.493	31.859	42.292	50.043	36.157	25.964
Tyveri af/fra cykel, knallert	92.725	108.786	87.660	103.264	84.639	84.384
Tyveri af/fra taske/bagage	112.325	103.347	119.187	119.150	102.718	85.195
Andre tyverier	98.756	69.934	83.047	58.781	90.391	81.950
I alt	458.669	419.645	457.759	425.601	411.230	350.011

Beregnet anmeldelsesprocent						
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	60 %	58 %	49 %	55 %	50 %	68 %
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	61 %	47 %	37 %	54 %	41 %	38 %
Tyveri af/fra bil, båd, MC, scooter	56 %	74 %	54 %	46 %	63 %	77 %
Tyveri af/fra cykel, knallert	68 %	53 %	62 %	48 %	57 %	57 %
Tyveri af/fra taske/bagage	38 %	38 %	39 %	35 %	31 %	32 %
Andre tyverier	52 %	63 %	49 %	64 %	36 %	38 %
I alt	54 %	53 %	48 %	48 %	44 %	47 %

Kilder: Danmarks Statistik og egne beregninger baseret på offerundersøgelsen

2.2. OMFANGET AF OG UDVIKLINGEN I RØVERIER: PRIVATPERSONER

Politiets anmeldelsesstatistik viser, at der registreres to former for røverier med borgere som ofre: røveri i egen bolig og røveri mod andre. Røveri mod andre kan overvejende betragtes som gaderøveri (Kyvsgaard, 2008). Antallet af anmeldte røverier var ret konstant i årene fra 2014 til og med 2017; ca. 1.550 om året. I årene 2018 og 2019 faldt dette antal til ca. 1.350 (knap 15 %).

Tabel 2.2 Udviklingen i omfanget af røverier mod privatpersoner (politianmeldelser)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mod person i egen bolig	196	164	176	219	168	167
Mod andre	1.328	1.249	1.433	1.285	1.168	1.154
I alt	1.566	1.448	1.640	1.543	1.354	1.350

Kilde: Danmarks Statistik

⁹ Ubeboede bebyggelser er et begreb, som Danmarks Statistik anvender, og som omfatter bl.a. kolonihavehuse, fritidshuse, garager, udhuse, kældre og lofts-/pulterrum.

I forhold til antallet af tyverier fylder røverier ikke ret meget. Der begås mindre end ét røveri for hver 100 tyverier. Vi har ikke et aktuelt indblik i, hvad der stjæles under et røveri, men vi må antage, at kontanter/betalingskort ofte udgør i hvert fald en del af udbyttet. Kyvsgaards analyse (2008) viser, at kontanter, taske/pung og mobiltelefoner oftest indgår i udbyttet, men at der ved 15 % af røverierne slet ikke er noget udbytte. I en artikel i Berlingske¹⁰ påpeges det, at de fleste gaderøverier finder sted i hovedstaden. Ifølge Københavns Politis repræsentant findes der to typer af gaderøverier. Den første knytter sig til nattelivet, hvor folk trues til at aflevere deres dyre ure og/eller tasker, mens den anden omhandler unge, som truer jævnaldrende til at overføre penge via MobilePay eller til at aflevere telefoner eller andre genstande.

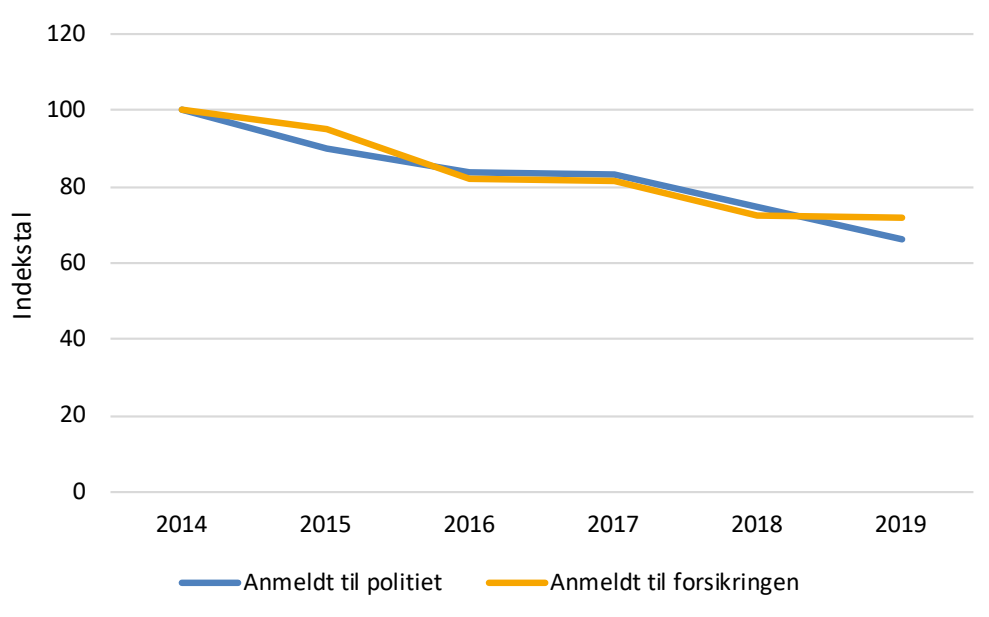
2.3 OMFANGET OG ARTEN AF TYVERIER: VIRKSOMHEDER OG INSTITUTIONER

Der findes to tilgængelige kilder til omfanget af tyverier mod virksomheder og institutioner. Den første kilde er politiets anmeldelsesstatistik, der dog også her kun giver indblik i de forbrydelser, som er registreret af ordensmagten. Den anden kilde er forsikringsdata. Forsikring og Pension offentliggør anmeldte tyveriskader, som omfatter indbrud, simpelt tyveri og cykeltyveri.

Ligesom ved politianmeldte tyverier fra privatpersoner kan vi for virksomhedernes vedkommende iagttage en faldende tendens i perioden 2014-2019. I 2014 registreredes 70.121 tyverier (inkl. indbrud), men dette tal faldt i 2019 til 46.513 (se også bilag 5). Ca. 20 % af de politianmeldte tyverier anmeldes også til et forsikringsselskab, og figur 2.2 viser, at kurverne for antallet af anmeldelser til henholdsvis politiet og forsikringsselskaberne også her følger hinanden tæt.

Politianmeldte indbrud og tyverier er opdelt efter branche. Talmæssigt set fylder tyverier i detailhandelen (butikstyverier) og transportbranchen (tyveri fra lastbil/varebil) mest. Bilag 5 giver indblik i, hvilke gerningskategorier der indgår under de valgte brancher, og hvordan udviklingen har været.

Figur 2.2. Indekseret udvikling i omfanget af tyverier (virksomheder og institutioner) Politianmeldelser og anmeldt til forsikring (2014 = 100)

¹⁰ <https://www.berlingske.dk/samfund/de-fleste-gaderoeverier-sker-i-hovedstadsomraadet-hvis-i-loeber-bliver-i>

Tabel 2.3 Udviklingen i omfanget af tyverier efter branche (politianmeldelser)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrudstyveri						
Byggebranchen	1.178	1.032	1.039	975	888	803
Detailhandelen	3.440	3.174	2.876	2.667	2.610	2.256
Restaurations- og hotelbranchen	1.229	1.261	1.138	1.071	1.200	1.166
Transportbranchen	214	221	195	162	120	128
Service- og finanssektoren	4.750	1.458	1.423	1.236	1.123	978
Institutioner	4.627	3.984	3.333	2.872	3.003	2.505
Øvrige/ikke specificeret	6.020	5.975	5.176	5.032	5.464	4.886
I alt	21.458	17.105	15.180	14.015	14.408	12.722
Indeks	100	80	71	65	67	59

Simpelt tyveri						
Byggebranchen	1.462	1.297	1.217	1.345	1.324	1.348
Detailhandelen	22.167	19.388	19.217	18.529	19.153	17.658
Restaurations- og hotelbranchen	3.669	3.570	3.175	2.588	2.332	2.224
Transportbranchen	12.082	12.913	12.391	14.966	9.375	7.063
Service- og finanssektoren	1.358	1.220	1.117	933	561	464
Institutioner	6.122	5.395	4.628	4.493	3.484	3.324
Øvrige/ikke specificeret	947	1.286	886	928	919	1.012
I alt	48.663	45.915	43.429	44.577	37.870	33.791
Indeks	100	94	89	92	78	69

Kilde: Danmarks Statistik

Der eksisterer ikke en dansk offerundersøgelse med virksomheder og/eller institutioner som respondenter, hvilket ellers ville være nyttigt. Som beskrevet i kapitel 1 benyttes derfor udenlandske undersøgelser til at give et estimat over forholdene i Danmark. En hollandsk undersøgelse blandt virksomheder (TNS/NIPO, 2011) ser nærmere på fem udvalgte brancher: byggebranchen, detailhandelen, restaurations- og hotelbranchen, transportbranchen og service- og finanssektoren. Med afsæt i denne undersøgelse vurderes det, at de danske virksomheder – hvis de har nogenlunde samme anmeldelsestilhøjelighed som deres hollandske kolleger – politianmelder 40-50 % af alle indbruds- og tyveritilfælde. Vi regner derfor med en anmeldelsestilhøjelighed på 45 % for alle brancher (undtagen detailhandelen).

Ifølge de hollandske tal anmeldes kun ca. 5 % af butikstyverierne til politiet. Dette er ikke overraskende. I langt de fleste tilfælde opdager butiksejeren/ansatte nemlig først i forbindelse med statusopgørelser, at der mangler flere varer på hylderne, end salget indikerer. Butikkerne er for det meste ikke forsikret mod denne type tab, og derfor anmeldes disse sager ikke. Butikstyveri anmeldes typisk kun, når butiksejeren, ansatte eller vagter tager gerningsmanden på fersk gerning. Som regel bliver butikstyven tilbageholdt, og sagen er dermed opklaret. Hermed lander estimatet for det reelle omfang af erhvervsrelaterede indbruds- og tyverisager på ca. 350.000 tyverier i butikker og 50-60.000 indbrud og tyverier i andre brancher.

Tabel 2.4. Omfanget af (indbruds)tyverier efter branche (2019)*

	Antal politianmeldte tyverier	Estimat over reelt omfang
Byggebranchen	2.151	4.800
Restaurations- og hotelbranchen	3.390	7.500
Transportbranchen	7.191	16.000
Service- og finanssektoren	1.442	3.200
Institutioner	5.829	13.000
Øvrige/ikke specificeret	5.898	13.100
I alt	20.901	57.600

* Butikstyverier er ikke medtaget i tabellen.

Kilde: Danmarks Statistik

2.4 OMFANGET AF OG UDVIKLINGEN I RØVERIER: VIRKSOMHEDER OG INSTITUTIONER

Politiets anmeldelsesstatistik indeholder tre former for røveri med virksomheder som ofre: pengeinstitutter, forretninger og tankstationer. Tabel 2.5 viser, at antallet af røverier faldt i perioden 2014-2019, indtil det i sidstnævnte år var mere end halveret. De fleste røverier retter sig mod forretninger.

Tabel 2.5. Udviklingen i omfanget af røverier mod virksomheder (politianmeldelser)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pengeinstitutter	23	18	15	11	6	7
Forretninger	680	532	495	432	409	309
Tankstationer	47	40	31	50	47	36
I alt	750	590	541	493	462	352

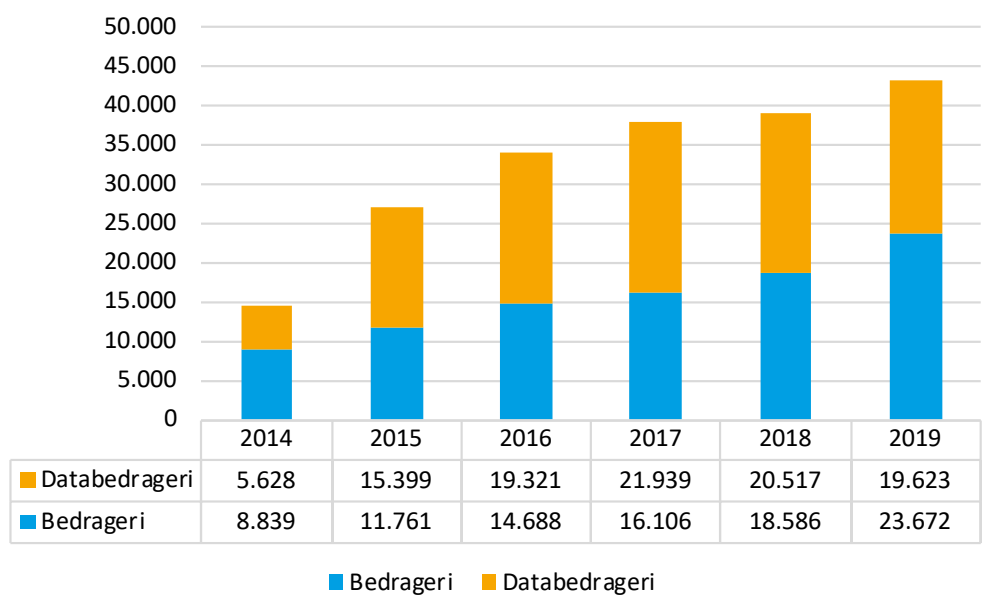
Kilde: Rigspolitiet

Ved et røveri består udbyttet oftest af kontanter, men ikke altid. Gennemlæsning af Polis-sagsresuméer viser, at et butikstyveri kan ende som et røveri, hvis en opdaget butikstyv vil stikke af. Derudover forekommer det, at en supermarkedsrøver forlanger udlevering af alkohol og/eller cigaretter. Når en guldsmedeforretning røves, består udbyttet af smykker og/eller ure, men i 2019 forekom denne type røveri kun en enkelt gang.

2.5 OMFANGET AF OG UDVIKLINGEN I BEDRAGERIER

Som omtalt i afsnit 2.1 og 2.3 faldt antallet af (anmeldte) tyverier i perioden 2014-2019. Den modsatte tendens ser vi ved (data)bedragerier (straffelovens §§ 279 og 297a). Hvis et offer narres med en løgnehistorie i en e-mail, dømmes dette som traditionelt bedrageri efter straffelovens § 279. Phishing, skimming, misbrug af betalingskort på nettet og netbankindbrud er forbrydelser, som typisk hører hjemme under databedrageri. Figur 2.3 viser, at antallet af anmeldelser for bedrageri steg stærkt i perioden 2014-2019. Fra 2014 til 2015 skete der næsten en tredobling, mens antallet fra og med 2016 har været mere eller mindre stabilt.

Figur 2.3. Udviklingen i omfanget af bedragerier (politianmeldelser)

Kilde: Danmarks Statistik

Det er på basis af denne statistik ikke muligt at skelne mellem privatpersoner og virksomheder som ofre. Offerspørgsmålet ved bedragerier er desuden lettere kompliceret. Hvis en privatpersons dankort misbruges på nettet, er det typisk kortudbyderen eller virksomheden, der hæfter for størstedelen af tabet.¹¹

Set fra borgernes side handler bedrageri normalt om penge. Der trækkes penge fra ens betalingskort, hvis kortet misbruges. Men for virksomhederne kan bedrageri ofte sidestilles med butikstyveri. De leverer en vare, men betalingen bliver enten ikke overført, eller også trækkes den tilbage (charge back). Resultatet er, at virksomheden, ligesom ved butikstyveri, har mistet en vare uden at modtage betaling. Det betyder også, at disse – typisk nye – varer kan blive videresolgt på det danske hælmarked. Dermed er disse bedragerier relevante for vores undersøgelse.

Til belysning af omfanget af kortmisbrug i butikker (forretninger) kan anvendes data fra Nationalbankens statistikbank. Denne statistik har eksisteret siden 2016. De fleste misbrugssager med danske eller internationale betalingskort sker i udlandet, hvilket ikke påvirker det danske hælmarked. Ved misbrug i Danmark er det muligt at skelne mellem kontanthævninger og misbrug i enten fysiske forretninger eller på nettet (e-handel). Vi ser bort fra kontanthævninger. Omfanget af kortmisbrug i (net)butikker svingede i perioden 2016 - 2019, men lå i 2019 på det laveste niveau. Dette skyldes formentlig den øgede sikkerhed ved kortbetaling i netbutikker.

Tabel 2.6. Udvikling i omfanget af kortmisbrug (stjålne og falske) i forretninger

	2016	2017	2018	2019
Antal transaktioner	99.331	119.836	118.205	80.599
Tab i mio. kroner	133,0	116,6	92,3	61,4
Gennemsnitligt tab pr. transaktion	747	1.027	1.281	1.313

Kilde: Nationalbankens statistikbank

¹¹ Betalingstjenesteloven regulerer også, hvem der hæfter for tab ved misbrug af betalingskort. § 62 handler således om tabsfordelingen mellem betaler og udbyder. Når kortindehaveren erklærer, at betalingskortet er blevet misbrugt, skal udbyderen ifølge betalingstjenesteloven bære tabet, men indehaveren kan hæfte for en selvrisiko.

Det er en stigende tendens, at borgerne handler indbyrdes på salgsplatforme som dba.dk eller på et socialt medie som Facebook. Når der sker bedrag i forbindelse med en sådan handel, kan det bestå i, at en person overfører penge til en anden person uden at modtage varen (sælgeren er bedrager), men det kan også være, at varen afsendes, uden at sælgeren nogensinde modtager sine penge (køberen er bedrager). I det sidste tilfælde omhandler bedrageriet ikke penge, men en vare, og er dermed interessant i forhold til hælmermarkedet.

I undersøgelsen Internetkriminalitet 2017 (Kruize, 2018, s. 55) svarede 25 af de 5.996 respondenter, at de havde været udsat for bedrag ved en privat handel. Af disse var 12 blevet bedraget som købere, mens 13 var blevet snydt som sælgere. 11 personer oplyste, at de havde benyttet sig af DBA eller en anden handelsplatform, mens 12 havde handlet på Facebook eller andre sociale medier. Hvis vi tager udgangspunkt i de 13 personer, der var blevet snydt som sælgere, peger det i retning af, at omkring 9.000 danskere årligt udsættes for denne form for bedrag. Dette skøn er dog ikke særlig nøjagtigt, eftersom antallet af udsatte i stikprøven er meget begrænset.

2.6 OPSUMMERING

I runde tal skete der i 2014 lidt over 1 mio. ejendomsforbrydelser, hvor udbyttet muligvis bestod af nye eller brugte varer. I 2019 var dette tal faldet til ca. 850.000 ejendomsforbrydelser. Det betyder, at omfanget af disse forbrydelser på fem år faldt knap 20 %. Hvor stor en del af disse, der er anmeldt til politiet, kan ikke nøjagtigt fastslås for bedragerisager, men ca. 30 % af alle ejendomsforbrydelser politianmeldes.

Tabel 2.7. Estimat over antallet af (anmeldte) tyveri- og bedragerisager i 2014 og 2019

	Politianmeldt		Estimat over reelt omfang	
	2014	2019	2014	2019
Privatpersoner¹²				
Indbrudstyveri	64.440	39.609	107.000	72.000
Simpelt tyveri	183.574	126.077	350.000	278.000
Bedrageri	?	?	4.000	9.000
I alt privatpersoner	248.014	165.686	461.000	359.000
Virksomheder				
Indbrudstyveri	18.018	10.466	40.000	23.000
Simpelt tyveri	26.496	16.133	55.000	36.000
I alt virksomheder	44.514	26.599	95.000	59.000
Detailhandelen				
Indbrudstyveri	3.440	2.256	8.000	5000
Simpelt tyveri	22.167	17.658	450.000	350.000
Bedrageri	?	?	33.000	80.000
I alt detailhandelen	25.607	19.914	491.000	435.000
I alt	318.135	212.199	1.047.000	853.000

¹² Ved de anmeldte sager kan "indbrud i" og "tyveri fra" opdeles, men det er ikke muligt for data fra offerundersøgelsen. I de fleste tilfælde er der tale om indbrud.

De fleste ejendomsforbrydelser, hvor varer er udbyttet, er rettet mod detailhandelen. Det skyldes hovedsagelig butikstyverier, men bedrageri med stjålne eller falske betalingskort var i 2019 også en betydningsfuld faktor. Røverier – som er beskrevet i afsnit 2.2 og 2.4 – indgår ikke i oversigten. Det skyldes, at vi mangler kendskab til det reelle omfang af disse kategorier, og at de fylder meget lidt i forhold til indbrud, tyveri og bedrageri. I det næste kapitel om stjålne genstande inddrages dog røverisager.

Estimaterne for det reelle antal indbruds-, tyveri- og bedragerisager med privatpersoner som den forurettede part er behæftet med den statistiske usikkerhed, der hører til stikprøveundersøgelser. Estimaterne for det reelle antal indbruds- og tyverisager med virksomheder og detailhandelen som den forurettede part er afledt af en udenlandsk undersøgelse og er dermed ikke mere – men heller ikke mindre – end et kvalificeret bud på det reelle omfang i Danmark.

3 ANTALLET OG TYPEN AF STJÅLNE VARER

Det næste punkt i undersøgelsesdesignet er estimater for stjålne/franarrede genstande: Hvilke genstande stjæles/franarres og i hvilket omfang? Udbyttet ved ejendomsforbrydelser kan inddeles i tre hovedkategorier:

1. Intet udbytte (forsøg)¹³
2. Penge som udbytte
3. Genstande som udbytte.

I denne undersøgelse er hæleri begrænset til hæleri af varer. Dermed er et udbytte i form af kontante penge ikke relevant. Det samme gælder naturligvis for forbrydelser uden udbytte.

Når ejendomsforbrydelser registreres som tyveri *af* en genstand, fx en cykel, er det klart, at udbyttet er en cykel. Når forbrydelser registreres som indbrud i et sted, fx i en villa, eller tyveri *fra* en genstand, fx fra en personbil, er det derimod ikke klart, hvilke genstande der er stjålet.

3.1 HVAD BLIVER TEORETISK SET STJÅLET?

En gerningsmand kan stjæle en eller anden genstand, fordi han eller hun selv ønsker at eje den og ikke vil eller kan betale for den. Tyveriet kan for den sags skyld ske helt impulsivt. Det menes imidlertid (fx Sutton, 2010), at langt de fleste tyverier sker med videre salg for øje, og at kun en mindre del af de stjålne genstande benyttes af gerningsmanden selv. Det er derfor indlysende, at tyve ofte vælger at stjæle efterspurgte produkter. Ifølge Clarke (1999) karakteriseres populære tyvekoster ved at være CRAVED. Dette akronym står for: Concealable, Removable, Available, Valuable, Enjoyable and Disposable. En tilnærmet dansk oversættelse kunne lyde således: skjulbar, transporterbar, tilgængelig, værdifuld, efterspurgt og disponibel. Enjoyable kan også opfattes som rar eller behagelig, men denne tolkning vil være mere relevant, når den stjålne vare er til eget forbrug (fx madvarer eller alkohol).

Felson (1997) påpeger produkternes livscyklus i forbindelse med tyvekosternes popularitet. Denne cyklus kan inddeles i fire faser: innovationsfase, vækstfase, masseproduktionsfase og mætningsfase. Et produkt stjæles som regel ikke i innovationsfasen, eftersom det er for dyrt, og markedet kun består af nogle få entusiaster. Antallet af tyverier øges i vækstfasen, hvor prisen falder, og antallet af forbrugere vokser. Når produktet går i masseproduktion, er der stadig mange købere til et stjålet eksemplar, selvom prisen ved et legalt køb er lav. I mætningsfasen falder antallet af tyverier, eftersom stort set alle allerede ejer produktet, hvorfor efterspørgsel og pris falder. Wellsmith & Burrell (2005) har testet denne teori empirisk og har ved hjælp af den forklaret både det faldende antal tyverier af videoafspillere og væksten i antallet af mobiltelefonstyverier.

3.2 ESTIMAT FOR ANTALLET OG TYPERNE AF STJÅLNE GENSTANDE

Politiet registrerer ikke systematisk alle stjålne genstande i Polsas eller kosterregistret. Dermed er det svært at fremlægge et estimat med afsæt i politiets data. I den tidligere undersøgelse anvendtes data fra et forsikringsselskab til at få indblik i kostervalg ved indbrud og simpelt tyveri rettet mod privatpersoner. Også i denne nye undersøgelse har vi modtaget forsikringsdata, men nu kun i forhold til simpelt tyveri. For at få kendskab til kostervalg ved indbrud i privat beboelse og erhvervsrelaterede indbrud/tyverier har vi benyttet sagsresuméer i Polsas. I første omgang har vi forsøgt at udarbejde en oversigt ved hjælp af søgeord (tekstfiltre). Det gav lidt bonus ved visse ord, mens andre var mere problematiske (se også kapitel 1). Selvom vi kunne tælle, fx i hvor mange sager ordet

¹³ Der er tale om et indbrudsforsøg, hvis gerningsmanden uden held har prøvet at bryde ind. Når gerningsmanden er brudt ind, men ikke har stjålet noget, betragtes indbruddet som fuldbrydet, men uden udbytte (Kruize og Sorensen, 2017, s. 19).

iPhone forekom, var det umuligt at afgøre, hvor mange iPhones der rent faktisk var tale om. For at løse dette problem er der blevet udtrukket stikprøver af relevante forbrydelser. Efterfølgende er det ved læsning af sagsresuméet fastslået, hvilke og hvor mange genstande anmeldelsen drejer sig om.

3.3 SIMPELT TYVERI FRA PRIVATPERSONER

For at få belyst, hvad der bliver stjålet ved simpelt tyveri hos privatpersoner, anvender vi som sagt forsikringsdata. Langt fra alle tyverier meldes til forsikringsselskabet, men vi antager, at de for videresalg mest relevante genstande (hælervarer) kan anskueliggøres ved hjælp af forsikringsdata. Vi har fravalgt genstande med en værdi under 300 kr., eftersom de næppe finder vej til et hælermarked.

Forsikringsdata kan opdeles i simpelt tyveri i eller omkring boligen samt tyveri på andre steder. Typen af tyvekoster varierer – ikke overraskende – efter, hvor tyveriet finder sted. Her er stjalne genstande inddelt i seks kategorier. Elektronik omfatter bl.a. computere, tablets, mobiltelefoner og spil, Personlige bl.a. tøj, sko, tasker og parfumer og Hus bl.a. møbler og haveredskaber. Bilag 6 giver et overblik over underkategorierne. Tabel 3.1 omhandler tal fra 2019.

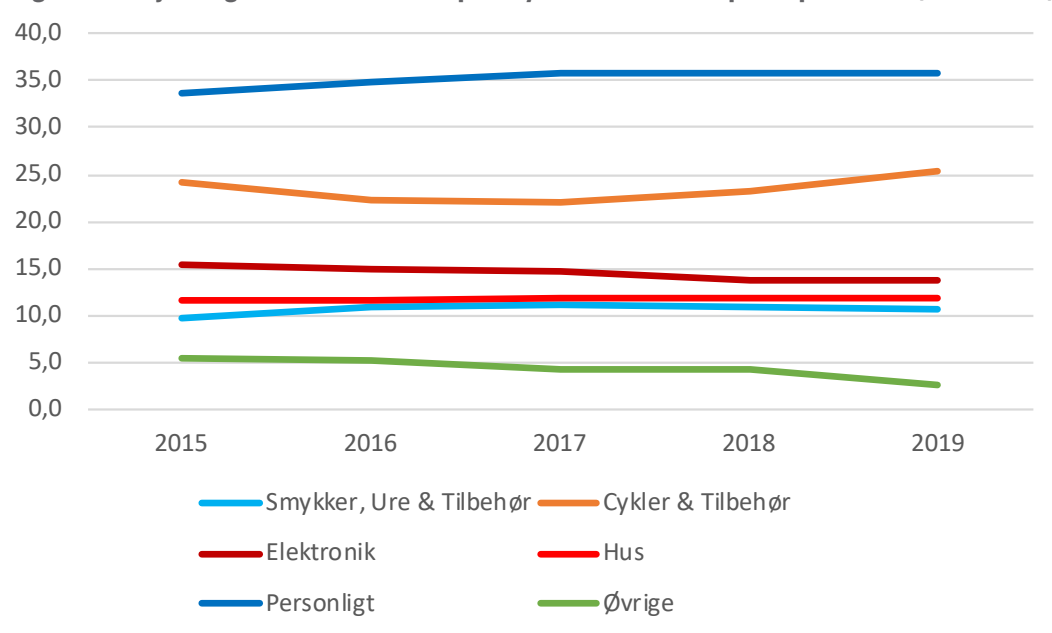
Tabel 3.1. Stjålne genstande i forhold til, hvor tyveriet finder sted (2019)

	Tyveri i bolig	Tyveri uden for bolig	Tyveri andre steder
Smykker	26 %	1 %	9 %
Cykler	5 %	39 %	29 %
Elektronik	18 %	11 %	14 %
Hus	19 %	7 %	11 %
Personlige	30 %	40 %	36 %
Øvrige	4 %	3 %	2 %

Kilde: Forsikringsdata

Bilag 6 indeholder også oplysninger for årene 2015 - 2018. Fordelingen af disse hovedkategorier er ret stabil i perioden 2015 - 2019 (se figur 3.1).

Figur 3.1. Stjålne genstande ved simpelt tyveri rettet mod privatpersoner (2015-2019)

Kilde: Forsikringsdata

Forsikringsdata indikerer, at et simpelt tyveri i 2019 i gennemsnit omhandlede 2,8 genstande. Men hvis man kun medtager genstande med en værdi på mindst 300 kr., falder dette gennemsnit til 1.3. På landsplan svarer det til i alt 215 - 220.000 stjålne genstande, hvoraf 100 - 105.000 har en værdi på over 300 kr.

Forsikringssselskaberne kræver typisk en politianmeldelse, før de vil udbetale erstatning. Men ikke alle politianmeldte ejendomsforbrydelser meldes også til forsikringssselskaberne. Den vigtigste årsag er formentlig, at forurettede alligevel ikke kan få erstatning – typisk fordi erstatningsværdien ikke overstiger selvriskoen. Denne tese bakkes op af offerundersøgelsen, som viser, at kun 44 % af de bestjålne har anmeldt sagen til deres forsikringssselskab. De resterende respondenter tilkendegiver, at de alligevel ikke forventer, at kunne få erstatning (34 %), at de er forsikrede og sikkert ville have kunnet få erstatning, hvis de havde anmeldt sagen (13 %), eller at de slet ikke er forsikrede (9 %) (Pedersen et al., 2020a, s. 169, bilagstabel 3.5).

3.4 INDBRUD I PRIVAT BEBYGGELSE

Vi har ingen forsikringsdata for indbrud, men det havde vi i den første undersøgelse for året 2014. De indikerede, at der ved et indbrud i gennemsnit stjæles ca. syv genstande, og at omkring halvdelen af disse med en værdi på mindst 300 kr. hører hjemme i kategorien Smykker (plus ure og tilbehør). I den tidligere undersøgelse var udgangspunktet for beregning af estimaterne, at de indbrud, der er meldt til politiet, men ikke til et forsikringssselskab, tegner sig for 75 % færre stjålne genstande i kategorierne Smykker og Elektronik (sammenlignet med de forsikringsanmeldte indbrud), 50 % færre stjålne genstande i kategorierne Hus og Personlige og 25 % færre stjålne genstande i kategorierne Cykler og Øvrige.¹⁴ Det betyder, at fordelingen for 2014 ser ud som vist i tabel 3.2.

For året 2019 har vi taget udgangspunkt i Polsasdata. Der er udtrukket tilfældige stikprøver fra 996 anmeldte indbrud i beboelse. Sagsresuméerne er læst, og vi har på basis heraf noteret, hvad der blev stjålet og i hvilket omfang (det har dog ikke været muligt at anvende en minimumsværdi på 300 kr. som kriterium). Bilag 7 viser resultaterne af disse stikprøver. Når tyvekosterne opdeles i de seks hovedkategorier, fremgår det, at Smykker både i 2014 og 2019 tegnede sig for næsten halvdelen af alle stjålne genstande ved indbrud i privat beboelse. Det ser ud til, at der stjæles forholdsvis flere genstande i kategorien Hus (interiør, møbler mm), men færre i kategorien Personlige genstande som tøj, sko, plejeprodukter mm. Muligvis er det et resultat af, at der for 2014 er anvendt forsikringsdata og for 2019 Polsasdata, eller ændringer i indbrudstyvenes præferencer.

Tabel 3.2 Stjålne genstande ved indbrud i privat bebyggelse

	2014	2019
Smykker	46 %	48 %
Cykler	1 %	-
Elektronik	18 %	15 %
Hus	13 %	23 %
Personlige	17 %	9 %
Øvrige	4 %	5 %

Kilde: Forsikringsdata (2014) og Polsas (2019)

3.5 ANTAL OG TYPER AF GENSTANDE STJÅLET FRA PRIVATPERSONER

I den første undersøgelse (Kruize, 2016) beregnedes antallet af genstande med afsæt i forsikringsdata. For at komme fra forsikringsdata til det reelle omfang skulle der regnes

¹⁴ procenttal er baseret på et skøn. Rationalet bag skønnet er følgende: Ved et indbrud, hvor der bliver stjålet mange genstande, er sandsynligheden for en anmeldelse til forsikringssselskabet større – ud fra den antagelse, at flere genstande formentlig repræsenterer et større beløb; jo større udbytte, jo større er anmeldelseshøjledigheden. Endvidere antages det, at der stjæles flere stk. smykker eller elektroniske apparater ved et indbrud end fx cykler.

med korrektionsfaktorer, som var baseret på et begrundet skøn. Da vi nu ikke har det samme datagrundlag til rådighed, anvendes en alternativ beregningsmetode. Denne metode lander dog mere eller mindre på det samme niveau for 2014 med afsæt i beregningsmetode anvendt i den første undersøgelse. Dengang lander vi på 713.000 genstande, mens nu er estimeret beregnet til 727.000 genstande for 2014.

Udgangspunktet er, at der i gennemsnit stjæles 3,5 genstande med en værdi på mindst 300 kr. Dette gennemsnitstal ligger højere ved forsikringsanmeldte indbrud (nemlig på ca. 7), men sikkert lavere ved ikke-politianmeldte indbrud.¹⁵ Efter samme logik er udgangspunktet, at et simpelt tyveri i gennemsnit fører til én genstand med en værdi på mindst 300 kr.

På basis af denne beregningsmetode bidrager indbrud og simpelt tyveri hver med omtrent halvdelen af alle stjålne genstande til en værdi af over 300 kr., altså tyvekoster, der for en (stor) del finder vej til hælermarkedet. Tabel 3.3 viser også, at der i 2019 blev stjålet færre genstande end i de forrige år. Spørgsmålet er, hvordan dette skal tolkes. I det afsluttende kapitel vil vi give vores bud på et svar.

Tabel 3.3. Estimat over antallet af genstande (over 300 kr.) stjålet fra privatpersoner

	Indbrudstyveri	Simpelt tyveri	I alt	Indekstal
2014	376.000	351.000	727.000	100
2015	370.000	314.000	684.000	94
2016	440.000	332.000	772.000	106
2017	330.000	331.000	661.000	91
2018	340.000	314.000	654.000	90
2019	254.000	277.000	531.000	73

En oversigt over, hvilke typer genstande der stjæles, kan kun præsenteres for årene 2014 og 2019. Når vi ser på de seks hovedkategorier, er der ingen tegn på, at typerne af tyvekoster skulle have ændret sig fra 2014 til 2019. Tabel 3.4 viser oversigten.

Tabel 3.4. Estimat over antallet af genstande stjålet fra privatpersoner

	2014		2019	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Smykker	210.800	29 %	151.300	28 %
Cykler	87.200	12 %	69.600	13 %
Elektronik	123.600	17 %	74.700	14 %
Hus	94.500	13 %	95.200	18 %
Personlige	181.700	25 %	120.800	23 %
Øvrige	36.300	5 %	19.600	4 %

3.6 INDBRUD I VIRKSOMHEDER

I den første undersøgelse, som omhandlede 2014, blev der med adskillige termer søgt i Polsas-sagsresuméer vedrørende indbrud i virksomheder. Vi har i denne nye undersøgelse gentaget søgningen med de samme termer, og resultaterne er meget interessante. De fleste søgeord giver nogenlunde det samme resultat. Undtagelsen er dog begrebet værktøj, der optræder mere end tre gange så ofte som i dataene fra 2014. Det peger i retning af, at indbrudstyvene nu i langt højere grad går efter denne vare.

For at tilvejebringe en mere præcis optælling af tyvekoster har vi udtrukket stikprøver fra de anmeldte indbrud i virksomheder og institutioner. Dette skete også i den første undersøgelse, og resultatet for 2019 kan dermed sammenlignes med 2014. For begge år gæl-

¹⁵ Politiets data fra 2019 indikerer, at der i gennemsnit stjæles 5,4 genstande pr. indbrud. Dette omfatter dog alle genstande uanset værdi.

der det, at ca. halvdelen af alle stikprøverne falder bort, enten fordi der ikke er stjålet noget, fordi kostervalg er ukendt i sagsresuméet, eller fordi udbyttet udelukkende består af penge.

Det viser sig, at søgeordsgennemgangen til dels har ramt plet: Elektronik og værktøj er de foretrukne kostervalg. Men stikprøverne viser, at også andre genstande, såsom dagligvarer (inkl. alkohol og cigaretter) og designermøbler, stjæles ved indbrud i virksomheder. Værktøj indgik lidt oftere i kostervalg i 2019 (28 %) end i 2014 (21 %), men der er ikke tale om en tredobling, således som søgningen på begrebet ellers indikerede. Bilag 8 giver en komplet oversigt.

Vi har også forsøgt at fastslå antallet af stjålne genstande, hvilket ikke altid oplyses i sagsresuméet. Endelig er der spørgsmålet om optællingsmetoden: En værktøjskasse indeholder sikkert flere genstande, men regnes for én genstand. Når der er stjålet X meter kabler, regnes det ligeledes for én genstand, mens to ruller kabler regnes for to genstande. Resultatet er, at dagligvarer (inkl. alkohol og cigaretter) ikke kan opgøres i antal genstande. Byggematerialer (i 2019), plejeprodukter, smykker og øvrige produkter er på grund af de små tal i stikprøverne heller ikke opgjort i antal genstande.

Optællingen for 2019 indikerer, at et indbrud i gennemsnit fører til fire stjålne genstande, hvilket giver et samlet tal på ca. 35.000 dette år. For 2014 beregnedes antallet til ca. 45.000. Dette stemmer overens med, at antallet af anmeldte indbrud i virksomheder og institutioner faldt i 2019 i forhold til 2014. Elektronik og maskiner/værktøj stod for ca. 60 % af de stjålne effekter i 2019.

3.7 BUTIKSTYVERIER

Som tidligere omtalt har Dansk Erhverv siden 2010 samlet data fra detailhandelen om indbrud, røverier og tyverier i et system ved navn Crimestat. I 2018 publiceredes for første gang en årsberetning med bl.a. en opgørelse over tyvekoster. Ikke alle butikker er dog tilmeldt Crimestat, og det er dermed ikke sikkert, at denne opgørelse er retvisende. Oversigten for 2018 afviger i hvert fald fra 2019-oversigten. Det begrundes i årsberetning 2019 (s. 14) således: "Der er kommet nye virksomheder med i Crimestat, hvorfor den procentuelle fordeling mellem varegrupperne har ændret sig en del". Alligevel er Crimestats oversigt det bedste bud, vi har i forhold til spørgsmålet om, hvad der stjæles i butikkerne.¹⁶ Tabel 3.5 giver et overblik.

Tabel 3.5. Stjålne genstande ved butikstyveri (2019)

Varegruppe	Andel	Populære varer i denne gruppe
Personlig pleje	19,8 %	Deodoranter, barberblade, parfume og makeup-produkter
Kolonial	11,5 %	Nødder og Nescafé
Køl og frost	11,2 %	Kylling, ost, laks og is
Tekstiler	11,0 %	Bh'er, bukser, sko, strømper, solbriller og punge
Slik	10,9 %	Marabou, Haribo og bland-selv-slik
Øl og sodavand	9,7 %	Tuborg, cola og Red Bull
Hus, have og isenkram	6,9 %	Værktøj, grillartikler og maling
Slagter og bager	5,3 %	Oksemørbrad, andet oksekød og sushi
Radio og tv	4,6 %	Powerbanks, fjernsyn, dvd-film og telefoner
Frugt, grønt og blomster	4,6 %	Avocadoer, jordbær, blåbær og bananer
Vin og spiritus	4,5 %	Jack Daniels, Smirnoff og diverse vine
I alt	100,0 %	

Kilde: Årsberetning Crimestat 2019, s. 14

¹⁶ I 2019 registreredes 8.284 butikstyverier i Crimestat, mens 16.188 butikstyverier anmeldtes til politiet. Det var altså kun godt halvdelen af de politianmeldte butikstyverier, der også registreredes i Crimestat (Årsberetning Crimestat 2019, s. 9-10).

Når vi konverterer tabel 3.5 til de kategorier, der anvendes i denne undersøgelse af hælermarkedet, bliver fordelingen således:

- Dagligvarer: 57,7 %
- Elektronik: 4,6 %
- Hus: 6,9 %
- Personlige: 30,8 %

Som beskrevet i kapitel 2 bliver kun en brøkdel af alle butikstyverier anmeldt til politiet. Det samlede antal skønnes til ca. 350.000 om året. Ifølge Crimestat stjæles der i to tredjedele af sagerne kun en enkelt vare. Der begås dog også butikstyverier, hvor der bliver stjålet mange varer. Ved de 8.284 registrerede butikstyverier i Crimestat i 2019 var udbyttet i alt 60.663 varer,¹⁷ hvilket betyder, at hvert tyveri i gennemsnit kaster 7,3 butiksvarer af sig. Organiserede, omfattende butikstyverier registreres muligvis hyppigere i Crimestat, og det er efter vores mening realistisk at antage, at der i 2019 i alt blev stjålet ca. halvanden million varer fra butikkerne.

3.8 TYVERI FRA LASTBILER OG VAREVOGNE

I 2014 politianmeldtes 4.752 tyverier fra lastbiler/varevogne. Dette tal var i 2019 vokset til 5.202. Det sidste er opsigtsvækkende, eftersom det samlede antal tyverier faldt i perioden 2014-2019. I den tidligere rapport for 2014 bemærkedes det, at langt de fleste anmeldelser drejede sig om varevogne, og at ordene "lastbil" eller "sættevogn" kun forekom i 411 tilfælde. I 2019 var der endnu færre sager med disse ord, nemlig 240.

De fleste tyverier sker som sagt fra varevogne, og ordet "varevogn" indgik da også i 3.475 sager i 2019. De foretrukne tyvekoster er (elektrisk) værktøj. En søgning på dette ord giver 2.495 hits i 2019-dataene. Her følger enkelte tilfældige eksempler:

Ford Transit, årg. 18, sølvgrå varebil, reg.nr. xxxxxxx. Lille hul klippet i skydedør i højre side af bilen. Stjålet diverse el- og batteriværktøj. Kosterliste tilgår. Ingen overvågning. Ingen mistanke.

ANM, der ringede på vegne af A/F, konstaterede, at der var sket et indbrud i dennes firmavarebil, Citroen Jumpy, reg.nr. xxxxxxx, hvor højre bagrude sås knust, hvorefter dørhåndtaget var blevet åbnet indefra. Fra varebilen var primært stjålet værktøj, herunder en bajonetsav, dyksav, varmepistol mrk. Makita, 2 x skruemaskiner mrk. Dewalt, stiksav m. batteri mrk. Dewalt samt en feincutter. Udførlig kosterliste med serienumre og værdi tilgår om muligt. Umiddelbart ingen brugbare spor. Intet signalment.

Det er svært at sætte et antal på omfanget af stjålet værktøj. I de fleste sagsresuméer fremgår det, at en liste over stjalne koster senere vil blive tilsendt. Det er dog sandsynligt, at der i de fleste tilfælde mistes flere stykker værktøj samtidig. Vores bedste bud er, at der i 2019 blev stjålet mindst 10.000 stykker værktøj fra varebiler.

Når det handler om værktøj, sker tyverierne typisk fra vognens vareplads. En del tyverier finder også sted fra vognens førerkabine, men her er udbyttet ofte elektronik: GPS, telefon, tablet eller bærbar computer. En søgning på disse ord indikerer, at der er stjålet elektronik. Ikke alle sager kan dog findes ved hjælp af søgeord, og der kan være tale om flere genstande. Et skøn vil være, at der i 2019 blev stjålet rundt regnet 1.000 stykker elektronik fra last/varebiler.

3.9 TYVERI AF DIESEL

Af den første rapport om det danske hælermarked fremgik det, at der fandtes 5.273 anmeldelser af tyveri af benzin/diesel i politiets anmeldelsesstatistik. Langt de fleste sager handlede om personbiler (med stjålne nummerplader), på hvilke der tankedes benzin eller

¹⁷ Oplyst i en e-mailkorrespondance med en repræsentant for Crimestat, d. 10. juli 2020.

diesel, uden at man betalte for det. For at finde ud af, hvor mange sager der drejede sig om tyveri af diesel hos vognmænd eller fra lastbilers tank, blev alle brændstoftyverisager gennemført med brug af ordet diesel. Denne optælling resulterede i 1.711 sager. Dette var situationen i 2014.

I 2019 var der langt færre anmeldelser af tyveri af benzin/diesel, nemlig kun 904. Når vi ser på udviklingen i perioden 2014-2019, viser det sig, at der fra 2017 til 2018 skete et markant fald i disse tyverier;¹⁸ en tendens, der fortsatte i 2019.

3.10 BEDRAGERI MED BUTIKKER SOM FORURETTEDE

En kriminalitetsform, der fra 2014 til 2019 har været i vækst, er databedrageri, hvor falske eller stjålne betalingskort anvendes til køb af varer i internetbutikker. Data fra Nationalbanken (se tabel 2.6) viser, at der i 2019 registreredes 80.599 transaktioner med falske/stjålne kort i internetbutikker. Det skønnes, at dette tal i 2014 lå på ca. 33.000.

Nationalbanken oplyser ikke, hvor mange eller hvilke typer produkter denne bedrageriform drejer sig om. Et indtryk af dette kan derimod fås i undersøgelsen Internetkriminalitet 2017 (Kruize, 2018). I tabel 6.2 i denne rapport (s. 56) findes en opgørelse over varekategorier ved handelsbedrageri. Problemet er bare, at der her anvendes andre kategorier end i denne undersøgelse af hælermarkedet. Således er smykker i samme gruppe som tøj og sko.¹⁹ Men hvis vi tager denne undersøgelse som afsæt for et estimat over bedragerisager vedrørende internetbutikker, når vi til følgende fordeling:

- Smykker: 10 %
- Elektronik: 21 %
- Hus: 12 %
- Personlige: 33 %
- Øvrige: 18 %

3.11 ANTAL OG TYPER AF GENSTANDE STJÅLET FRA VIRKSOMHEDER/INSTITUTIONER

Estimatet for antallet af genstande stjålet fra erhvervslivet er i højere grad et slag på taksen end estimatet for genstande stjålet fra privatpersoner. Med dette forbehold præsenteres tabel 3.6. Udgangspunktet for regnestykket er antallet af genstande, som er optalt i stikprøverne fra politianmeldte sager (ved butikstyveri: Crimestat-oplysninger). Denne procentfordeling danner basis for alle anmeldelser. Efterfølgende er antallet af genstande stjålet ved indbrud og tyveri af/fra biler fordoblet, ud fra den antagelse, at kun ca. halvdelen af sagerne er anmeldt til politiet. Antallet af butikstyverier er dog ikke fordoblet, men *tyvedoblet* – eftersom formentlig kun ca. 5 % af butikstyverierne anmeldes.

De stjålne genstande er anbragt i stort set de samme varekategorier som ved privatpersoner. Cykler fylder ikke ret meget, når det gælder tyverier fra erhvervslivet, og er dermed ikke længere en særskilt kategori. En ny kategori er dagligvarer, som udgør over halvdelen af alle stjålne varer. Værktøj og byggematerialer er lagt under kategorien Hus. Tyveri af tøj findes i kategorien Personlige.²⁰

18 Politianmeldte benzin/dieseltysterier: 5.273 (2014), 4.895 (2015), 3.996 (2016), 4.555 (2017), 1.352 (2018) og 912 (2019).

19 I Internetkriminalitet 2017 (Kruize, 2018) udgør smykker, tøj og sko 33 % af alle genstande ved handelsbedrageri. Vi skønner, at 10 % omhandler smykker og 23 % tøj og sko.

20 Kategorien Øvrige fyldte på grund af butikstyverier betydeligt mere i 2014. I 2019 findes ikke en kategori Øvrige ved butikstyverier med afsæt i Crimestat-data.

Tabel 3.6. Estimat over antallet af genstande stjålet fra erhvervslivet

	2014		2019	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Smykker	4.000	-	8.000	-
Elektronik	124.000	6 %	108.000	7 %
Hus	141.000	7 %	119.000	7 %
Personlige	520.000	24 %	491.000	30 %
Øvrige	184.000	9 %	19.000	1 %
Dagligvarer	1.180.000	55 %	865.000	54 %
I alt	2.153.000	100 %	1.610.000	100 %

3.12 OPSUMMERING

I dette kapitel har vi forsøgt at estimere, hvor mange genstande der er blevet stjålet, og hvilke varekategorier disse genstande tilhører. Det er imidlertid ikke altid lige nemt at fastslå, hvad en genstand er. Hvis tyveriet omfatter en bærbar computer med en separat mus, tæller det så som én eller to genstande? I politiets sagsresuméer oplyses det langt fra altid, hvor mange genstande der er blevet stjålet. Ofte ser vi fx en formulering som "diverse smykker stjålet". Men hvor mange er "diverse"? Det betyder, at estimaterne skal læses som indikationer og ikke som fakta.

Det er blevet beregnet, hvor mange genstande der stjæles fra henholdsvis privatpersoner og fra virksomheder og institutioner. Her slår vi disse tal sammen med det resultat, at estimatet for antallet af stjalne genstande i 2014 lander på ca. 1,7 mio., mens det for 2019 er knap 1,3 mio. Disse tal omfatter dog ikke stjalne dagligvarer, for hvilke estimatet lyder på ca. 1,2 mio. i 2014 og knap 0,9 mio. i 2019.

Der blev dermed stjålet færre genstande i 2019 end i 2014, hvilket stemmer overens med faldet i antallet af anmeldte (indbruds)tyverier i denne periode. Der har ganske vist været en stigning i antallet af bedragerier, men den opvejer ikke de færre (indbruds)tyverier. Estimaterne for varekategorier viser dog, at faldet i antallet af stjalne genstande optræder over hele linjen, og at fordelingen i 2019 mere eller mindre var den samme som i 2014.

Tabel 3.7. Estimat over antallet af genstande pr. varekategori (minus dagligvarer)

	2014				2019			
	Privat	Erhverv	I alt	Procent	Privat	Erhverv	I alt	Procent
Smykker	210.800	4.000	214.800	13 %	151.300	8.000	159.300	12 %
Cykler	87.200		87.200	5 %	69.600		69.600	5 %
Elektronik	123.600	124.000	247.600	15 %	74.700	108.000	182.700	14 %
Hus	94.500	141.000	235.500	14 %	95.200	119.000	214.200	17 %
Personlige	181.700	520.000	701.700	41 %	120.800	491.000	611.800	48 %
Øvrige	36.300	184.000	220.300	13 %	19.600	19.000	38.600	3 %
I alt	734.100	973.000	1.707.100	100 %	531.200	865.000	1.276.200	100 %

4 ØKONOMISK VÆRDI

I dette kapitel ser vi nærmere på den økonomiske værdi af de stjålne/franarrede genstande ved ejendomsforbrydelser mod henholdsvis privatpersoner og mod virksomheder og institutioner.

4.1 PRIVATPERSONER

Der findes to kilder til oplysninger om den økonomiske værdi af genstande stjålet fra privatpersoner: forsikringsdata og offerundersøgel sesdata. Vi begynder med forsikringsdata. Som beskrevet i kapitel 1, offentliggør Forsikring & Pension, hvor meget der er udbetalt i erstatninger for indbrud, simpelt tyveri, cykeltyveri og ran/røveri. To typer af forsikringer er relevante, nemlig familie- og sommerhusforsikringer.

Forsikringsselskaberne erstatter ikke alle stjålne genstande. Det afhænger af, hvad der er stjålet, og hvordan tyveriet er foregået. På forbrug.dk beskrives det således:

Forsikringsselskaber skelner typisk mellem almindeligt privat indbo, særligt privat indbo (for eksempel musikinstrumenter, antikviteter, computere) og særligt værdifulde ejendele, (for eksempel guldsmykker og mønt- og frimærkesamlinger). Desuden skelner selskaberne mellem indbrudstyveri og simpelt tyveri. Det vil sige, om tyven er brudt ind i et forsvarligt aflåst hus eller er gået ind gennem en ulåst og ubevogtet dør. Er døre og vinduer ikke forsvarligt lukkede og låste, kan det være simpelt tyveri, og du risikerer ikke at få udbetalt erstatning for penge, guldsmykker og andre særlige værdigenstande. Din forsikring indeholder et maksimalt beløb, som du kan få erstattet stjålet indbo for ved tyveri. Hvis du får stjålet dyre genstande som smykker og kunst, vil forsikringsselskabet ofte bede dig om at bevise smykkernes værdi. (<https://www.forbrug.dk/artikler/forbrug/test-og-raad/penge-og-oekonomi/forsikring/hvad-daekker-din-forsikring-ved-tyveri/>)

Det betyder for det første, at det erstatningsbeløb, der udbetales ved et simpelt tyveri, ikke svarer til det tab, offeret har lidt. For det andet bliver simpelt tyveri mindre hyppigt anmeldt til forsikringsselskaber end til politiet. Forholdet mellem indbrudstyveri og simpelt tyveri er 1:4 i politiets anmeldelsesstatistik, mens det er 1:2 i forsikringsselskabernes anmeldelsesstatistik.

I runde tal faldt det udbetalte erstatningsbeløb til privatpersoner fra 1,5 mia. kr. i 2014 til 1,0 mia. kr. i 2019. Et fald på 32 %. Faldet i antallet af anmeldte skader var fra 2014 til 2019 på 37 %. Det betyder, at det gennemsnitlige erstatningsbeløb i samme periode steg en smule: fra 8.870 kr. i 2014 til 9.553 kr. i 2019.

Tabel 4.1. Erstatninger udbetalt af forsikringsselskaberne

Erstatningsværdi (i mio. kr.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrudstyveri ²¹	928	863	827	781	673	621
Simpelt tyveri	314	256	245	217	189	185
Cykeltyveri	187	174	172	163	157	166
Ran og røveri	33	25	25	26	20	21
I alt	1.463	1.318	1.268	1.187	1.040	993

Gennemsnitlig erstatning	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrudstyveri	23.398	23.712	23.217	23.446	24.614	25.302
Simpelt tyveri	4.256	3.886	4.015	3.978	3.937	4.164
Cykeltyveri	4.010	4.034	4.343	4.645	4.683	5.086
Ran og røveri	7.064	6.981	7.688	8.342	8.653	9.180
I alt	8.870	8.848	9.099	9.420	9.348	9.553

Kilde: Forsikring & Pension

For at få et overblik over privatpersoners reelle tab som følge af indbrud og simpelt tyveri ser vi nærmere på offerundersøgelsen. Her spørges der nemlig til tabet. Spørgsmålets ordlyd er: "Omtrent hvor meget blev der stjålet for?" På baggrund af dette spørgsmål beregnes det gennemsnitlige tab. I offerundersøgelsens rapport påpeges dog, at dette beløb er usikkert (Pedersen et al., 2020a, s. 24).

Det bemærkes, at der knytter sig en betydelig usikkerhed til disse gennemsnitsberegninger, og de forholdsvist store variationer mellem årene må derfor tages med forbehold. (...) Det skal påpeges, at biltyverier indgår med bilens fulde værdi i denne beregning. Størstedelen af de stjålne biler genfindes imidlertid forholdsvis hurtigt og returneres til ejerne (i mere eller mindre oprindelig tilstand). Og som tidligere nævnt, dækker biltyverier formodentlig også over nogle tilfælde, hvor der er stjålet ejendele fra bil.

For at imødegå denne usikkerhed er det årlige tab for perioden 2014 - 2018 også beregnet. Herved udjævnes effekten af respondenter, der oplyser relativt store tab i de enkelte år.

Af offerundersøgelsen fremgår det, at ca. halvdelen af dem, der har været udsat for indbrud/tyveri, enten får en del af de stjålne genstande tilbage eller får erstatning fra forsikringen. Denne andel stiger, når tabet vokser (Pedersen et al., 2020a, tabel 3.7, s. 25). Det er logisk nok, for jo større tab, des hyppigere anmelder offeret sagen til sit forsikringsselskab. For denne undersøgelse af hælermarkedet er det mindre relevant, hvorvidt offeret har fået erstatning, men det er interessant, om han eller hun helt eller delvist har fået sine ejendele tilbage. Hvis det er tilfældet, ender disse genstande nemlig ikke på hælermarkedet. I offerundersøgelsen kan vi læse (Pedersen et al., 2020a, tabel 3.12, s. 36), at 18 % af dem, der har anmeldt tabet til deres forsikringsselskab, har fået alt ubeskåret tilbage. Derudover har 23 % af respondenterne fået en del af det mistede tilbage og erstatning for resten. De, der ikke har anmeldt tabet til forsikringen, svarer, at de har fået alt det mistede (12 %) eller en del af det tilbage (6 %).

²¹ Indbrudstyveri omfatter både indbrud i beboelse og indbrud i ubeboede bebyggelser.

Tabel 4.2. Tab ifølge offerundersøgelsen

Tab (i mia. kr.)	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Indbrudstyveri	1,1	1,1	1,6	1,0	1,4	1,2
Simpelt tyveri	3,4	2,0	3,2	1,7	2,2	2,5
I alt	4,5	3,1	4,8	2,7	3,6	3,7

Gennemsnitligt tab	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Indbrudstyveri	20.000	23.300	25.500	20.700	33.000	24.500
Simpelt tyveri	11.400	6.200	9.100	5.400	6.700	7.760
I alt	13.400	8.600	14.200	9.400	9.900	11.100

Kilde: Offerundersøgelse (Pedersen et al., 2020a, tabel 3.10, s. 33)

En sammenligning mellem forsikringernes erstatningsbeløb (tabel 4.1) og tabet oplyst i offerundersøgelserne (tabel 4.2) viser, at det gennemsnitlige beløb ved indbrud ligger på det samme niveau, nemlig ca. 25.000 kr. pr. indbrud. Dette gælder ikke ved simpelt tyveri. Her ligger tabet, som oplyst af respondenter i offerundersøgelsen, på et højere niveau end erstatningsbeløbet.

Selvom beløbet for indbrud ifølge begge kilder i gennemsnit ender på ca. 25.000 kr., må det betragtes som en tilfældighed. På den ene side kan vi fastslå, at kun tab af et vist omfang (højere end selvrisikobeløbet) anmeldes til forsikringsselskabet. Offerundersøgelsen omfatter også indbrud med et forholdsvis beskedent tab. På den anden side bemærkes det, at værdien af de effekter, som er kommet retur, i offerundersøgelsen er indregnet i tabet. Dette giver et højere beløb end forsikringserstatningen. Der er altså sager, som i offerundersøgelsen trækker det gennemsnitlige tab ned i forhold til forsikringsdata, mens opgørelsesmetodikken brugt i offerundersøgelsen trækker det gennemsnitlige tab op i forhold til forsikringsdata.

For at komme frem til et bud på den økonomiske værdi af stjålne koster ved indbrud i privat beboelse ser vi i første omgang på antallet af fuldbyrdede indbrud, som er anmeldt til politiet, samt tab, som er anmeldt til forsikringsselskaberne. Der anmeldes flere fuldbyrdede indbrud til politiet end til forsikringsselskaberne. Ikke alle danskere har en indboforsikring, og politiet opererer med en anden og bredere definition af indbrud end disse selskaber.²² Det er iøjnefaldende, at forskellen mellem politiets og forsikringsselskabernes indbrudstal i årene 2015 - 2017 lå på ca. 10 %, mens dette gab i 2018 og 2019 voksede til ca. 25 %. Det skyldes sikkert, at politiet i 2018 ændrede sit indbrudsbegreb. Antallet for 2014 er i øvrigt et skøn, for her kender vi kun tallet for samtlige anmeldte indbrud og ikke for fuldbyrdede indbrud. Vi tager afsæt i antallet af anmeldte politisager og forsikringsselskabernes erstatningsbeløb. Dette beløb indeholder også erstatning for stjålne penge og skadesudgifter som følge af indbrud.

I den første undersøgelse af det danske hælmermarked (Kruize, 2016) viste det sig, at penge og skadesudgifter står for ca. 4 % af erstatningsbeløbet. Som omtalt anmeldes ikke alle indbrud til politiet. Ifølge offerundersøgelsen sker det ganske vist i lidt over 90 % af tilfældene (eksklusive forsøg) (Pedersen et al., 2020a, tabel 3.11, s. 34), men dette holder ikke stik, hvis man omregner antallet af respondenter, der siger, at de har været udsat for indbrud, til absolutte tal. Det er dog sandsynligt, at dette regnestykke er behæftet med mange usikkerheder (se også bilag 2).

²² Forsikringen dækker et indbrudstyveri, hvis definitionen i forsikringsbetingelserne er opfyldt: Indbrudstyveri er tyveri fra forsvarligt aflukket samt aflåst bygning eller lokale. Politiet definerer et indbrudstyveri som "når gerningsmanden ved opbrydning af døre eller vinduer eller på anden unormal måde skaffer sig adgang til aflukket hus eller rum for at begå tyveri" (<https://www.forsikringogpension.dk/services/samarbejde-med-politiet/indbrud-og-tyveri/>).

Estimatet for den økonomiske værdi af tyvekoster ved indbrud i privat fast ejendom er beregnet ved at gange antallet af fuldbyrdede indbrud anmeldt til politiet med forsikringssekskabernes gennemsnitlige erstatningsbeløb. Penge og skadesudgifter trækker estimatet lidt ned, mens ikke-anmeldte indbrud trækker estimatet en smule op. Vi antager, at det er små justeringer, som formentlig holder hinanden nogenlunde i skak.

Tabel 4.3. Økonomisk værdi af stjålne genstande ved indbrudstyveri i privat fast ejendom

	Antallet af indbrud		Gennemsnitligt erstatningsbeløb	Økonomisk værdi (mio. kr.)
	Politiet (fuldbyrdede)	Forsikrings-selskaber		
2014	43.622	39.656	23.398	1.207
2015	40.332	36.412	23.712	956
2016	38.878	35.606	23.217	902
2017	35.547	33.318	23.446	833
2018	35.233	27.362	24.614	867
2019	30.872	24.547	25.302	781

Ved hjælp af den samme model kan man regne sig frem til den økonomiske værdi af simpelt tyverisager med privatpersoner som ofre. Her er gabet mellem anmeldelser til henholdsvis politiet og forsikringssekskaberne større end ved indbrud, nemlig 70-80 %.

Som beskrevet er dækningen ved simpelt tyveri ringere end ved indbrud. Også selvriskoen spiller formentlig en stor rolle for beslutningen om, hvorvidt en sag skal anmeldes til forsikringssekskabet. At tage afsæt i forsikringssekskabernes erstatningsbeløb vil sikkert føre til en undervurdering, og vi har derfor i stedet anvendt offerundersøgelsens tabsbeløb som udgangspunkt ved simpelt tyveri. Som tabel 4.2 viser, svinger tabsbeløbet urealistisk meget pr. år, og startpunktet er derfor det gennemsnitlige beløb for hele perioden 2014-2018. Dette beløb er tildelt til 2017. For årene før 2017 nedsættes dette beløb med 1 %, mens det i årene efter forhøjes med 1 % pr. år.

Der er dermed adskillige faktorer, der trækker skønnet op eller ned. Politiets tal for anmeldelser er således inklusive forsøg. Vi kender ikke dette tal for alle tyverier, men ved tyveri i privat fast ejendom er andelen af forsøg ca. 4 %, hvilket trækker skønnet ned. Derudover begås der tyverier, hvor penge udgør i hvert fald en del af udbyttet. Ifølge oplysninger i den første undersøgelse af det danske hælermarked (Kruize, 2016) udgør penge 1,5 % af udbyttets værdi. Også dette trækker skønnet ned. Endelig er der de ikke-anmeldte tyverier. Ifølge offerundersøgelsen anmeldes kun 55 - 60 % af alle tyverier til politiet (Pedersen et al., 2020a, tabel 3.6, s. 26), hvilket trækker skønnet op. Dette vægter formentlig tungere, end de to faktorer, der trækker ned, og vi estimerer på den baggrund, at den økonomiske værdi af alle simple tyverier er 20 % højere end den anmeldte simple tyverier alene. Rationalet er, at de ikke-anmeldte tyverier formodentlig omfatter et mindre beløb end de anmeldte tyverier.

Tabel 4.4. Økonomisk værdi af stjålne genstande ved simpelt tyveri fra privatpersoner

	Antallet af simple tyverier		Gennemsnitligt tabsbeløb	Økonomisk værdi af anmeldte simple tyverier (mio. kr.)	Økonomisk værdi af alle simple tyverier (mio. kr.)
	Politiet	Forsikrings-selskaberne			
2014	197.062	119.880	7.530	1.484	1.781
2015	175.316	108.446	7.606	1.333	1.600
2016	176.054	100.018	7.682	1.353	1.624
2017	163.038	89.186	7.760	1.265	1.518
2018	140.708	81.223	7.838	1.103	1.324
2019	130.505	76.939	7.838	1.023	1.228

4.2 VIRKSOMHEDER OG INSTITUTIONER

Der findes tre kilder til oplysninger om den økonomiske værdi af de effekter, der stjæles fra virksomheder og institutioner: forsikringsdata, Crimestat-data og data fra Nationalbanken. Vi begynder med de første. Forsikring & Pension offentliggør erhvervsforsikringsdata, som er opdelt i indbrud, simpelt tyveri og ran/røveri. Eftersom den sidste kategori fylder meget lidt, ser vi bort fra denne.

Forsikrings-selskaberne modtog i 2014 11.781 anmeldelser af erhvervsindbrud med et gennemsnitligt erstatningsbeløb på 23.913 kr., hvilket svarer til en samlet sum på 282 mio. kr. Der er tale om et nettobeløb, altså de penge, der er udbetalt til kunderne. Da det her drejer sig om skadelidte virksomheder, er erstatningsværdien beregnet uden moms, og markedsværdien beløber sig derfor til 353 mio. kr. Antallet af erhvervsindbrud er faldet i perioden siden 2014, og i 2019 anmeldtes 6.362 indbrud med et gennemsnitligt erstatningsbeløb på 29.736 kr., svarende til et samlet beløb på 189 mio. kr. ekskl. moms (markedsværdi 236 mio. kr. inkl. moms).

Ved simpelt tyveri ser derimod vi et stigende antal anmeldelser til forsikrings-selskaberne. I 2014 anmeldtes 2.858 tyverier; et tal, der i 2019 var øget til 4.182. Men ikke nok med det: Der er frem til 2019 sket en markant stigning i det gennemsnitlige erstatningsbeløb.²³ Resultatet af disse to tendenser er, at den udbetalte erstatning for simpelt tyveri i 2019 var mere end fordoblet i forhold til 2014. I 2019 blev der således udbetalt 103 mio. kr. ekskl. moms (markedsværdi 129 mio. inkl. moms).

Alt i alt opvejer faldende erstatningsbeløb for indbrud og stigende erstatninger for simpelt tyveri dog mere eller mindre hinanden, og det udbetalte erstatningsbeløb til virksomheder og institutioner lå dermed på et nogenlunde stabilt niveau i perioden 2014 - 2019.

²³ En konsulent hos Forsikring & Pension peger på et stigende antal tyverier af værktøj fra varevogne som forklaring på både de flere anmeldte simple tyverier og stigningen i det gennemsnitlige erstatningsbeløb. Se også fx <https://politi.dk/syd-og-soenderjyllands-politi/nyhedsliste/goer-ikke-din-varebil-til-en-ta-selv-bil/2019/11/15>.

Tabel 4.5. Erstatninger udbetalt af forsikringselskaberne (netto-beløb; uden moms)

Erstatningsværdi (i mio. kr.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrudstyveri	282	235	213	215	189	189
Simpelt tyveri	45	55	56	73	69	103
Ran og røveri	5	4	2	2	2	2
I alt	332	294	271	290	260	294

Gennemsnitlig erstatning	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrudstyveri	23.913	22.135	25.629	27.120	27.539	29.736
Simpelt tyveri	15.849	16.331	15.090	17.985	18.489	24.717
Ran og røveri	21.291	21.404	10.561	10.704	10.351	11.527
I alt	22.322	20.752	22.156	23.809	24.134	27.489

Kilde: Forsikring & Pension

I perioden 2014-2019 meldtes 50 til 60 % af de politianmeldte indbrud ligeledes til et forsikrings-selskab. En stikprøve af de politianmeldte indbrudssager fra 2019 viser, at én ud af tre kun drejede sig om et forsøg eller ikke resulterede i et udbytte. I 2014 viste stikprø-veresultatet således, at 26 % af de politianmeldte indbrudssager enten var et forsøg eller ikke gav udbytte. Dermed kan vi fastslå, at omtrent halvdelen af de indbrudssager, som er anmeldt til politiet, men ikke til et forsikrings-selskab, enten kun er forsøg eller udbytte-løst. Den økonomiske værdi af de stjålne genstande ved indbrud i erhvervsejendomme er derfor beregnet ud fra følgende antal indbrud (se også tabel 4.6):

$$(\text{antallet af politianmeldte} + \text{antallet af forsikringsanmeldte}) / 2$$

Resultatet af disse beregninger er, at den økonomiske værdi (inkl. moms) af udbyttet ved indbrud i erhvervsejendomme er faldet fra lidt under en halv milliard kroner i 2014 til 355 millioner kroner i 2019. Hele faldet realiseredes dog allerede i 2015, eftersom værdien var mere eller mindre stabil i de efterfølgende år frem til 2019. tabel 4.6 viser oversigten.

Tabel 4.6. Økonomisk værdi af stjålne genstande ved indbrud i erhvervsejendomme

	Antallet af indbrud			Gennemsnit-ligt erstat-ningsbeløb	Økonomisk værdi (mio. kr.)	Økonomisk værdi med moms (mio. kr.)
	Politiet	Forsikrings-selskaber	Beregnings-grundlag			
2014	21.458	11.781	16.620	23.913	397	496
2015	17.105	10.610	13.858	22.135	307	384
2016	15.180	8.301	11.741	25.629	301	376
2017	14.015	7.921	10.968	27.120	297	371
2018	14.408	6.874	10.641	27.539	293	366
2019	12.722	6.362	9.542	29.736	284	355

Gabet mellem politi- og forsikringsanmeldte simple tyverier er stort, men bliver mindre med årene. I 2014 blev kun én ud af ti politianmeldte sager også meldt til et forsikrings-selskab, mens det i 2019 var steget til én ud af fire. Det reelle antal tyverier er ca. dobbelt så stort som antallet af politianmeldelser indikerer. Samtidig må vi forvente, at disse ikke-anmeldte tyverier har resulteret i et mindre tab. I tabel 4.7 er den økonomiske værdi derfor beregnet ud fra antallet af politianmeldte tyverier og det gennemsnitlige erstat-ningsbeløb hos forsikrings-selskaberne.

Tabel 4.7. Økonomisk værdi af stjålne genstande ved simpelt tyveri fra virksomheder (minus butikstyveri)

	Antallet af tyverier		Gennemsnitligt erstatningsbeløb	Økonomisk værdi (mio. kr.)	Økonomisk værdi med moms (mio. kr.)
	Politiet	Forsikrings-selskaberne			
2014	26.496	2.596	16.904	448	560
2015	26.527	3.042	17.227	457	571
2016	24.212	3.404	16.012	388	485
2017	26.048	3.682	19.233	501	626
2018	18.717	3.498	19.414	363	454
2019	16.133	3.986	25.678	414	518

I Crimestats årsberetning oplyses det, at den gennemsnitlige værdi af stjålne butiksvare i 2019 var 165 kr. I kapitel 3 er det beskrevet, at estimatet for antallet af butikstyverier er ca. 1,5 mio. Det betyder, at den økonomiske værdi i 2019 var omkring 250 mio. kr. I 2014-undersøgelsen beregnedes dette beløb på baggrund af Polsas-data til ca. 500 mio. kr. Det blev samtidig bemærket, at dette skøn blev anset for at være lavt. Der var ifølge skønnet flere butikstyverier i 2014 end i 2019, men det forklarer ikke forskellen mellem 250 og 500 mio. kr. Det er dog oplagt, at estimatet for 2019 med afsæt i Crimestat-data er mere præcist end estimatet for 2014. Vi nedjusterer derfor dette sidste til 300 mio. kr. Nationalbankens oplysninger giver et indblik i den økonomiske værdi af de genstande, der blev franarret danske butikker ved brug af falske eller stjålne betalingskort. Tabel 2.6 viser, at denne værdi i 2019 lå på 61,4 mio. kr. Nationalbanken har ikke tal for 2014. Det skønnes, at der i 2014 var ca. 33.000 bedragerisager (se kapitel 2), og hvis vi går ud fra et gennemsnit på 1.000 kr. pr. sag (hvilket svarer nogenlunde til det gennemsnitlige tab i perioden 2016-2019), ender vi på et samlet beløb på 33 mio. kr. for året 2014.²⁴

4.3 OPSUMMERING

Når vi lægger delberegningerne fra afsnit 4.1 og afsnit 4.2 sammen, kan vi konkludere, at værdien af stjålne genstande i Danmark i 2019 var omtrent 3,2 mia. kr. Det er et fald på 27 % i forhold til 2014, for hvilket år værdien beregnedes til ca. 4,4 mia. kr. Omkring to tredjedele af dette beløb stammer fra (indbruds)tyveri fra privatpersoner, mens en tredjedel er tabet hos virksomheder og institutioner. Faldet fra 2014 til 2019 var størst for privatpersoner (33 %), mens det for virksomheder/institutioner var langt mindre (15 %). Tabel 4.8 viser en oversigt.

Tabel 4.8. Økonomisk værdi af stjålne genstande (2014 og 2019)

	2014		2019	
	Værdi i mio. kr.	Procent	Værdi i mio. kr.	Procent
Privatpersoner				
Indbrudstyveri	1.207	28 %	781	24 %
Tyveri	1.781	41 %	1.228	38 %
I alt privat	2.988	68 %	2.009	63 %
Erhverv				
Indbrudstyveri	496	11 %	355	11 %
Tyveri	560	13 %	518	16 %
Butikstyveri	300	7 %	250	8 %
Bedrageri	33	1 %	61	2 %
I alt erhverv	1.389	32 %	1.184	37 %
I alt sammenlagt	4.377	100 %	3.193	100 %

²⁴ Udgangspunktet er 2 mio. butikstyverier i 2014. Gennemsnitstabet var i 2019 165 kr. og i 2018 160 kr., hvilket giver et skøn på 150 kr. for 2014.

5 KENDSKAB TIL HÆLERNE

Som nævnt i det første kapitel kan man benytte to forskellige datakilder, når man skal danne sig et billede af det danske hælermarked: politiets sigtelser for overtrædelse af hæleriparagrafferne og en Megafonundersøgelse. Der kan sættes spørgsmålstegn ved begge kilders repræsentativitet, men her præsenteres billedet på basis af disse. I det næste kapitel sættes resultaterne i perspektiv og anvendes som brikker til det endelige puslespil om estimater for det danske hælermarked.

5.1 SIGTET FOR HVAD?

Ifølge straffelovens paragraf 290 er der ikke kun tale om hæleri, når en person køber stjalne varer, men også når en person skjuler, opbevarer eller transporterer udbyttet af en strafbar lovovertrædelse. Også videresalg af stjalne varer betragtes som hæleri. Når politiet finder tyvekoster på en person eller på en persons adresse, skal det besluttes, om vedkommende skal sigtes for tyveri eller hæleri. Det kan også forekomme, at politiet sigter en person for tyveri og subsidiært for hæleri. En subsidiær sigtelse for hæleri er ikke synlig i kriminalstatistikken.

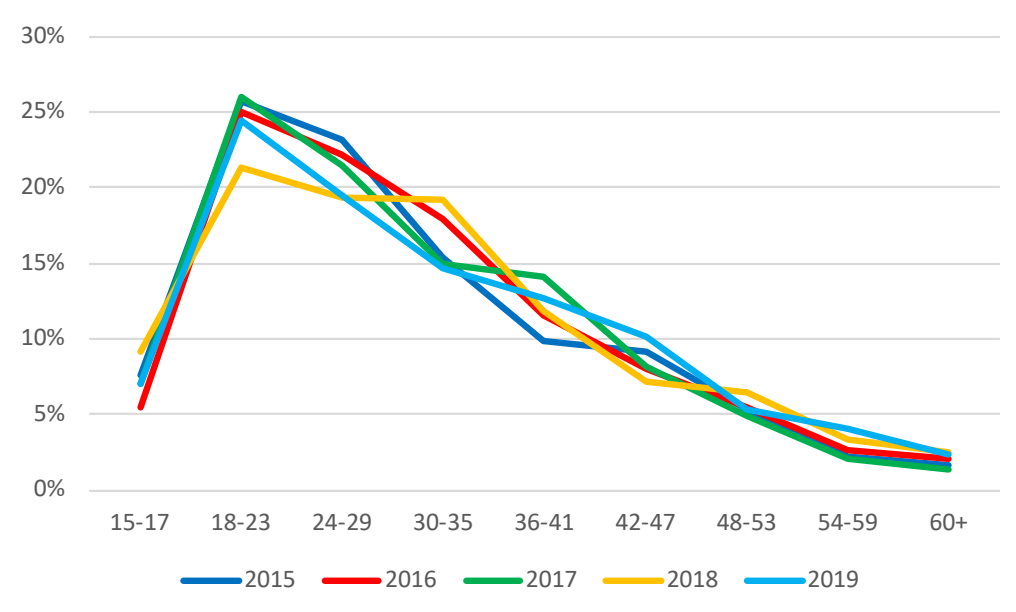
I et forsøg på at få et indtryk af årsagerne til hælerisigtelserne er de 6.028 sager blevet gennemført med tekstfiltre. Herved er det lykkedes at sætte en mærkat på 2.372 sigtelser (39 %). Da en stor del af sagerne ikke kan inddeles på denne måde, bør resultatet fortolkes med forbehold. Det viser sig, at politiet i ca. halvdelen af sagerne sigter en person for hæleri, når vedkommende opbevarer eller er i besiddelse af stjalne varer. I den anden halvdel af sagerne sigtes personen for salg eller køb af stjalne varer.

5.2 PROFIL PÅ HÆLERISIGTEDE PERSONER

I Polsas registreres sigtedes køn, alder og nationalitet.²⁵ I årene 2015-2019 tegnede kvinder sig for 12 % af de hælerisigtede, mens mænd udgjorde 88 %. Denne fordeling var ret stabil perioden igennem. Kvindernes andel svingede således fra 11 til 14 %. Aldersfordelingen viser den velkendte kurve: en brat stigning i begyndelsen og derefter et fald. Figur 5.1 viser, at også denne fordeling har været mere eller mindre gennemgående. Hvis alderskurven opdeles efter køn, kommer den samme figur frem.

²⁵ I denne statistik er der taget udgangspunkt i unikke personer i et kalenderår; dvs. at en person, som er sigtet for flere forhold, kun tæller én gang i statistikken.

Figur 5.1. Aldersfordeling af hælerisigtede

Kilde: Polsas

Langt de fleste (79 %), der sigtes for hæleri, har dansk nationalitet. Også dette karakteristikum har været nogenlunde konstant. Andelen af sigtede med dansk nationalitet svingede således kun mellem 77 og 81 % fra 2015 til 2019. Ligesom i analysen af året 2014 kommer personer med en udenlandsk nationalitet forholdsvis ofte fra Rumænien. I hele perioden 2015 - 2019 sigtedes i alt 879 personer med en udenlandsk nationalitet for hæleri, og 129 af disse var rumænere (15 %).

5.3 GENSTANDE FUNDET HOS HÆLERISIGTEDE

I sagsresuméerne kan man som regel læse om hælerkoster. Disse varer er inddelt i de samme kategorier, som blev anvendt ved forsikringsdata, dog med tilføjelse af kategorien bil/MC/båd. De sigtede i denne sidste kategori har enten været i besiddelse af en stjålet bil/MC/båd eller af stjalne nummerplader, trailere eller diesel. Desuden er der tilføjet kategorien værktøj/materialer, som omfatter maskiner, værktøj, byggematerialer og skrot. Overskriften 'diverse' betegnede i 2014-analysen sager, i hvilke den sigtede havde været i besiddelse af flere forskellige typer varer, der stammede fra en forbrydelse. I 2019-analysen var disse varetyper derimod delt op. Dermed er fremgangsmåderne ikke 100 % ens, men resultaterne kan alligevel sammenlignes. Løjnefaldende er det, at de elektroniske tyvekosters andel af hælervarerne var markant større i 2014 end i 2019, mens det omvendte gælder for cykler/knallerter. Når vi ser nærmere på de 94 gange, hæleri handler om kategorien Cykler/knallerter, viser det sig, at knallerter står for 48 sager, cykler for 38 sager og ladcykler (christianiacykler) for 8 sager.

Det er overraskende, at cykler/knallerter skulle være blevet en mere eftertragtet hælervarer, for når vi ser på antallet af politianmeldte (brugs)tyverier af cykler og knallerter, er der tale om et fald. I 2014 registreredes 62.482 af disse tyverier hos politiet, mens tallet var nede på 46.992 i 2019.

Tabel 5.1. Fordelingen af hælervarer fundet hos hælerrisigtede personer (2014 og 2019)

		2014		2019	
		Antal	Procent	Antal	Procent
1	Smykker	23	6,3	32	7,0
2	Cykler/knallerter	25	6,9	94	20,7
3	Elektronik	134	36,8	79	17,4
4	Hus	63	17,3	59	13,0
5	Personlige	42	11,5	48	10,6
6	Øvrige	24	6,6	49	10,8
7	Biler/MC/både	22	6,0	51	11,2
8	Værktøj/materialer	31	8,5	42	9,3
	I alt	364	100,0	454	100,0

Kilde: Polsas

5.4 FÅET TILBUDT ELLER KØBT HÆLERVARER?

I Megafons selvrapporteringsundersøgelser er respondenterne bl.a. blevet spurgt om, hvorvidt de inden for de sidste tre år er blevet tilbudt stjålne varer. Svarmulighederne var ja, nej, måske (mistanke) eller tror ikke. De fleste afviste, at de havde fået tilbudt stjålne varer, eller troede ikke, at de havde fået et sådant tilbud. Kun knap en femtedel af respondenterne var sikre på, at de havde fået tilbuddet, eller havde i det mindste en mistanke om det. Denne andel var mere eller mindre den samme i 2019 som i 2015.

Tabel 5.2. Antallet af respondenter, der har fået tilbudt eller købt stjålne varer inden for de seneste 3 år

	2015 (n = 2.311)		2019 (n = 2.300)	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Tilbudt stjålne varer				
Ja	214	9,3	186	8,1
Måske	208	9,0	247	10,7
I alt	422	18,3	433	18,8
Købt stjålne varer				
Ja	16	0,7	7	0,3
Måske	27	1,2	28	1,2
I alt	43	1,9	35	1,5

Kilde: Megafon (2020).

At få et tilbud er ikke det samme som at købe. Af de 433 personer, der i 2019-undersøgelsen (måske) havde fået tilbudt stjålne varer inden for de sidste 3 år, indrømmede kun 35, at de havde købt denne vare. Hvis man omregner det til alle respondenterne (2.300), skulle kun 1,5 % af danskerne have købt stjålne varer inden for de sidste tre år. I 2015-undersøgelsen var dette procenttal 1,9. Forskellen er for usikker til at konkludere, at danskerne er blevet bedre til at sige nej til et tilbud, der handler om tyvekoster. I virkeligheden er procenttallene formodentlig (markant) højere. For det første er det sandsynligt, at hælere er underrepræsenterede i en spørgeskemaundersøgelse (bias i frafald). For det andet ville

næppe alle respondenter indrømme det, hvis de virkelig havde købt hælervarer (social desirability bias). Endelig er det sandsynligt, at ikke alle de respondenter, der faktisk har købt hælervarer, har været klar over, at det har drejet sig om tyvekoster.

5.5 HÆLERVARER TILBUDT TIL DANSKERE

Der blev også spurgt om, hvilke stjålne varer respondenterne havde fået tilbudt. Svarene er udtryk for, hvornår respondenterne har fattet mistanke om, at varen er stjålet, og er ikke nødvendigvis repræsentative for alle stjålne varer, der kommer på markedet. Folk kan formentlig bedre gennemskue, om en iPhone, som tilbydes på internettet, er stjålet, end om en plade chokolade hos den lokale købmand stammer fra et butikstyveri.

Megafon har stillet spørgsmålet om hælervarer som et såkaldt multirespons-spørgsmål. Det vil sige, at en respondent kan give flere svar. Tabel 5.3 viser resultatet. Respondenterne peger stadig på Elektronik som de mest tilbudte varer, men denne kategoris dominans var mindre udpræget i 2019 end i 2015. I 2019 blev der oftere tilbudt navnlig møbler/indbo (kategori Hus) og værktøj end i 2015. Forskellene er ret store, hvilket tyder på ændringer på det danske hæl marked.

Tabel 5.3. Hælervarer tilbudt til danskere (2015 og 2019)

		2015 (n = 422)		2019 (n = 433)	
		Antal	Procent	Antal	Procent
1	Smykker	59	8,8	55	7,7
2	Cykler/transport	98	14,6	82	11,4
3	Elektronik	272	40,5	236	32,9
4	Hus	36	5,4	71	9,9
5	Personlige	82	12,2	110	15,3
6	Værktøj/materialer	12	1,8	63	8,8
7	Dagligvarer/cigaretter/spiritus	112	16,7	101	14,1
	I alt	671	100,0	718	100,0

Kilde: Megafon (egen inddeling)

5.6 DISTRIBUTIONSKANALER

I Megafons undersøgelse bliver der også spurgt om, hvordan de respondenter, som ifølge dem selv har fået tilbudt stjålne varer, er kommet i kontakt med sælgeren. Også her har Megafon benyttet et multirespons-spørgsmål. Spørgsmålet var det samme i 2015, men i 2019 var svarmuligheden 'Via en privat annonce på nettet' splittet op i to: 'Via en privat annonce på en køb/salg platform på nettet (fx dba.dk, guloggratis.dk mv.)' og 'Via et socialt medie (fx Facebook, Instagram mv.)'. Dermed får internettet større fokus som distributionskanal. I 2015 svarede 149 personer, at de havde fået tilbudt hælervarer via en annonce på nettet, men i 2019 pegede 179 personer på en internetplatform, og 139 på et socialt medie. Sammenlagt 318. Der var dog et overlap mellem svarene. 64 personer pegede således både på en platform og på et socialt medie. En mere fair sammenligning mellem 2015 og 2019 ville være, at 149 personer pegede i denne retning i 2015, og 254 personer (318 minus 64) i 2019. Når det er sagt, er tendensen dog klar. Internettet blev betydeligt oftere brugt som distributionskanal i 2019 end i 2015. Tabel 5.4 viser oversigten.

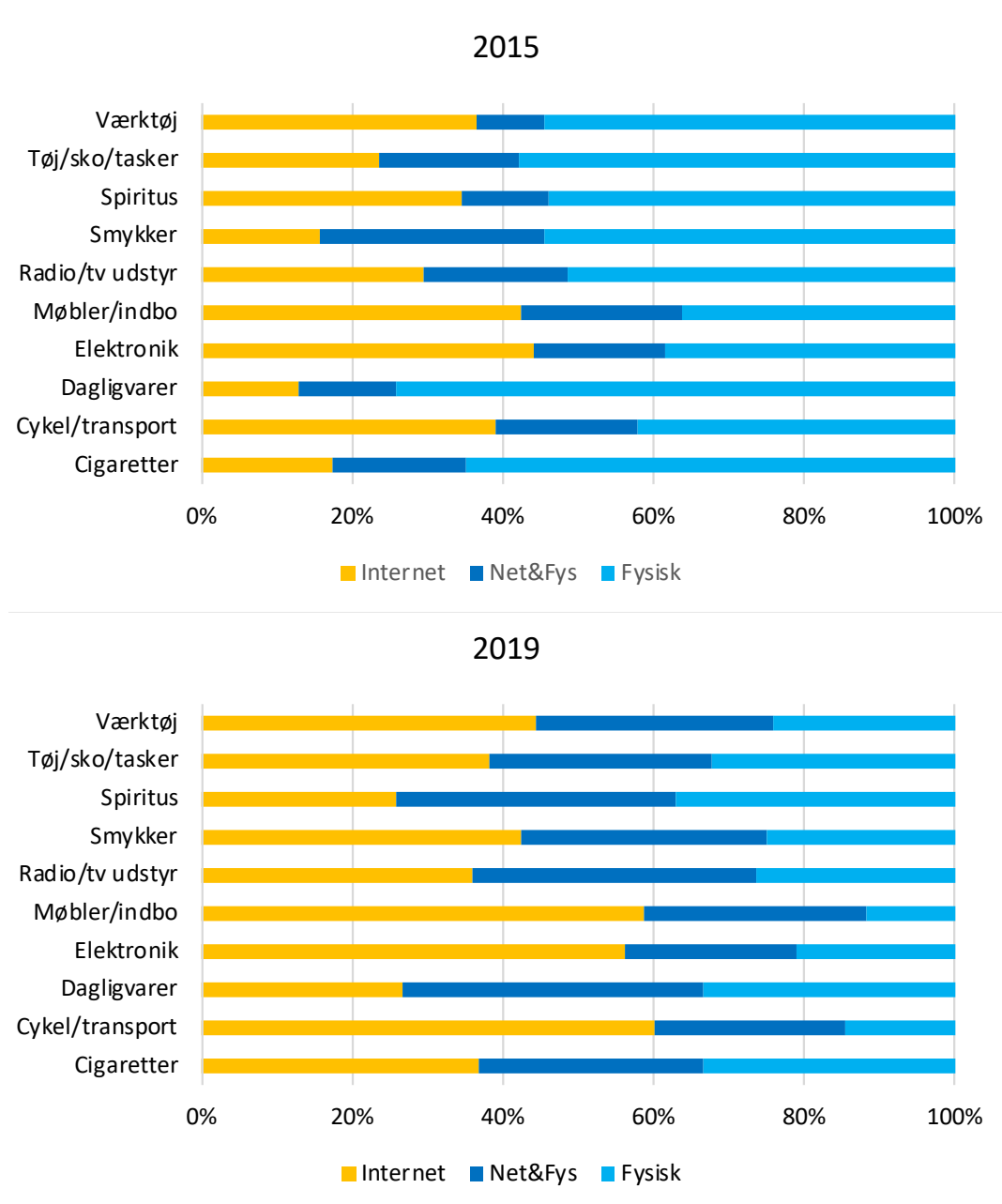
Tabel 5.4. Distributionskanaler for hælervarer, ifølge danskere

	2015 (n = 422)		2019 (n = 433)	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Digital verden (internet)	163	34,8	338	61,1
Køb/salg-platform	149	31,8	179	32,4
Socialt medie			139	25,1
Internetbutik	14	3,0	20	3,6
Fysisk verden	305	65,2	215	38,9
Arbejdsplads	40	8,5	23	4,2
Personlig omgangskreds	91	19,4	43	7,8
Annonce	22	4,7	12	2,2
Kiosk/butik	18	3,8	24	4,3
Bar/café	31	6,6	16	2,9
Marked	50	10,7	65	11,8
Nærområde	53	11,3	32	5,8
I alt	468	100,0	553	100,0

Kilde: Megafon (egne beregninger)

Eftersom der er tale om multiresponsspørgsmål, er det lidt mere kompliceret at analysere sammenhængen mellem hælervarer og distributionskanal. Vi har derfor valgt at omkode distributionskanal til et spørgsmål med én svarmulighed, nemlig internet, fysisk eller at respondenter peger på begge distributionskanaler. Efterfølgende har vi set på, om en hælervare er blevet tilbudt på nettet, på nettet og fysisk eller kun gennem en fysisk kanal. Denne fremgangsmåde er ikke 100 % fejlfri, for hvis en respondent peger på to hælervarer og to distributionskanaler, er det uklart, hvilken distributionskanal de to varer hører til. Med denne begrænsning in mente taler figur 5.2 alligevel et klart sprog. Internettet benyttes oftere som distributionskanal i 2019 end i 2015, og det samme gjaldt for både en netbaseret og en traditionel kanal. Det sås allerede i tabel 5.4. Men derudover viser figur 5.2, at denne tendens gælder for stort set alle varekategorier.

Figur 5.2. Sammenhæng mellem distributionskanal og hælervare

Kilde: Megafon (egne beregninger)

5.7 HÆLERPROFIL (SELVRAPPORTERING)

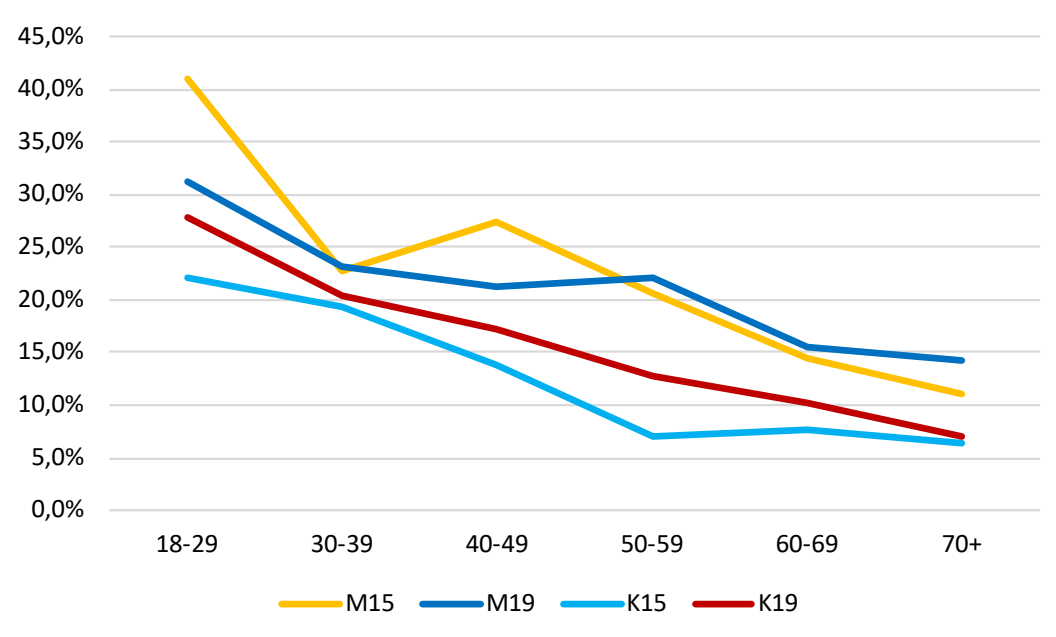
Dette kapitel afsluttes med en profil af de respondenter, der selv indrømmer, at de har købt stjålne varer. Antallet af disse respondenter er dog meget begrænset. Som beskrevet i afsnit 5.4 svarer en del, at de har (mistanke om at have) fået tilbudt tyvekoster, men svarer ikke på spørgsmålet om, hvorvidt de også har købt disse varer. Måske vil de simpelthen ikke indrømme det. Hælerprofilen tegnes derfor på basis af dem, som siger, at de har fået tilbudt stjålne varer inden for de sidste tre år.

I 2015-undersøgelsen svarede 13 % af kvinderne, at de (måske) havde fået tilbudt hælervarer inden for de sidste tre år, mens andelen for mænd var 23 % (se figur 5.3). I 2019-un-

dersøgelsen var forskellen mellem kvinder og mænd indsnævret, nemlig til 17 % af kvinderne og 21 % af mændene.

Også forskellen mellem aldersgrupperne er blevet mindre. Tendensen er, at andelen af dem, der har fået tilbudt hælervarer, falder med årene. I 2015 havde 31 % af de 18 - 29 årige fået tilbudt hælervarer, mens denne andel var 29 % i 2019. I den anden ende af aldersskalaen havde 9 % af de respondenter, som var over 70 år, i 2015 fået tilbudt hælervarer; en andel, der i 2019 lå på 11 %. Når vi ser på køn og alder i sammenhæng med hinanden, kommer figur 5.3 frem.

Figur 5.3. Procentdel af respondenter, der har fået tilbudt stjålne varer inden for de sidste tre år, fordelt efter alder og køn

Kilde: Megafon (egne beregninger)

De andre baggrundsvariabler relaterer sig i høj grad til alderen. Studerende har hyppigst fået tilbudt stjålne varer, mens det sjældent sker for pensionister.

6 ESTIMATER FOR HÆLERMARKEDERNE

Kapitlerne 2-4, der omhandler udbyttet ved ejendomsforbrydelser, samt kapitel 5, som beskæftiger sig med kendte hælerforhold, kan betragtes som tilløb til dette kapitel om hælermarkederne. Kapitlet indledes med enkelte almene betragtninger om hælere og afsluttes med de endelige estimater for omfanget af de danske hælermarkeder.

6.1 FRA STJÆLER TIL HÆLER

I kapitel 3 blev der skabt et overblik over genstande stjålet fra privatpersoner og erhvervslivet. Det næste spørgsmål er, hvad der sker med disse tyvekoster.

For det første kan tyven selv anvende eller konsumere varen. Han stjæler fx en cykel for at transportere sig fra A til B, hvorpå cyklen efterlades. Et andet eksempel er cigaretter eller en flaske alkohol, der ofte stjæles med henblik på tyvens eget forbrug. Det er dog efter sigende kun få tyvekoster, der anvendes af tyvene selv; som regel stjæler de for at sælge udbyttet (Sutton, 2010, Niras, 2014, Jønsson, 2015). Dette gælder sikkert for indbrudstyveri, men om det også gælder for butikstyveri, lommetyveri og cykeltyveri er efter vores mening mere tvivlsomt. Senere i kapitlet vender vi tilbage til dette spørgsmål.

For det andet kan tyven sælge varen. I en kvalitativ undersøgelse af danske indbrudstyre konkluderes det, at de kan afsætte deres varer på tre måder (Niras, 2014, s. 59-62): til professionelle hælere, til nære relationer som familie, venner og bekendte samt til den brede danske befolkning. Niras' undersøgelse har danske indbrudstyre som respondenter. Det er dermed ikke overraskende, at eksport af stjålne varer til udlandet ikke omtales, men det er ikke ensbetydende med, at dette fænomen ikke eksisterer. Forsikring & Pension oprettede for mange år siden et såkaldt Østkontor med henblik på at opspore og tilvejebringe luksusbiler, der er stjålet i Danmark. Politikredsene udarbejdede i 2015 deres egne strategiske hælerianalyser, som er samlet i Rigspolitiets Nationale Forebyggelsescenter (NFC). På baggrund af disse analyser har politiet identificeret fire afsætningskanaler:

- 1) Direkte salg fra tyv til hæler
- 2) Legale forretninger
- 3) Organiserede hælnetværk
- 4) Udenlandske markeder.

Her nævnes udenlandske markeder eksplicit. Ved afsætning af tyvekoster gennem legale forretninger peger politiet – lige som Niras' indbrudstyre – på guldsmede og forretninger, der sælger designermøbler (både fysiske butikker og internetbutikker).

Ved direkte salg fra tyv til hæler kan kontakten opstå i nabolaget, gennem venskaber, på et værtshus eller et andet fysisk sted, men tyven kan også benytte en (salgs)platform på nettet. Megafons undersøgelse viser, at internettet i stigende grad benyttes som salgskanal.

6.2 AT MASKERE GENSTANDENS IDENTITET

Før en hæler vare kan komme på markedet, skal den helst være rensset; Sutton (2010) betegner denne aktivitet som at maskere (disguise) stjålne varer. Det kan indebære, at et registreringsnummer eller andre kendetegn fjernes, at varen pakkes om eller får en ny (falsk) identitet. Det sidste sker fx for stjålne bilers vedkommende: Chassisnummeret fjernes, og et nyt nummer svejses på plads.

Ligesom ved legale forretninger er der også en form for arbejdsdeling på hælermarkedet. Lewis (2006) peger i denne sammenhæng på tre niveauer: Niveau 1 køber varerne, niveau 2 renser dem, og niveau 3 ompakker dem. Denne arbejdsdeling gælder specielt for stjålne butiksvare, der – som nye varer og til en fordelagtig pris – skal afsættes til detailhandelen. I en undersøgelse af det hollandske hælermarked (Mheen & Gruter, 2007) påpegedes det, at disse tyvekoster også kan ende hos kendte butikskæder.

Smykker er i høj kurs ved (indbruds)tyveri. Det er der mindst tre grunde til: De har høj værdi (især med favorable guld- og sølvpriser), de er nemme at transportere, og det er let at maskere smykkernes herkomst ved omsmelting. Men der findes også produkter, som er svære at afsætte på det danske marked. Mobiltelefoner kan spærres og stjæles derfor, jævnfør et TV2-interview med pressechefen for Dansk Supermarked, primært med henblik på videresalg til udlandet (Sørensen, 2013).

Idéen med DNA-mærkning er netop at gøre det svært at maskere tyvekoster.²⁶ Dette kan have en præventiv effekt (når der skiltes med mærkningen), men kan også gøre det mere besværligt at sælge varen på hælermarkedet. Det kræver dog, at køberen anvender UV-lys og herved opdager mærkningen. Vi er ikke bekendte med, at tyve eller hælere er blevet afsløret som følge af DNA-mærkning.

6.3 SAMMENLIGNING AF STJÅLNE VARER OG REGISTREREDE HÆLERVERER

I tabel 6.1 sammenlignes fordelingen af stjålne varer med sigtelserne for hæleri og selvrapporteringsundersøgelsen (Megafon). Procentfordelingen er beregnet uden inddragelse af dagligvarer. Tabellen viser, at der er markante forskelle mellem disse tre kilder. Det kan skyldes, at ikke alle stjålne varer finder vej til hælermarkedet, men det kan også, enten helt eller delvis, være et udtryk for kildens selektivitet.

Tabel 6.1. Procentuel fordeling af stjålne genstande i forhold til hælervarer (2014 og 2019)

	2014			2019		
	Stjålne varer	Hælervarer		Stjålne varer	Hælervarer	
		Sigtet	Megafon*		Sigtet	Megafon*
Smykker og ure	13 %	6 %	11 %	12 %	7 %	9 %
Cykler	5 %	7 %	18 %	5 %	21 %	13 %
Elektronik	15 %	37 %	49 %	14 %	17 %	38 %
Hus (møbler, værktøj mm.)	14 %	26 %	6 %	17 %	22 %	12 %
Personlige	41 %	12 %	15 %	48 %	11 %	18 %
Øvrige/diverse	13 %	13 %	2 %	3 %	22 %	10 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

* Megafondata stammer fra året 2015

Den mest iøjnefaldende forskel mellem stjålne varer og hælervarer ses i kategorien Personlige. Denne kategori omfatter bl.a. tøj, sko og plejeprodukter, der for en stor dels vedkommende stammer fra butikstyveri. I både 2014 og 2019 tegnede denne kategori sig for mange stjålne genstande, men kun en mindre del af dem endte som hælervarer. Det skyldes sikkert, at mange af disse effekter ikke videresælges, men anvendes af tyven selv. Det er fx et kendt fænomen, at kvinder relativt ofte er gerningspersonen ved butikstyverier. Unge piger har en præference for kosmetik, parfume og andre plejeprodukter, mens voksne kvinder oftere sigtes for tyveri af dagligvarer.

²⁶ Se fx <https://www.bolius.dk/dna-maerkning-af-dine-vejendele-25771>

Ved kategorien Elektronik ser vi det omvendte billede. Denne varegruppe fylder mere som hælervare end som stjålen vare. Forskellen var dog større i 2014 end i 2019. Hvordan kan dette resultat tolkes? I den tidligere rapport (Kruize, 2016, s. 49) bemærkedes det, at "Muligvis er borgerne (Megafons undersøgelse) mere opmærksomme på netop elektronik, fordi det ofte omtales i dagspressen, at computere, fladskærme, iPhones og iPads sælges som hælervarer. Desuden sigter politiet muligvis hurtigere en person for hæleri af elektronik på grund af apparaternes unikke numre, der gør dem identificerbare som stjålne." Dette forekommer stadig at være en valid forklaring. At elektronik spillede en mindre markant rolle som hælervarer i 2019 end i 2014, kan tyde på, at denne produktgruppe har nået mætningsfasen (se Felson, 1997; omtalt i afsnit 3.1).

Politiet sigter forholdsvis mange med hælervarer i kategorien Hus. Årsagen kan være politiets fokus på stjålne designermøbler og værktøj. I 2019 sigtede politiet ligeledes relativt mange for hæleri af cykler. Men også borgerne peger i Megafons undersøgelse ofte på cykler som hælervarer. Politiet introducerede i 2014 en app, hvormed borgerne kan kontrollere, om en cykel er stjålet.²⁷ Om denne app har en effekt i forhold til, hvor ofte politiet og borgerne støder på en stjålen cykel, der er til salg, er svært at bedømme.²⁸

Guld- og sølvsmykker kan smeltes om og dermed ikke længere forbindes med indbrud og tyveri. Frem til 2014 var der flere historier om, at guldsmede ikke kræver legitimation, når folk vil sælge smykker til dem. De historier er dog forsvundet, og det tolker vi som et tegn på, at branchen er blevet bedre til at leve op til dette lovkrav.²⁹ Dermed er selvfølgelig ikke sagt, at professionelle hælere selv omsmelter smykker. Forskellen mellem smykker som stjålne varer og som hælervarer er ikke så stor, hvilket måske tyder på, at smykker langt fra altid omsmeltes. Værdien af et flot smykke er selvfølgelig også større eller endog meget større end selve guld- eller sølvprisen.

6.4 ESTIMATER FOR OMFANGET AF DET DANSKE HÆLERMARKED

To spørgsmål er relevante i forbindelse med omfanget af det danske hælemarked:

1. Hvilken del af de stjålne varer videresælges til en hælere?
2. Hvilken del ender på det danske hælemarked?

1. FRA STJÆLER TIL HÆLER

Vi har forsøgt at beregne, hvor mange genstande der blev stjålet i henholdsvis 2014 og 2019. Dette regnestykke endte på ca. 1,7 mio. genstande i 2014 og 1,3 mio. i 2019 (hvis vi ser bort fra dagligvareprodukter). Hvor mange af disse varer, der havner på hælemarkedet, er svært at sige, men flere undersøgelser (fx Mheen & Gruter, 2007; Sutton, 2010; Niras, 2014) tyder på, at langt de fleste indbrudskoster finder vej til en hælere. Udbyttet anvendes dog også til eget (for)brug. Ved tyveri af køretøj (cykler, knallerter, biler) er det kendt, at gerningsmanden kun benytter det stjålne i et bestemt tidsrum. Derefter finder varen, altså køretøjet, i en eller anden stand tilbage til ejermanden.³⁰ Af samme grund anvendes begrebet brugstyveri ofte i forbindelse med tyveri af køretøjer.

²⁷ Se fx <https://nyheder.tv2.dk/nyheder/politi-app-tjek-om-din-brugte-cykel-er-stj%C3%A5let>.

²⁸ I hvert fald har det ikke øget antallet af sigtelser for (brugs)tyveri af cykel. Siden 2014 har antallet af anmeldelser vedrørende denne forbrydelse svinget mellem 0,9 og 1,3 % om året (kilde: DST statistik-banken).

²⁹ Man kan nu læse, at vågne guldsmede er med til at afsløre tyvekoster. Se fx <https://hsfo.dk/artikel/guldsmeden-var-kvik-kvinde-f%C3%A5r-sine-stj%C3%A5lne-smykker-tilbage>.

³⁰ Når køretøjet først findes efter et vist tidsrum, og ejeren allerede har fået udbetalt forsikringssummen, er forsikringselskabet som regel den nye ejer. Ved tyveri af biler udbetales forsikringssummen typisk efter 4 uger. Se fx <https://fdm.dk/alt-om-biler/bilen-hverdagen/bilforsikring/stj%C3%A5let-bil-hvad-sa>.

Ikke alle stjålne genstande ender som hælervarer. Nogle benyttes af tyven selv, og andre kommer med politiets mellemkomst tilbage til ejerne. Disse genstande ender ikke som hælervarer. Vi kender ikke omfanget, men det er oplagt, at det varierer efter varegruppe. Antagelig er andelen af stjålne varer, der anvendes af tyven selv, størst i kategorierne Cykler og Personlige.

Tabel 6.2 giver en oversigt over, hvordan vi estimerer antallet af tyvekoster der ender hos en hæl. For at understrege, at det drejer sig om et løst estimat, er der anvendt runde tal. Varekategorierne Cykler og Personlige er nedjusteret af de ovenfor omtalte årsager. Det forventes, at sammenlagt ca. 60 % af alle stjålne varer ender hos en hæl. Det vil sige, at antallet i 2014 var ca. 1 mio. og i 2019 ca. ¾ mio. Selvom kategorien Personlige er kraftigt nedjusteret, er det stadig den kategori, der tegner sig for de fleste genstande på hælmarkedet.

Tabel 6.2. Estimat for omfanget af hælervarer efter varekategori

	2014			2019		
	Stjæler	Hæler	Procent	Stjæler	Hæler	Procent
Smykker	214.800	160.000	16 %	159.300	120.000	16 %
Cykler	87.200	40.000	4 %	69.600	30.000	4 %
Elektronik	247.600	200.000	20 %	182.700	150.000	20 %
Hus	235.500	200.000	20 %	214.200	180.000	24 %
Personlige	701.700	300.000	30 %	611.800	250.000	33 %
Øvrige	220.300	100.000	10 %	38.600	20.000	3 %
I alt	1.707.100	1.000.000	100 %	1.276.200	750.000	100 %

2. DANSKE ELLER UDENLANDSKE HÆLERMARKEDER

Der er ingen tvivl om, at en del hælervarer forsvinder til udlandet, navnlig til de baltiske og østeuropæiske lande. Hvor stor en del er dog svært at fastslå. For at komme dette nærmere tager vi udgangspunkt i de sigtedes tilhørsforhold til Danmark. Danmarks Statistik publicerer en statistik over dømtede personers herkomst. Den er opdelt i henholdsvis dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere.³¹ Ifølge denne statistik var 26 % af dem, der i 2014 dømtedes for indbrud, enten indvandrere eller efterkommere. I 2018 var andelen faldet til 21 %. Ved tyverier var det henholdsvis 26 og 29 %. Danmarks Statistiks tal omfatter kun personer med bopæl i Danmark. Hvad angår udlændinge uden fast bopæl her i landet, tegnede de sig i både 2015 og 2019 for ca. 15 % af alle indbruds- og tyverisigtelser (Kruize, 2020).

Sigtede af udenlandsk herkomst behøver dog ikke nødvendigvis at fragte deres tyvekoster til udlandet, mens danske tyve omvendt også kan sælge deres varer til hælere, som sender varerne over grænsen. Alligevel er det oplagt at antage, at der er en relation mellem tyvens herkomst og spørgsmålet om, hvorvidt varerne fragtes til udlandet.

³¹ En person defineres som af dansk oprindelse, hvis mindst den ene af forældrene er dansk statsborger, født i Danmark. Indvandrere er personer, der er født i udlandet, og hvis forældre begge (eller den ene, såfremt der ikke findes oplysninger om den anden) er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Efterkommere er personer, der er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes vedkommende også som efterkommer. Hvis en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere, men som personer af dansk oprindelse. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.

I den første analyse af det danske hælermarked (Kruize, 2016) antoges det, at ca. 30 % af de stjålne varer forsvinder til udlandet. Den hypotese, at udlændinge uden fast bopæl i Danmark transporterer en vigtig del af deres udbytte ud af landet, lyder ikke usandsynlig. Denne andel svarer som sagt til ca. 15 % af alle indbrudstyverier. At dette tal fordobles af, at etniske danskere sender stjålne varer over grænsen, er ikke urealistisk, men behæftet med usikkerhed. Der er ikke grund til at tro, at en større eller mindre andel af tyvekosterne forsvandt til udlandet i 2019 end i 2014. Danmark indførte i januar 2016 midlertidig "kontrol" ved den dansk-tyske grænse, men denne kontrol drejer sig primært om personer, der vil rejse *ind* i Danmark.

I den første rapport af hælermarkedet (Kruize, 2016) påpeger flere interviewrespondenter, at designermøbler primært afsættes på det danske marked. Det antages, at dette også gælder for varer i kategorien Personlige. For disse kategorier er eksport til udlandet nedjusteret. Køretøjer forsvinder derimod i stor stil til udlandet ifølge adskillige interviewrespondenter. Her er eksport til udlandet opjusteret.

Tabel 6.3 Estimat for omfanget af hælervarer for danske og udenlandske markeder

	Danske marked		Udenlandske markeder	
	Antal genstande	Procentfordeling	Antal genstande	Procentfordeling
Smykker og ure	84.000	14 %	36.000	25 %
Cykler	15.000	2 %	15.000	10 %
Elektronik	105.000	17 %	45.000	31 %
Hus	162.000	27 %	18.000	12 %
Personlige	225.000	37 %	25.000	17 %
Øvrige	14.000	2 %	6.000	4 %
I alt	605.000	100 %	145.000	100 %

6.5 HÆLERTYPER

Tyve kan enten sælge deres koster til en person, der er interesseret i selv at forbruge produktet, eller til en eller flere opkøbere. En opkøber kan være en legal erhvervsdrivende, som også køber stjålne varer, men kan desuden være en person, som er en del af et kriminelt netværk. Både slutbrugere, erhvervsopkøbere og kriminelle opkøbere er hælere i lovens forstand, men for at undgå misforståelser betegner vi dem som lejlighedshælere (slutbrugere), erhvervshælere (erhvervsopkøbere) og professionelle hælere (kriminelle opkøbere). Lejlighedshælerens interesse i stjålne varer bunder i ønsket om en billig handel, mens erhvervs- og professionelle hælere tjener lette penge på handelen med tyvegods. Lejlighedshælere kan være uvidende om, at de køber stjålne varer. Formelt kan det dreje sig om uagtsomt hæleri (straffelovens paragraf 303), men det er også muligt, at der slet ikke findes tegn på, at produktet er stjålet. Efter vores vurdering gælder det sidste især, når handelen foregår gennem regulære handelskanaler.

Der er uden tvivl flest lejlighedshælere.³² Et antal af hælervarer på det danske marked betyder ikke, at der også indgæet det samme antal af handler; det er sandsynligt, at flere genstande sælges i én handel. Dette gælder sikkert i høj grad for dagligvarer. På den anden side kan visse produkter muligvis generere flere handler, fx en stjålet bil, der sælges

³² Stjålne genstande sælges enten direkte eller gennem et mellemlid (opkøbere, professionelle hælere) til slutbrugere (lejlighedshælere). Der må derfor nødvendigvis være flere lejlighedshælere end opkøbere eller professionelle hælere, ligesom der findes flere butikskunder end brugsuddelere.

som reservedele. Guld- og sølvsmykker kan blive omsmeltet og har dermed ikke altid en lejlighedshæler.

I Megafons selvrapporteringsundersøgelse blev der spurgt om, hvorvidt respondenterne havde haft mulighed for at købe stjalne varer, hvor længe siden det var, og om de faktisk havde købt varen. Hvis vi begrænser os til de respondenter, der svarede 'ja, helt sikkert' og 'måske – det har jeg en mistanke om', fremkommer det resultat, som vises i tabel 6.4.

Tabel 6.4 Fået tilbudt eller købt stjalne varer inden for et år

	2015 (n = 2.311)		2019 (n = 2.300)	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Fået tilbudt	204	8,8 %	196	8,5 %
Købt	23	1,0 %	19	0,8 %

Kilde: Megafon (2020), tabel 05b og tabel 05c1

Procenttallet ligger en smule lavere i 2019-målingen end i 2015, men forskellen er inden for undersøgelsens sikkerhedsmargin. Resultatet er dog i konflikt med antallet af stjalne varer, der skulle være kommet på det danske hælmarked. Beregninger tyder nemlig på, at udbuddet er blevet mindre. Dette kan tolkes på forskellige måder. Fx er respondenterne måske ikke altid i stand til at vurdere, om der er tale om hælervarer. Denne forklaring bakkes op af respondenternes egne udsagn, for en betydelig del svarer, at de har mistanke om det, men ikke er helt sikre. En alternativ forklaring er, at der også med antallet af hælervarer anno 2019 udbuddet er store nok til at dække efterspørgslen.³³

Tabel 6.3 viser, at ca. 1 % af respondenterne, svarende til ca. 50.000 danskere, inden for de sidste 12 måneder har købt stjalne varer. Der er imidlertid mange flere respondenter (næsten 9 %), som siger, at de har fået tilbudt stjalne varer, men ikke har købt dem. Hvis vi antager, at den reelle andel af købere er mellem 1 og 9 %, det vil sige 5 %, ender vi med et estimat på ca. en kvart million lejlighedshælere (5 % af den danske befolkning).

Ifølge politiets sigtelsesdata er de fleste hælere unge mænd. Dette stemmer ikke helt overens med selvrapporteringsdata, og vi vil mene, at disse er mere repræsentative end sigtelsesstatistikken. Også selvrapporteringsdata viser ganske vist en overrepræsentation af unge mænd, men ikke så markant som politiets data. Gabet mellem mænd og kvinder er blevet mindre i 2019, end det var i 2015 (se også figur 5.3).

Med mellemrum bliver erhvervs- og professionelle hælere sigtet og dømt, men det giver intet grundlag for et estimat over det samlede antal af denne type af hælere.

6.6 DISTRIBUTIONSKANALER

Selvrapporteringsundersøgelsen (Megafon, 2020) indikerer, at de digitale salgskanaler benyttes langt hyppigere i 2019 end i 2015. I 2015 tegnede de sig for 35 % af alle handler, mens procenttallet i 2019 var vokset til 61. Salget foregår enten på digitale køb- og salgspplatforme – med dba.dk som den mest anvendte – eller på sociale medier med Facebook som den førende. Effekter i kategorierne Møbler/indbo, Elektronik og Cykler/transport er dem, der oftest sælges på nettet.

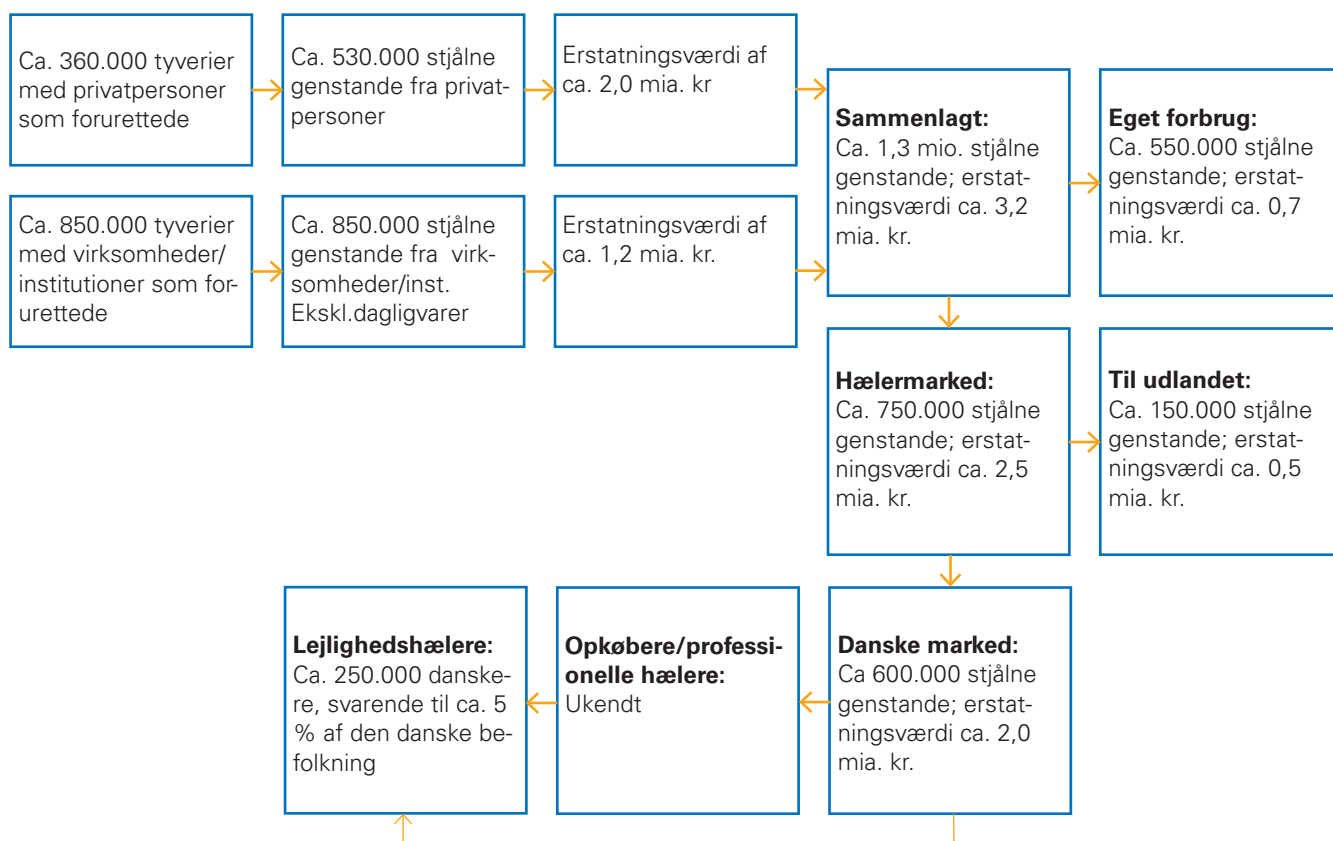
³³ Måske kan der drages en parallel til markedet for kokain. Priserne på kokain har de sidste mange år været meget stabil for forbrugerne, uanset hvor mange kilo politiet har beslaglagt. Det forklares med, at udbuddet overstiger efterspørgslen. Se også fx <https://www.dr.dk/nyheder/indland/kokain-er-lige-ved-haanden-billigere-staerkere-og-nemt-faa-fat-i>

Som traditionelle salgskanaler var personlig omgangskreds, nabolag og loppe- og kræmmermarkeder de mest brugte i 2015. Bortset fra loppe- og kræmmermarkederne er brugen af sådanne salgskanaler ifølge Megafons respondenter faldet fra 2015 til 2019.

6.7 OPSUMMERING

Kapitlen slutter af med et oversigtsskema, som i grove træk viser, hvordan fødekæden for det danske hælermarked ser ud anno 2019 med afsæt i tyverier rettet mod både privatpersoner og erhvervslivet. Tallene er afrundet og – igen – er der tale om estimater baseret på adskillige antagelser og skøn.³⁴

Figur 6.1. Oversigtsskema

³⁴ Grundlaget for værdisættelse af 'til eget forbrug' og 'til udlandet' er estimaterne fra den første undersøgelse (Kruize, 2016, s. 49-51), hvor der var adgang til mere detaljerede oplysninger på disse punkter.

7 FOKUS PÅ INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE

Som beskrevet i kapitel 1 har Bo trygt!-samarbejdet efterlyst en aktualisering af undersøgelsen af det danske hælermarked for stjålne varer, herunder hvor stor en andel af hælermarkedet der baserer sig på effekter, som stammer fra indbrud i privat beboelse i Danmark. Politiet og forsikringsselskaberne benytter, som omtalt i afsnit 4.1, forskellige definitioner af indbrudstyveri. Eksempelvis er indstigning gennem et åbent vindue ifølge politiets definition et indbrud, mens forsikringsselskaberne betragter det som simpelt tyveri. Gennemgående følger vi politiets definition, og når der afviges fra dette princip, gør vi opmærksom på det.

7.1 HVOR STOR EN ANDEL AF ALLE STJÅLNE GENSTANDE STAMMER FRA INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE?

I kapitel 3 beregnedes det, hvor mange stjålne genstande der stammer fra indbrud i privat beboelse. Estimatet landede på tallet 254.000 for året 2019 (se tabel 3.3). Når vi ser på, hvor mange genstande der i alt blev stjålet i Danmark i 2019 – det vil sige tyverier og indbrudstyverier fra privatpersoner og virksomheder/institutioner (se tabel 3.8) – kan vi konkludere, at indbrud i beboelse stod for ca. 20 % af tyvekosterne. I 2014 var antallet højere, men procentvis lå andelen på nogenlunde det samme niveau som i 2019. Tabel 7.1 viser en oversigt.

Tabel 7.1. Antallet, værdien og andelen af stjålne varer der stammer fra indbrud i beboelse

	2014	2019
Antallet af genstande		
Indbrud i beboelse (x 1.000)	376	254
I alt (x 1.000)	1.707	1.267
Procentandel	22 %	20 %

Værdien af genstande		
Indbrud i beboelse (i mio. kr.)	1.207	781
I alt (i mio. kr.)	4.377	3.193
Procentandel	28 %	24 %

Tabel 7.1 viser også, at indbrud i beboelse udgjorde en lidt større procentdel, når vi tager udgangspunkt i værdien (se også tabel 4.8). Her lander estimatet på ca. 24 % for året 2019 (og 28 % for 2014).

Langtfra alle indbrud i privat beboelse fører til stjålne genstande. For det første er en del af de anmeldte indbrud reelt kun indbrudsforsøg. Ifølge politiets tal udgør disse 12 % af de anmeldte sager. I vores stikprøve på 996 sager (se bilag 7) er 13 % af de anmeldte indbrud i beboelse et forsøg. Hvad vi ikke kan se i politiets statistik, men i stikprøven, er antallet af sager, der ikke giver et udbytte. Det vil sige, at selvom det er lykkedes tyven at komme ind i boligen, bliver der ikke stjålet noget. Dette er tilfældet i overraskende mange sager. I 18 % af de gennemlæste sager nævnes det i sagsresuméet, at intet er stjålet.

Dette er altså udover de sager, der omhandler et indbrudsforsøg. Der kan være flere forskellige årsager til, at et indbrud ender uden udbytte:

- Indbrudstyven bliver forstyrret, fx ved at nogen går rundt om huset, beboerne kommer hjem, en hund gør, eller en alarm går i gang.
- Indbrudstyven finder ikke det rette udbytte; måske på grund af et forkert tip, eller fordi han kun går efter bestemte tyvekoster (fx smykker).
- Indbrudstyven kender offeret og er ikke brudt ind for at stjæle noget, men for at se efter et eller andet eller for at skræmme beboeren.

Endelig består udbyttet ved indbrud i beboelse ikke altid af genstande. I nogle tilfælde er udbyttet udelukkende kontanter eller kort (betalingskort eller id-kort), pas eller nøgler. Disse sager udgør 8 % af alle anmeldte indbrud i beboelse.

Når vi fraregner samtlige indbrud uden stjålne varer – altså forsøg, uden udbytte eller penge/kort/nøgler – kan vi på basis af stikprøven fastslå, at ca. 60 % af de anmeldte indbrud i privat beboelse har givet et udbytte, som muligvis kan ende på et hælermarked.

7.2 HVILKE TYPER TYVEKOSTER STAMMER FRA INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE?

Bilag 7 giver indsigt i, hvilke genstande der stjæles ved indbrud i privat beboelse, samt et estimat over fordelingen mellem varekategorierne. I kapitel 3 blev der kun anvendt seks hovedkategorier, men her ser vi lidt mere detaljeret på udbyttet. For året 2019 tager vi afsæt i stikprøven fra Polsas-resuméerne, mens vi for 2014 benytter de forsikringsdata, som i sin tid blev stillet til rådighed for den første undersøgelse af det danske hælermarked (Kruize, 2016).

Tabel 7.2 viser, at Smykker, ure & tilbehør udgør næsten halvdelen af alle stjålne genstande ved indbrud i beboelse. Det var tilfældet i både 2014 og 2019. Det skal bemærkes, at sølvtøj er registreret i denne kategori. Derudover er der tilsyneladende sket en ændring i kostervalget. I 2019 blev der således stjålet færre effekter, der hører hjem i kategorierne Elektronik (især lyd & billede og foto & video) samt Personlige, mens andelen af kategorien Hus er næsten fordoblet.

Hvordan skal vi fortolke denne ændring? En del af forklaringen kan være, at der er brugt to forskellige kilder. I nogle af politirapporterne vides det ikke, hvad der er stjålet. Det er også muligt, at vi har anbragt en bestemt type tyvekoster i en anden kategori end forsikringsselskaberne. Det faktum, at smykkernes andel er uændret, tyder dog på, at ændringerne ikke udelukkende skyldes datakilder eller databehandling.

Tabel 7.2 .Typer af tyvekoster ved indbrud i beboelse: procentuel fordeling baseret på antallet af stjåle genstande

	2014	2019	Ændring 2019 (i procentpoint)
Hovedkategorier			
Smykker, ure & tilbehør	48,7 %	48,2 %	-0,5 %
Cykler & tilbehør	0,5 %	0,3 %	-0,2 %
Elektronik	19,3 %	14,5 %	-4,8 %
Hus	12,9 %	23,3 %	10,4 %
Personlige	15,0 %	9,1 %	-5,9 %
Øvrige	3,5 %	4,7 %	1,2 %
I alt	100,0 %	100,0 %	

Kategori Elektronik			
Computer & software	8,7 %	8,3 %	-0,4 %
Telefoni	1,7 %	1,1 %	-0,6 %
Lyd & billede	4,5 %	2,4 %	-2,1 %
Foto & video	3,3 %	1,2 %	-2,1 %
Musik, film & spil	1,2 %	1,5 %	0,3 %

Kategori Personlige			
Tøj & sko	4,7 %	3,3 %	-1,4 %
Punge, tasker & kufferter	3,0 %	2,8 %	-0,2 %
Personlig pleje	3,6 %	2,0 %	-1,6 %
Sport, fritid & hobby	2,5 %	1,3 %	-1,2 %
Briller, linser & høreelse	1,2 %	0,1 %	-1,1 %

Skal vi tolke forandringen i kostervalg som et udtryk for, at efterspørgslen på hælermarkedet har ændret sig? Muligvis. På den ene side ser vi, at politiets sigtelsesdata og Megafons selvrapporteringsundersøgelse peger i retning af, at elektronik var mindre dominerende på hælermarkedet i 2019 end i 2015. På den anden side har elektronikkens andel af det samlede udbytte – dvs. når alle former for indbrudstyveri lægges sammen – ikke ændret sig ret meget fra 2014 til 2019. Det kan også være, at priserne på visse produkter er faldet på hælermarkedet, og at disse dermed er mindre attraktive som udbytte ved et indbrud.

En alternativ forklaring kan være, at der er sket en forskydning i, hvem der begår indbrudene. Statistikken viser, at antallet af anmeldte indbrud i privat beboelse faldt fra 36.852 i 2014 til 24.705 i 2019 (se bilag 4). Muligvis var de typer af indbrudstyper, som er mere interesserede i designermøbler, værktøj og boliginteriør, og mindre i elektronik, tøj/sko og plejeprodukter, mere prominent repræsenteret blandt gerningsmændene i 2019 end i 2014.

En tredje, mulig forklaring er, at elektronik og personlige produkter nemmere kan skaffes gennem fx butikstyveri eller handelsbedrageri end ved indbrud i beboelse – enten fordi det sidste er blevet besværligere, fx på grund af skelsikring og/eller større social kontrol som Nabohjælp, eller fordi de andre former for kriminalitet kræver en mindre indsats af gerningsmanden.

Alt i alt er der mange mulige forklaringer, som det kunne være interessant at afprøve. Det vil dog kræve mere forskningstid og andre forskningsmetoder, end der er til rådighed i dette projekt.

Som tabel 7.1 viser, stammede ca. 20 % af alle stjålne varer i Danmark i 2019 (og 22 % i 2014) fra indbrud i beboelse. Tabel 7.3 giver ikke kun indsigt i disse indbruds andel af alle indbrudstyverier, men også i indbrudstyverier fra privatpersoner. Herudover er tabellen opdelt i de seks overordnede varekategorier. Det fremgår, at indbrud i beboelse er storleverandør af stjålne smykker. Desuden bidrager disse indbrud i betydeligt omfang til kategorierne Elektronik og Hus. Som allerede omtalt har der været tale om en ændring i bidragene til disse to kategorier fra 2014 til 2019. Endelig ser vi det faldende bidrag til kategorien Personlige.

Tabel 7.3 Procentuel andel af det samlede antal stjålne genstande der stammer fra indbrud i beboelse

	2014		2019	
	Fra private	Fra private og virksomheder	Fra private	Fra private og virksomheder
Smykker, ure & tilbehør	87 %	85 %	81 %	77 %
Cykler & tilbehør	2 %	2 %	1 %	1 %
Elektronik	59 %	29 %	49 %	20 %
Hus	51 %	21 %	62 %	28 %
Personlige	31 %	8 %	19 %	4 %
Øvrige	36 %	6 %	61 %	31 %
I alt	51 %	22 %	48 %	20 %

7.3 REGIONALE FORSKELLE

Risikoen for at blive udsat for indbrudstyveri afhænger af mindst to faktorer: beboelsestype og geografi. Flere undersøgelser har påvist, at huse er mere udsatte end lejligheder, samt at risikoen stiger med befolkningstætheden (se fx Kruize og Sorensen, 2017). Det er os bekendt ikke undersøgt, om der er forskelle i kostervalg. I nærværende undersøgelse kan vi heller ikke komme til bunds i dette spørgsmål, men vi har dog en kilde, som kan give et fingerpeg om, hvorvidt der er regionale forskelle. Vi har nemlig hos et forsikrings-selskab fået adgang til data om simpelt tyveri i boliger, og her er postnummeret en af variablerne.

Vi vil nu se på forskellene i Danmarks fem regioner. Når vi sammenligner fordelingen af simpelt tyveri i boligen pr. region (forsikrings-selskab) med indbrud i beboelse (Danmarks Statistik) i perioden 2015 - 2019, er fordelingen nogenlunde sammenlignelig. Der er i Region Hovedstaden registreret lidt flere simple tyverier end indbrudssager, mens billedet er omvendt i Region Syddanmark. Tabel 7.4 viser oversigten.

Tabel 7.4. Procentuelle fordeling af simpelt tyveri i boliger (forsikringsselskab, n = 15.021) og indbrud i beboelse (Danmarks Statistik, n = 147.750) efter region i perioden 2015 - 2019

	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019
Simpelt tyveri i boligen						
Region Hovedstaden	32 %	39 %	35 %	39 %	45 %	39 %
Region Sjælland	13 %	13 %	16 %	13 %	13 %	13 %
Region Syddanmark	18 %	16 %	14 %	17 %	15 %	16 %
Region Midtjylland	25 %	24 %	26 %	24 %	21 %	24 %
Region Nordjylland	12 %	8 %	10 %	8 %	6 %	9 %

Indbrud i beboelse						
Region Hovedstaden	34 %	37 %	34 %	32 %	35 %	34 %
Region Sjælland	13 %	14 %	16 %	15 %	16 %	15 %
Region Syddanmark	22 %	21 %	21 %	23 %	23 %	22 %
Region Midtjylland	22 %	20 %	21 %	22 %	19 %	21 %
Region Nordjylland	9 %	8 %	9 %	9 %	7 %	8 %

Med hensyn til kostervalg ved tyveri i boligen er der kun få regionale forskelle. Boligtvenerne går med andre ord mere eller mindre efter de samme effekter. Tabel 7.5 viser oversigten.

Tabel 7.5. Procentuelle fordeling af kostervalg ved simpelt tyveri i boligen fordelt på regionerne i perioden 2015 - 2019

	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	I alt
Bil, båd & MC	0,6	0,6	0,8	0,7	1,1	0,7
Briller, linser & høreelse	2,7	1,5	1,8	2,2	1,7	2,2
Børneartikler	1,1	1,0	0,9	1,1	0,8	1,0
Computer & software	7,8	6,7	6,4	8,1	9,2	7,6
Cykler & tilbehør	5,0	1,5	2,2	2,3	1,9	3,2
Foto & video	3,4	2,8	2,9	2,6	3,2	3,0
Have & gør-det-selv	2,8	5,1	5,1	4,3	4,6	4,0
Hus & interiør	10,6	13,2	16,7	15,4	13,9	13,3
Lyd & billede	4,9	5,3	5,2	5,6	5,3	5,2
Musik, film & spil	1,3	1,7	1,9	1,6	1,6	1,6
Personlig pleje	6,9	8,5	8,2	7,4	6,4	7,4
Punge, tasker & kufferter	8,1	7,3	7,1	8,2	5,9	7,7
Smykker, ure & tilbehør	26,6	27,0	23,3	22,4	27,6	25,2
Sport, fritid & hobby	4,1	4,5	4,4	4,6	3,7	4,3
Telefoni	2,8	2,5	2,4	2,2	2,4	2,5
Tøj & sko	6,4	5,7	5,7	6,3	5,7	6,1
Øvrige	4,7	5,1	5,1	4,9	5,2	4,9

Kilde: Forsikringsdata

Heller ikke når vi ser på den gennemsnitlige værdi af de stjålne genstande, er der nævneværdige regionale forskelle. For hele landet ligger værdien på 1.825 kr. Region Hovedstaden er i bund med 1.763 kr. pr. genstand, mens Region Sjælland topper med 1.957 kr.

7.4 VEJE TIL HÆLERMARKEDER

Tabel 7.3 viser, at en meget stor del (80 %) af de stjålne smykker på det danske hælermarked stammer fra indbrud i beboelse. I alt har 114 respondenter (59 i 2015 og 55 i 2019) fået tilbudt smykker, som muligvis var stjålet. Disse respondenter er også blevet spurgt om, hvordan de har fået tilbudt de stjålne varer, altså gennem hvilken distributionskanal. I begge tilfælde var der tale om multiresponsspørgsmål, så respondenterne kunne pege på flere typer af tyvekoster og på flere forskellige distributionskanaler. Dette medfører imidlertid, at det ikke altid er tydeligt, hvilken kanal der er anvendt til at falbyde smykker. Med denne begrænsning in mente er det klart, at salget af stjålne smykker i 2019 for en stor dels vedkommende har flyttet sig til digitale køb- og salgsplatforme samt sociale medier. Hvad de klassiske salgskanaler angår, er loppe- og kræmmermarkeder ifølge Megafons respondenter den mest anvendte.

Tabel 7.6. Distributionskanaler for stjålne smykker (ifølge danskere)

	2015 (n = 59)		2019 (n = 55)	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Digital verden (internet)	27	27,6	58	58,6
Køb/salgspplatform	26	26,5	30	30,3
Socialt medie			24	24,2
Internetbutik	1	1,0	2	2,0
Fysisk verden	71	72,4	41	41,4
Arbejdsplads	5	5,1	4	4,0
Personlig omgangskreds	14	14,2	4	4,0
Annonce	5	5,1	3	3,0
Kiosk/butik	3	3,1	3	3,0
Bar/café	10	10,2	5	5,1
Marked	12	12,2	15	15,2
Nærområde	22	22,4	7	7,1
I alt	98	100,0	99	100,0

Kilde: Megafon (egne beregninger)

Vi kan dog konstatere, at tabel 7.6 ikke afviger ret meget fra tabel 5.4, der giver en oversigt over distributionskanaler for alle stjålne varer. Det tyder på, at der desangående ikke er store forskelle mellem varegrupperne. En oversigt over kategorien Hus – i hvilken indbrud i beboelse også bidrager en del (30 % i 2019; se tabel 7.3) – bekræfter, at der ikke er meget variation i salgskanalerne. Her tegner de digitale kanaler sig for 65 % af alle tilbudte stjålne varer, mens loppe- og kræmmermarkeder står for 12 %.

LITTERATURLISTE

- Clarke, R. (1999). *Hot Products: Understanding, Anticipating, and Reducing Demand for Stolen Goods*. Police Research Series, Paper 112, Policing and Reducing Crime Unit, Research Development and Statistics Directorate. London: Home Office.
- Felson, M. (1997). Technology, Business, and Crime. In Felson, M. and Clarke R.V. (eds.) *Business and Crime Prevention*. Monsey, NY: Criminal Justice Press.
- Heinskou, Marie Bruvik, Jakob Demant & Tobias Kammergaard (2016). *Et lidt for godt tilbud? Dan-skernes holdninger til og erfaringer med hæleri*. DKR/ Københavns Universitet: Sociologisk Institut.
- Höegh, Birgitte Ellemann & Jakob Bergmann Moll (2012). *I Tasmørket: Jagten på penge i den hvide heroins by*. ArtPeople/Zetland.
- Ingerslev Olsen, Jens (2001). *Kriminologisk analyse af straffelovens § 284 om hæleri*. Københavns Universitet.
- Justitsministeriets Forskningskontor (2011). *Hæleri*. Justitsministeriet/ DKR.
- Jønsson, Inge-Mai Andersen (2015). *Strategisk analyse hæleri*. Østjyllands politi. Efterretning og Ana-lyse.
- Kruize, Peter (2016). *Det danske hælermarked: Estimer over hælervarer, omsætning, distributionska-naler og afsætningsmarkeder*. DKR/ CfKA.
- Kruize, Peter (2018). *Internetkriminalitet 2017: offerundersøgelse om identitetstyveri, be-drageri, af-presning og chikane i cyberspace*. Københavns Universitet, DKR.
- Kruize, Peter (2020). *Kriminalitet blandt ikke-fastboende udlændinge i Danmark 2015-2019*. CfKA.
- Kruize, Peter & David Sorensen (2017). *Det danske indbrudsniveau set i et internationalt perspektiv*. DKR/ CfKA.
- Kyvsgaard, Britta (2008). *Gaderøveri og røveri i ofrets hjem m.v.* Justitsministeriets Forskningskon-tor.
- Lewis, L. (2006). Organized Retail Crime: Retail's No. 1 Security Issue. *California Grocer*, April, pp. 2–11.
- Megafon (2016). Befolkningsundersøgelse af danskernes erfaringer, holdninger og viden i forhold til hæleri. DKR/ Megafon.
- Megafon (2020). Befolkningsundersøgelse af danskernes erfaringer, holdninger og viden i forhold til hæleri. DKR/ Megafon.
- Mheen, Dike van de & Paul Gruter (2007). *Helingspraktijken onder de loep: impressies van helingcicuits in Nederland*. Meppel: Boom uitgevers.
- Niras (2014). 20 Tyve. *En undersøgelse af indbrudstyves motiver og adfærd*. Det Kriminalpræventive Råd og TrygFonden.
- NTS/NIPO (2011). *Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2010: Feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven*. WODC: Den Haag.

Pedersen, Anne-Julie Boesen, Britta Kyvsgaard og Flemming Balvig (2020a). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: offerundersøgelser 2005-2018*. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet.

Pedersen, Anne-Julie Boesen, Britta Kyvsgaard og Flemming Balvig (2020b). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: offerundersøgelser 2005-2019. Hovedtal*. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet.

Sutton, Michael (2010). *Stolen Goods Markets*. Problem-Oriented Guides for Police Problem-Specific Guides Series No. 57. Center for Problem-Oriented Policing: U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services.

Wellsmith, M. And Burrell, A. (2005). The influence of purchase price and ownership levels on theft targets: the example of domestic burglary. *British Journal of Criminology*, 45 (5). Pp. 741-764.

Love og retssager

- Straffeloven
- Forslag til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (hæleri og anden efterfølgende medvirken samt IT-efterforskning) fra d. 21. marts 2001.

Websider

- Danmarks Statistik (Statistikbanken)
- Forsikring & Pension (Tyveri statistik)
- Nationalbanken (Misbrugstal betalingskort)
- Vi køber ikke indbrud (Hælerikampagne DKR)
- Crimestat (Butikstyverier)
- Bolius (DNA-mærkning)

BILAG 1: UDVALGTE POLITIANMELDELSER 2019

Gerningstekst	Antal
(U) Pengeskabstyveri ved skærebrænder	1
Bedrageri	23.982
Bedrageri checks, overtræk egen konto	1
Bedrageri dankort, overtræk egen konto	273
Bedrageri øvrige kontokort, egen konto	7
Bedrageri øvrige kontokort, stjålne	36
Bedrageri, stjålne dankort	212
Brugstyveri af registreret personbil	4.431
Butikstyveri beklædning/skind/fodtøj	1.538
Butikstyveri fra andre forretninger	3.927
Butikstyveri kiosk/cigar-/vinhandel	386
Butikstyveri købmand/supermarked/mejeri	10.435
Butikstyveri møntvaskeri	1
Butikstyveri radio/fotoforretning	119
Butikstyveri urmager/guldsmed	57
Butikstyveri, tricktyveri	493
Databedrageri	21.174
Fragåelsesundersløb	4
Indbrud i apotek	37
Indbrud i arbejdsskur/kontorvogn og lignende.	386
Indbrud i bankiers/vekselerer og lignende	2
Indbrud i beboerklub	40
Indbrud i beklædnings- skind-/fodtøjsforretning	166
Indbrud i biblioteker	35
Indbrud i biograf/teater	18
Indbrud i børnehave/vuggestue/fritidshjem	237
Indbrud i cafeteria/restaurant	1.065
Indbrud i campingplads/vandrehjem	14
Indbrud i campingvogn	235
Indbrud i EDB-forretning	26
Indbrud i EDB-virksomhed	25
Indbrud i fabrik	82
Indbrud i forretning i øvrigt	1.422
Indbrud i fritidshus	2.494
Indbrud i garage/udhus	3.934
Indbrud i hospital	61
Indbrud i hotel/motel	77
Indbrud i institution/plejehjem	369
Indbrud i isbod/pølsebod	57
Indbrud i kiosk/cigar- og vinhandel	138
Indbrud i kirke/museum	209

Indbrud i kolonihavehus	705
Indbrud i kommunekontor/sygesikringskontor	35
Indbrud i kælder-/lofts-/pulterrum	2.762
Indbrud i købmand/supermarked/mejeri	362
Indbrud i lager og lignende	985
Indbrud i landejendom	853
Indbrud i lejlighed	4.721
Indbrud i lægekonsultation og lignende	397
Indbrud i nybygning/prøvehus	278
Indbrud i offentligt kontor/bygning i øvrigt	366
Indbrud i optikerforretning	43
Indbrud i pengeinstitut	23
Indbrud i posthus/postkontor	5
Indbrud i privat institution	38
Indbrud i privat kontor i øvrigt	717
Indbrud i radio-/fotoforretning	18
Indbrud i selskabslokaler	78
Indbrud i skib/båd (fast bemandede)	10
Indbrud i skib/båd (lystbåde)	99
Indbrud i skole	923
Indbrud i sportsforretning	43
Indbrud i svømmehal/idrætsanlæg og lignende	295
Indbrud i tankstation/autohandler	128
Indbrud i tømmerhandel/byggemarked	83
Indbrud i urmager/guldsmed	42
Indbrud i villa og lignende	19.028
Indbrud i virksomhed i øvrigt	1.411
Indbrud i værelse	206
Indbrud i værksted	727
Indbrud i våbenlager/-fabrik/-forretning	3
Indbrud i øvrigt	1.938
Mandatsvig	625
Mandatsvig dankort	69
Mandatsvig, anvendelse af EDB-materiel	258
Pengeskabstyver	16
Rudeknusningstyveri i øvrigt	26
Røveri mod forretning	296
Tyveri af afgrøder (korn og lignende)	4
Tyveri af barnevogn/klapvogn	385
Tyveri af benzin/olie	904
Tyveri af cykel	1.894
Tyveri af el/gas	112
Tyveri af fiskeredskaber/garn og lignende	106
Tyveri af forsendelse	888
Tyveri af husdyr	105

Tyveri af knallert	133
Tyveri af metaller (skrot/afklip/afbrænding)	172
Tyveri af narkotika (udover 75181-75183)	1
Tyveri af nummerplader	5.907
Tyveri af registreret køretøj	112
Tyveri af skib/båd/fly	244
Tyveri af taske/bagage	5.956
Tyveri af uregistreret køretøj	304
Tyveri af våben	21
Tyveri fra andet køretøj	498
Tyveri fra andre butikker	687
Tyveri fra andre steder	8.527
Tyveri fra automat i møntvaskeri etc.	24
Tyveri fra benzinautomat	95
Tyveri fra byggeplads	1.177
Tyveri fra både	412
Tyveri fra cafeteria/restauration	1.426
Tyveri fra campingplads	636
Tyveri fra cykel	845
Tyveri fra døgnboks	2
Tyveri fra fritidshus	144
Tyveri fra garage/udhus	717
Tyveri fra garderobe	723
Tyveri fra hospitaler/plejehjem	625
Tyveri fra hotel/motel	162
Tyveri fra institution	159
Tyveri fra kaserne	4
Tyveri fra kasseapparat	168
Tyveri fra knallert	66
Tyveri fra kontor	469
Tyveri fra kælder og lignende	482
Tyveri fra lastbil/varebil	5.202
Tyveri fra lejlighed/værelse/etageejendom	1.814
Tyveri fra lomme/taske/bagage	21.609
Tyveri fra motorcykel/scooter	39
Tyveri fra møntvaskeri	18
Tyveri fra parkometerautomat	2
Tyveri fra pengeautomat	60
Tyveri fra personbil	12.588
Tyveri fra skole/fritidshjem og lignende	892
Tyveri fra spilleautomat	11
Tyveri fra svømmehal/idrætsanlæg/omklædningsrum	1.435
Tyveri fra udhængsskab	5
Tyveri fra udstilling	212
Tyveri fra vareautomat	16

Tyveri fra villa/landejendom	1.291
Tyveri i forbindelse med prostitution	3
Tyveri i forbindelse med vold	31
Tyveri i lufthavne	88
Tyveri i plads	2.505
Tyveri i tog/skib/fly/bus	1.542
Tyveri i øvrigt	4.201
Tyveri på banegårde	77
Tyveri, tricktyveri på gadeplan	1.688
Ulovlig omgang med hittegods	782
Underslæb/forbrug af penge	2.984
Underslæb/tilegnelse af ting	219

I alt

211.428

BILAG 2: BEGRÆNSNINGER OFFERUNDERSØGELSE

Dette bilag tager udgangspunkt i beskrivelsen af begrænsninger af offerundersøgelser i rapporten Udsathed for vold og andre former for kriminalitet (Pedersen et al, 2020a, s. 8-10). Der nævnes følgende punkter:

- Det er befolkningens oplevelse, der aflæses og denne oplevelse er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med den juridiske afgrænsning af kriminalitet. Konsekvensen heraf er blandt andet, at forskellige måder at spørge og formulere spørgsmålene på udløser forskellige svar og giver forskellige hyppigheder. Man må derfor være særdeles opmærksom på den anvendte spørgsmålsformulering og på, at konstaterede forskelle mellem selv ensartet gennemførte undersøgelser over tid kan bero på ændrede opfattelser af, hvad former for kriminalitet er.
- Det er aldrig hele befolkningen, der udspørges. Der er fx altid en nedre aldersgrænse og ofte også en øvre. Den nedre aldersgrænse betyder typisk, at undersøgelser kun i ringe grad eller slet ikke kommer til at omfatte kriminalitet mod (mindre) børn.
- Det er næsten aldrig hele den afgrænsede del af befolkningen, undersøgelsen omfatter, der udspørges. Det er så godt som altid et (meget) mindre udsnit. Dette betyder, at tallene er forbundet med den såkaldte stikprøveusikkerhed. Størrelsen af denne kan under visse forudsætninger og omstændigheder beregnes.
- Nogle af de former for kriminalitet, der spørges om, er relativt sjældne hændelser. Det betyder, at stikprøveudvalget helst skal være meget stort for nærmere at kunne analysere de hændelser, der berettes om. Med stigende udvalgsstørrelse øges imidlertid også omkostningerne og andre praktiske problemer med at gennemføre undersøgelsen, således at det kan være svært at realisere det undersøgelsesmæssigt mest ideelle.
- Der er forskellige måder at finde frem til dem, man vil interviewe. Disse måder har hver deres fordele og ulemper. En af mulighederne er et fuldstændigt tilfældigt udvalg (lodtrækningsprincip) baseret på CPR-registret.
- Det lykkes aldrig at få besvarelser fra alle, der er med i det endelige udvalg. Der er nogen, det ikke lykkes at træffe, og andre, der ikke ønsker at deltage. Der er en betydelig risiko for, at de, man ikke får med, udgør et skævt udsnit af alle, og at tallene derfor forvrides i den ene eller den anden retning. Dette kompenseres der dog i hvert fald i nogen grad for ved vægtning af besvarelserne.
- Der er forskellige måder at udspørge på. De fire standardmetoder er det personlige interview, telefoninterviewet, postspørgeskemaet og internetspørgeskemaet. Hver af disse metoder har deres fordele og ulemper, fx med hensyn til svarvillighed og mulige hukommelsesproblemer (se de følgende punkter).
- Der kan være et problem med svarvillighed. Der kan være nogen, der ikke ønsker at berette i et spørgeskema eller over for en interviewer om den kriminalitet, de har været udsat for. Denne svarvillighed kan tænkes at variere med forskellige omstændigheder ved kriminaliteten. Fx kan der være grund til at tro, at svarvillighed er et større problem ved kortlægning af sexafpresning end ved kortlægning af handelsbedrageri.
- Der kan være hukommelsesproblemer. Også kriminalitet glemmes i en eller anden udstrækning, igen formentlig afhængig af dens karakter, tid siden hændelsen, og hvem man i øvrigt er m.v. Hukommelsesfaktorens indvirkning på undersøgelsens resultater kan begrænses ved alene at spørge om hændelser inden for en forholdsvis kort periode forud for interviewet.

- Ved introduktion af en afgrænset tidsperiode, hvori kriminaliteten søges kortlagt, introduceres det såkaldte teleskoperingsproblem, dvs. at man ganske vist husker selve hændelsen, men fejlhusker tidspunktet. Man taler om fremadteleskopering for de tilfælde, som reelt er sket forud for tidsperioden, og bagudteleskopering for de tilfælde, man ikke beretter om, fordi man fejlagtigt tidsmæssigt placerer dem uden for tidsperioden. Problemet er, at bagudteleskopering og fremadteleskopering ikke nødvendigvis går lige op i sidste ende, hverken antalsmæssigt eller med hensyn til type af hændelse (fx med hensyn til alvorlighed, anmeldelse/ikke-anmeldelse m.v.).
- Der er forskel på ofre (personer) og episoder (handling). Mennesker risikerer at blive udsat for kriminalitet mere end én gang inden for den tidsperiode, der spørges til. Offerundersøgelserne er ikke altid velegnede til at udsige noget om alle de episoder, der har fundet sted, idet det forudsætter, at de udspurgte spørges detaljeret om hver hændelse (fx om anmeldelse, ikke-anmeldelse).
- Der kan endelig også opstå fejl i forbindelse med registrering af svar, databehandling m.v.

BILAG 3: BEREGNINGER OFFERUNDERSØGELSE

BEREGNINGEN FINDER STED I TRE TRIN:

1. Antal respondenter, der siger, at de har været udsat for denne form for tyveri
2. Offerrisiko på basis af stikprøvernes omfang (antal udsatte/stikprøvens omfang)
3. Estimat for antal tyverier (offerrisiko * befolkningsomfang/antal husstande)

Antal husstande er beregningsgrund ved indbrud/tyveri fra privat beboelse og ubeboede bebyggelser. Ved de andre former for tyveri fungerer befolkningsomfang som beregningsgrundlag.

Antal respondenter, der siger, at de har været udsat for denne form for tyveri

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	175	154	179	143	137	86
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	67	78	100	60	65	66
Tyveri af/fra bil/MC	63	41	55	63	44	32
Tyveri af/fra cykel, knallert	123	140	114	130	103	104
Tyveri af/fra taske/bagage	149	133	155	150	125	105
Andre tyverier	131	90	108	74	110	101

Offerrisiko på basis af stikprøvernes omfang

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Omfang stikprøve	5.908	5.768	5.898	5.744	5.580	5.672
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	0,02962	0,02662	0,03035	0,02490	0,02455	0,01516
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	0,01134	0,01348	0,01695	0,01045	0,01165	0,01164
Tyveri af/fra bil/MC	0,01066	0,00709	0,00933	0,01097	0,00789	0,00564
Tyveri af/fra cykel, knallert	0,02082	0,02420	0,01933	0,02263	0,01846	0,01834
Tyveri af/fra taske/bagage	0,02522	0,02299	0,02628	0,02611	0,02240	0,01851
Andre tyverier	0,02217	0,01555	0,01831	0,01288	0,01971	0,01781

Estimat for antal tyverier

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal husstande	2.621.249	2.636.586	2.654.585	2.670.059	2.688.472	2.706.070
Befolkningsomfang	4.453.812	4.495.988	4.535.262	4.562.668	4.585.314	4.602.165
Indbrud/tyveri fra privat beboelse	77.644	70.175	80.565	66.473	66.007	41.030
Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	29.726	35.543	45.008	27.891	31.317	31.488
Tyveri af/fra bil/MC	47.493	31.859	42.292	50.043	36.157	25.964
Tyveri af/fra cykel, knallert	92.725	108.786	87.660	103.264	84.639	84.384
Tyveri af/fra taske/bagage	112.325	103.347	119.187	119.150	102.718	85.195
Andre tyverier	98.756	69.934	83.047	58.781	90.391	81.950

BILAG 4: ANMELDELSESSTATISTIK PRIVATPERSONER

Indbrud/tyveri fra privat beboelse	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i villa o.l.	28.426	26.178	25.795	23.904	21.846	18.941
Indbrud i landejendom	1.625	1.532	1.378	1.261	1.464	854
Indbrud i lejlighed	6.615	5.296	4.620	3.920	5.120	4.704
Indbrud i værelse	186	123	92	62	585	206
Tricktyveri i beboelse	1.148	910	861	1.168	245	0
Tyveri fra lejlighed/værelse	4.335	3.739	3.827	3.245	2.072	1.797
Tyveri fra villa/landejendom	3.898	3.046	3.282	3.057	1.568	1.285
Indbrud i alt	36.852	33.129	31.885	29.147	29.015	24.705
Tyveri i alt	9.381	7.695	7.970	7.470	3.885	3.082
I alt	46.233	40.824	39.855	36.617	32.900	27.787

Indbrud/tyveri fra ubeboede bebyggelser	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i skib/båd (fast bemandede)	17	13	10	10	11	10
Indbrud i nybygning/prøvehus	115	113	141	205	289	276
Indbrud i skib/båd (lystbåde)	126	104	131	125	134	99
Indbrud i fritidshus	3.225	3.317	3.373	2.984	2.649	2.492
Indbrud i kolonihavehus	1.670	1.113	1.100	995	765	705
Indbrud i garage/udhus	4.301	4.075	4.216	3.972	4.112	3.913
Indbrud i kælder-/lofts-/pulterrum	4.340	3.862	3.523	2.953	2.846	2.746
Indbrud i campingvogn	306	265	271	251	269	235
Tyveri fra kælder o.l.	1.189	1.156	1.047	960	599	484
Tyveri fra garage/udhus	2.672	2.459	2.447	2.282	893	718
Tyveri fra fritidshus	246	213	189	199	123	144
Indbrud i alt	14.100	12.862	12.765	11.495	11.075	10.476
Tyveri i alt	4.107	3.828	3.683	3.441	1.615	1.346
I alt	18.207	16.690	16.448	14.936	12.690	11.822

Tyveri af/fra bil, båd, mc, scooter	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tyveri fra personbil	17.357	14.819	13.692	14.231	14.795	12.518
Tyveri fra motorcykel/scooter	65	55	55	30	35	40
Tyveri fra både	916	770	603	658	685	412
Tyveri fra andet køretøj	456	384	449	423	405	497
Tyveri af registreret køretøj	107	105	119	97	98	114
Brugstyveri af registreret personbil	5.542	5.365	5.730	5.618	4.890	4.622
Brugstytv. af reg. motorcykel/scooter	1.128	1.038	1.093	980	906	814
Tyveri af skib/båd/fly	486	378	355	360	334	244
Brugstyveri af skib/båd/fly	58	45	53	50	46	39
Brugstyveri af andet	272	229	196	184	237	261
Brugstyveri af andet motorkøretøj	413	392	334	311	341	323
I alt	26.800	23.580	22.679	22.942	22.772	19.884

Tyveri af/fra cykel, knallert	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tyveri fra knallert	105	100	68	84	82	66
Tyveri fra cykel	635	473	494	499	542	844
Tyveri af knallert	177	125	122	121	133	133
Brugstyveri af knallert	1.596	1.226	1.009	890	745	647
Tyveri af cykel	759	693	703	683	904	1.899
Brugstyveri af cykel	59.950	54.678	51.811	47.458	45.617	44.313
I alt	63.222	57.295	54.207	49.735	48.023	47.902

Tyveri af/fra taske, bagage	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tyveri fra lomme/taske/bagage	7.864	7.282	9.428	7.945	6.838	5.942
Tyveri af taske/bagage	34.609	31.697	37.437	34.100	24.730	21.538
I alt	42.473	38.979	46.865	42.045	31.568	27.480

Andre tyverier	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tricktyveri på gadeplan	1.914	1.283	2.326	2.223	1.677	1.689
Tyveri af nummerplader	18.347	14.836	10.461	9.531	6.772	5.890
Brugstyveri af påhængskøretøj m.v.	6.640	6.082	5.867	5.523	5.653	5.468
Tyveri af barnevogn/klapvogn	498	604	602	578	379	383
Tyveri fra garderobe	988	864	710	742	557	717
Tyveri fra udhængsskab	7	9	0	4	2	5
Tyveri fra andre steder	12.375	11.322	11.225	10.089	8.977	8.487
Tyveri af husdyr	92	96	122	120	116	105
Tyveri i tog/skib/fly/bus	2.257	1.901	1.865	1.671	1.615	1.537
Tyveri i lufthavne	178	128	109	114	112	86
Tyveri i forbindelse med prostitution	3	2	3	0	3	3
Tyveri på banegårde	207	182	194	127	107	75
Tyveri i plads	1.521	1.533	2.355	1.771	2.447	2.026
Tyveri i forbindelse med vold	18	14	30	21	25	32
Tyveri i øvrigt	5.877	4.935	4.631	4.739	4.280	4.181
Tyveri af våben	10	15	11	11	16	21
Tyveri af fiskeredskaber/-garn o.l.	147	133	139	141	107	106
I alt	51.079	43.939	40.650	37.405	32.845	30.811

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alle indbrud	50.952	45.991	44.650	40.642	40.090	35.181
Alle tyverier	197.062	175.316	176.054	163.038	140.708	130.505
I alt	248.014	221.307	220.704	203.680	180.798	165.686

Kilde: Danmarks Statistik

BILAG 5: ANMELDELSSTATISTIK VIRKSOMHEDER

Byggebranche	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i værksted	1.010	923	948	887	791	720
Indbrud i tømmerhandel/byggemarked	168	109	91	88	97	83
Tyveri af metaller	397	243	172	210	218	174
Tyveri fra byggeplads	1.065	1.054	1.045	1.135	1.106	1.174
Indbrud i alt	1.178	1.032	1.039	975	888	803
Tyveri i alt	1.462	1.297	1.217	1.345	1.324	1.348
I alt	2.640	2.329	2.256	2.320	2.212	2.151

Detailhandel	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i sportsforretning	74	80	60	55	49	43
Indbrud i skind-/fodtøjsforretning	379	316	288	267	245	166
Indbrud i kiosk/cigar-/vinhandel	227	265	172	148	139	138
Indbrud i købmand/supermarked	484	476	426	450	438	361
Indbrud i radio-/fotoforretning	34	32	34	29	14	18
Indbrud i urmager/guldsmed	103	95	72	76	58	42
Indbrud i EDB-forretning	39	27	27	21	26	26
Indbrud i optikerforretning	88	67	52	64	69	43
Indbrud i forretning i øvrigt	2.012	1.816	1.745	1.557	1.572	1.419
Tyveri fra automat i møntvaskeri etc.	71	56	89	35	29	24
Tyveri fra vareautomat	38	14	24	16	19	16
Butikstyveri fra andre forretninger	3.123	2.840	3.013	3.323	3.839	3.853
Butikstyveri beklædning/skind/fodtøj	2.260	1.865	1.891	1.786	1.796	1.536
Butikstyveri kiosk/cigar-/vinhandel	410	418	347	400	460	379
Butikstyveri købmand/supermarked	13.257	11.144	11.309	10.687	11.197	10.277
Butikstyveri radio-/fotoforretning	266	185	143	164	131	117
Butikstyveri urmager/guldsmed	52	49	37	49	51	57
Butikstyveri møntvaskeri	0	0	2	0	0	1
Butikstyveri, tricktyveri	640	934	687	612	509	495
Rudeknusningstyveri radio-/foto	2	1	0	1	0	0
Rudeknusningstyveri urmager/guld	6	10	4	5	3	0
Rudeknusningstyveri i øvrigt	64	51	53	52	14	26
Tyveri fra kasseapparat	335	284	291	226	176	172
Tyveri fra møntvaskeri	78	80	51	43	37	18
Tyveri fra andre butikker	1.565	1.457	1.276	1.130	892	687
Indbrud i alt	3.440	3.174	2.876	2.667	2.610	2.256
Tyveri i alt	22.167	19.388	19.217	18.529	19.153	17.658
I alt	25.607	22.562	22.093	21.196	21.763	19.914

Restaurations- og hotelbranche	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i biograf/teater	32	26	14	21	19	18
Indbrud i cafeteria/restaurant	1.072	1.127	1.037	943	1.028	1.061
Indbrud i hotel/motel	92	80	68	78	128	74
Indbrud i campingplads/vandrerhjem	33	28	19	29	25	13
Tyveri fra cafeteria/restaurant	2.695	2.363	2.282	1.705	1.603	1.423
Tyveri fra hotel/motel	321	298	324	256	199	165
Tyveri fra campingplads	653	909	569	627	530	636
Indbrud i alt	1.229	1.261	1.138	1.071	1.200	1.166
Tyveri i alt	3.669	3.570	3.175	2.588	2.332	2.224
I alt	4.898	4.831	4.313	3.659	3.532	3.390

Transport	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i tankstation/autohandler	214	221	195	162	120	128
Tyveri fra lastbil/varebil	4.752	5.105	5.966	8.064	6.941	5.177
Tyveri fra benzinautomat	841	1.804	1.319	1.257	102	95
Tyveri af benzin/olie	5.281	4.908	4.014	4.560	1.363	900
Brugstyveri af reg. lastbil/varebil	1.093	1.013	1.015	1.007	910	814
Brugstyveri af ureg. lastbil/varebil	115	83	77	78	59	77
Tyveri af uregistreret køretøj	236	237	209	236	211	303
Brugstyveri af udlejningskøretøj	32	45	44	59	59	64
Brugstyveri af uregistreret personbil	384	328	380	317	290	237
Brugstyv. af ureg. motorcykel/scooter	204	236	165	183	162	94
Indbrud i alt	214	221	195	162	120	128
Tyveri i alt	12.082	12.913	12.391	14.966	9.375	7.063
I alt	13.152	13.980	13.384	15.923	10.217	7.889

Service og finans	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i privat institution	77	65	76	61	32	38
Indbrud i beboerklubber	73	74	49	41	40	40
Indbrud i privat kontor i øvrigt	1.031	935	1.005	855	869	711
Indbrud i selskabslokaler	117	80	85	70	64	78
Indbrud i EDB-virksomhed	1.358	1.220	1.117	933	561	464
Indbrud i pengeinstitut	37	31	24	39	25	24
Tyveri fra kontor	45	39	26	19	19	23
Tyveri fra døgnboks	17	11	7	5	1	2
Tyveri fra pengeautomat	3.353	223	151	146	73	62
Indbrud i alt	4.750	1.458	1.423	1.236	1.123	978
Tyveri i alt	1.358	1.220	1.117	933	561	464
I alt	6.108	2.678	2.540	2.169	1.684	1.442

Institutioner	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i kommunekontor	49	52	54	47	34	34
Indbrud i posthus/postkontor	79	18	17	12	14	5
Indbrud i bibliotek	52	38	29	32	33	35
Indbrud i børnehave mm	696	583	371	336	338	236
Indbrud i skole	1.665	1.479	1.243	918	1.080	920
Indbrud i kirke/museum	245	210	165	179	258	207
Indbrud i svømmehal/idrætsanlæg o.l.	513	478	452	475	367	294
Indbrud i institution/plejehjem	674	551	452	361	374	367
Indbrud i offentligt kontor i øvrigt	579	492	488	452	451	364
Indbrud i kaserne (våben/ammunition)	1	3	2	5	5	0
Indbrud i sportsforretning	74	80	60	55	49	43
Tyveri fra udstilling	444	379	354	336	245	213
Tyveri fra skole/fritidshjem o.l.	2.071	1.821	1.567	1.431	1.083	893
Tyveri fra svømmehal/idrætsanlæg o.l.	2.358	1.980	1.621	1.663	1.340	1.432
Tyveri fra hospital/plejehjem	878	907	780	771	646	623
Tyveri fra institution	359	300	296	284	164	159
Tyveri fra kaserne	11	6	8	7	5	4
Tyveri fra kaserne (våben/amm.)	1	2	2	1	1	0
Indbrud i alt	4.627	3.984	3.333	2.872	3.003	2.505
Tyveri i alt	6.122	5.395	4.628	4.493	3.484	3.324
I alt	10.749	9.379	7.961	7.365	6.487	5.829

Øvrige/ikke specificeret	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Indbrud i våbenlager/fabrik/-forretning	6	4	4	6	6	3
Indbrud i fabrik	109	101	99	95	91	82
Indbrud i lager o.l.	1.156	1.144	897	974	976	979
Indbrud i virksomhed i øvrigt	2.308	2.248	1.837	1.626	1.620	1.403
Indbrud i apotek	40	119	42	69	38	37
Indbrud i hospital	46	48	79	48	73	61
Indbrud i lægekonsultation o.l.	432	498	462	514	451	397
Indbrud i øvrigt	1.923	1.813	1.756	1.700	2.209	1.924
Tyveri fra parkometerautomat	10	2	6	2	4	2
Tyveri fra spilleautomat	20	18	13	15	32	11
Tyveri af afgrøde (korn o.l.)	10	9	6	2	6	4
Tyveri af el/gas	128	184	125	152	124	112
Tyveri af forsendelse	779	1.073	736	757	753	883
Indbrud i alt	6.020	5.975	5.176	5.032	5.464	4.886
Tyveri i alt	947	1.286	886	928	919	1.012
I alt	6.967	7.261	6.062	5.960	6.383	5.898

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alle indbrud	21.458	17.105	15.180	14.015	14.408	12.722
Alle tyverier	48.663	45.915	43.429	44.577	37.870	33.791
I alt	70.121	63.020	58.609	58.592	52.278	46.513

Kilde: Danmarks Statistik

BILAG 6: FORSIKRINGSDATA

Stjålne genstande i forhold til hvor tyveriet finder sted (2019)

	I boligen	Udenfor boligen	Andre steder	I alt
Antal genstande over 300 kr.	5.790	8.678	2.972	17.440
Bil, Båd & MC	0,6 %	1,1 %	0,2 %	0,8 %
Briller, Linser & Hørelse	2,2 %	3,0 %	2,7 %	2,7 %
Børn	1,0 %	1,5 %	1,3 %	1,3 %
Computer & Software	6,9 %	3,2 %	5,3 %	4,8 %
Cykler & Tilbehør	4,5 %	38,5 %	28,6 %	25,5 %
Foto & Video	2,6 %	0,6 %	1,5 %	1,4 %
Have & Gør-Det-Selv	4,3 %	3,1 %	3,4 %	3,6 %
Hus & Interiør	13,5 %	2,5 %	5,9 %	6,8 %
Lyd & Billede	5,2 %	2,2 %	3,6 %	3,5 %
Musik, Film & Spil	1,3 %	0,3 %	0,4 %	0,7 %
Personlig Pleje	8,3 %	4,9 %	6,1 %	6,3 %
Punge, Tasker & Kufferter	8,1 %	14,2 %	11,0 %	11,6 %
Smykker, Ure & Tilbehør	25,7 %	1,1 %	8,9 %	10,6 %
Sport, Fritid & Hobby	4,1 %	5,5 %	5,1 %	5,0 %
Telefoni	2,0 %	4,2 %	3,6 %	3,4 %
Tøj & Sko	6,7 %	12,6 %	10,7 %	10,3 %
Øvrige	2,9 %	1,4 %	1,6 %	1,9 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Simpelt tyveri, i alt

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal genstande over 300 kr.	22.763	23.805	20.140	18.914	17.440
Smykker	9,6 %	10,7 %	10,9 %	10,6 %	10,4 %
Cykler	23,7 %	21,8 %	21,4 %	22,7 %	24,9 %
Elektronik	15,5 %	15,1 %	14,8 %	14,0 %	13,7 %
Hus	12,5 %	12,6 %	13,2 %	13,1 %	13,0 %
Personlige	33,3 %	34,4 %	35,3 %	35,3 %	35,3 %
Øvrigt	5,4 %	5,3 %	4,4 %	4,4 %	2,8 %

Tyveri i boligen

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal genstande over 300 kr.	3.866	6.106	5.438	5.300	5.790
Smykker	23,5 %	25,2 %	25,5 %	25,9 %	25,7 %
Cykler	1,8 %	1,6 %	1,3 %	1,3 %	4,5 %
Elektronik	23,6 %	21,2 %	20,9 %	19,4 %	18,0 %
Hus	18,8 %	17,5 %	18,8 %	19,0 %	18,8 %
Personlige	25,6 %	27,7 %	27,6 %	28,2 %	29,5 %
Øvrigt	6,7 %	6,9 %	6,0 %	6,2 %	3,5 %

Tyveri i boligen

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal genstande over 300 kr.	4.858	7.340	6.582	7.181	8.678
Smykker	1,0 %	1,3 %	1,3 %	1,6 %	1,1 %
Cykler	31,7 %	32,1 %	31,4 %	34,5 %	38,5 %
Elektronik	10,9 %	10,7 %	10,5 %	9,8 %	10,5 %
Hus	9,4 %	8,4 %	8,0 %	7,8 %	7,2 %
Personlige	42,3 %	42,8 %	44,9 %	43,1 %	40,2 %
Øvrigt	4,7 %	4,7 %	3,9 %	3,2 %	2,5 %

Tyveri andre steder

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal genstande over 300 kr.	14.039	10.359	8.120	6.433	2.972
Smykker	9,1 %	9,5 %	9,6 %	8,8 %	8,9 %
Cykler	27,8 %	28,1 %	28,5 %	29,1 %	28,6 %
Elektronik	14,8 %	14,5 %	14,2 %	13,9 %	14,4 %
Hus	10,2 %	9,5 %	10,0 %	10,2 %	10,7 %
Personlige	32,9 %	33,8 %	34,2 %	34,2 %	35,6 %
Øvrigt	5,3 %	4,6 %	3,5 %	3,8 %	1,8 %

BILAG 7: INDBRUD I PRIVAT BEBOELSE

	Antal	Procent			
Brutto stikprøve	996	100 %			
Forsøg	125	13 %			
Intet udbytte	183	18 %			
Indbrud med udbytte	688	69 %			
Kostervalg ukendt	89	9 %			
Kun penge/kort/nøgler	83	8 %			
Genstande som udbytte (netto)	516	52 %			

	Antal af gange hvor genstanden indgår i udbytte	Andel af sager hvor genstanden indgår i udbytte	Antal af genstande (antal er kendt)	Andel af sager hvor antallet af genstande er kendt	Estimat af antal af genstande (inkl. ukendt antal)	Procentdel af antal af stjålne genstande
Smykker, Ure & Tilbehør	286	55,4 %	462	34,6 %	1335	48,2 %
Cykler & Tilbehør	4	0,8 %	7	100,0 %	7	0,3 %
Elektronik	229	44,4 %	378	94,3 %	401	14,5 %
<i>Computer & Software</i>	127	24,6 %	220	96,1 %	229	8,3 %
<i>Telefoni</i>	24	4,7 %	27	91,7 %	29	1,1 %
<i>Lyd & Billede</i>	40	7,8 %	61	92,5 %	66	2,4 %
<i>Foto & Video</i>	20	3,9 %	28	85,0 %	33	1,2 %
<i>Musik, Film & Spil</i>	18	3,5 %	42	100,0 %	42	1,5 %
Hus	142	27,5 %	545	84,5 %	645	23,3 %
<i>Hus & Interiør</i>	134	26,0 %	535	85,1 %	629	22,7 %
<i>Have & Gør-Det-Selv</i>	6	1,2 %	8	66,7 %	12	0,4 %
<i>Børne artikler</i>	2	0,4 %	2	100,0 %	2	0,1 %
Personlige	125	24,2 %	203	80,8 %	251	9,1 %
<i>Tøj & Sko</i>	24	4,7 %	65	70,8 %	92	3,3 %
<i>Punge, Tasker & Kufferter</i>	61	11,8 %	71	90,2 %	79	2,8 %
<i>Personlig Pleje</i>	21	4,1 %	37	66,7 %	56	2,0 %
<i>Sport, Fritid & Hobby</i>	16	3,1 %	28	75,0 %	37	1,3 %
<i>Briller, Linser & Høreelse</i>	3	0,6 %	2	100,0 %	2	0,1 %
Øvrige	52	10,1 %	62	48,1 %	129	4,7 %
<i>Motorkøretøj</i>	10	1,9 %	11	100,0 %	11	0,4 %
<i>Værktøj</i>	12	2,3 %	6	25,0 %	24	0,9 %
<i>Cigaretter/alkohol/slik</i>	25	4,8 %	43	40,0 %	108	3,9 %
<i>Øvrige</i>	5	1,0 %	2	40,0 %	5	0,2 %

BILAG 8: INDBRUD I VIRKSOMHEDER

	2014			2015		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
Anmeldelser politiet	18.021			13.371		
Brutto stikprøve	532	100 %		591	100 %	
Forsøg eller intet udbytte	137	26 %		196	33 %	
Indbrud med udbytte	395	74 %		395	67 %	
Kostervalg ukendt	100	19 %		27	5 %	
Kun penge som udbytte	27	5 %		57	10 %	
Genstande som udbytte	264	50 %		311	53 %	
Netto stikprøve	264	100 %		311	100 %	

	Antallet af gange at kategorien indgår i udbyttet	Procentandel af, at kategorien indgår i udbyttet	Genomsnitligt antal af genstande pr. kategori	Antallet af gange at kategorien indgår i udbyttet	Procentandel af, at kategorien indgår i udbyttet	Genomsnitligt antal af genstande pr. kategori
Elektronik*	72	27 %	5,0	96	31 %	5,6
Maskiner/værktøj	55	21 %	3,0	86	28 %	4,4
Dagligvare/alkohol/cig.	34	13 %		43	14 %	
Møbler	21	8 %	3,4	31	10 %	4,6
Køretøj & tilbehør	17	6 %	1,8	26	8 %	4,8
Tasker/briller/tøj	16	6 %	27,0	24	8 %	2,0
Byggematerialer	13	5 %	8,8	12	4 %	
Plejeprodukter	8	3 %		2	1 %	
Smykker	4	2 %		12	4 %	
Øvrige	6	2 %		31	10 %	

Kilde: Polsas

* I 2019 er der et indbrud, hvor der bliver stjålet 6 kasser med i alt 120 hørertelefoner og 9 kasser med 252 power banks. Her er der tælt antallet af kasser, dvs. 9 genstande. Der er også et indbrud hvor der er stjålet 215 Lenovo computere. Dette indbrud trækker gennemsnittet meget op. Uden denne sag lig-ger det gennemsnitlige antal genstande på 3,3.